

هَتَ رِيكَائِنِ كَانِ خَالِي
(ناول)

محمود مغن

ناري پبليڪيشن جو چويهون ڪتاب

هٿ ريڪائن کان خالي

(ناول)

معمود مغل

ناري پبليڪيشن
حيدرآباد سنڌ.

سڀ حق ۽ واسطو ليکڪ وٽ محفوظ آهن

ڇاپو: پهريون.

ڇپجڻ جو سال: سيپٽمبر ۱۹۹۱ع

ڳائڻو: هڪ هزار

ملھ، ۲۰ روپيہ

ڇپائيندڙ: نذير ناز - ناري پبليڪيشن.

443/3 صدر حيدرآباد سنڌ.

ڪمپوزنگ: سنڌ ٽيڪ (SINDH TECH) ڪمپيوٽر

ڪمپوزنگ سينٽر حيدرآباد

ڪمپيوٽر آپريٽنگ: حبيب قادر قريشي - سارنگ رام

HATHA REKHAUN KHAAN KHAALEE

(PALMS WITH OUT LUCK- LINES)

A NOVEL IN SINDHI.

BY. MAHMOOD MUGHAL

PUBLISHED BY. NAZIR NAZ.

NARI PUBLICATION, HYDERABAD

The Writer reserves all rights.

اڙنا

اُنهن جي نالي

جيڪي واپس ورتڻ ۾ الاهي ديس ڪري ڇڏيندا آهن.

محمود منل

۱۹۷۶ع کان ڪهاڻي ڪيتر ۾، سلسل لکڻ، محمود منل جي سڃاڻپ رهيو آهي. تقريبن ۱۵ سالن جي عرصي دوران، سندس ۹۲ ڪهاڻيون، هڪ ناول ۽ ۲۰ ڪالم شايع ٿي چڪا آهن. تنهن کان سواءِ ٻارن لاءِ سندس لمبمتراد ڪهاڻيون ۽ ترجما، ۲۰ کان مٿي ڇپيل آهن. سندس پهرين ڪهاڻي سهڻيءَ جي ”تخليق“ نالي آخري ڪتاب ۾ ۱۹۷۶ع ۾ شايع ٿي. جنهن سندس ادبي سفر جي شروعات ڪئي. سندس ڪهاڻون جا هيل تائين ٻه مجموعا شايع ٿي چڪا آهن ۱۹۸۲ع ۾ اربيل پبليڪيشن پاران ”ڪوهيٽري ۽ ويترهيل يادن“ ۽ ۱۹۸۵ع ۾ ناري پبليڪيشن پاران ”تو سنگ تو بن ڏينھڙا“ ڇپائي پڌرا ڪيا ويا. جن مان ”تو سنگ تو بن ڏينھڙا“ کي سنڌي ادبي سنگت پاران سال جي بهترين ڪهاڻين جو مجموعو قرار ڏنو ويو.

محمود جي ڪهاڻين تي هيل تائين ۱۲ ٽيلي ناٽڪ ۽ ۳ ريڊيو ناٽڪ پيش ٿي چڪا آهن.

ڪجهه مان چوان

محمود منل جو ناول ”هٿَ مريڪائن کان خالي“ اوهان جي مريڪائن مان پري پور هٿن ۾ آهي.

هي نوجوان ڪهاڻيڪار هڪ سگهارو قلب ڪار آهي، جنهن جي قلب وقت گذرڻ سان حياتيءَ جي ڪيترن ئي ڪنڊن پاسن کي نروار ڪري اوهان سامهون پندرو ڪيو آهي. محمود لاءِ مشهور آهي ته هو اندر جي وائر تان کي ڪهاڻيءَ جو جسم عطا ڪري، لفظن جو لباس ٿو پهرائي. اهو به چيڻ ويندو آهي ته هڪڙي ننڍڙي خيال کي ڪمالِ خوبيءَ سان پڙهندڙ ڏي منتقل ڪرڻ محمود جو ئي خاصو آهي.

هي ناول به هڪ ننڍڙي حادثي کان بچاءُ ۽ زري ان حادثي جي طوَر کان پوءِ پنهنجي وجود جي رتيءَ رتيءَ جي سنڀال جي ڪهاڻي آهي. ناري پبليڪيشنس کي اهو فخر مڙهيو آهي ته اسان پنهنجيءَ رتَ آهر اوهان تائين چونڊ ادب پهچايو آهي. محمود منل جون بهترين ڪهاڻيون به اوهان تائين اسان مجموعي جي روپ ۾ پيش ڪيون جن ۱۹۸۵ع جي بهترين ڪهاڻين جو انوار حاصل ڪيو ۽ هاڻي هي ناول به ان پڪ سان اوهان جي هٿن تائين پهچايان پئي ته اهو به پنهنجو ماڳ ضرور حاصل ڪندو.

محمود، جيترو سادو، ساجهو ۽ کليل انسان آهي اوترو ئي کليل سندس قلب جو اظهار آهي. اوهان سندس قلب جي ڪشش ۾ ڇڪجڻ، مان اوهان جي مراءِ جي ڇڪَ جي طلبگار مڙهندس.

نذير ناز

هَتَ، رِيڪائُون، رُوپَ (ٻهاڻو)

ڪنهن به ليڪڪ لاءِ، سڀ کان آسان ڪم آهي ناول لکڻ، ۽ اُن کان به آسان ڪم آهي اُن کي استارت ڪرڻ. بس جا سڻي ناول جي رستي جي ڊڪاوت آهي، اهو آهي سندس Wind-up ناول، نظم وانگر هڪ Compact سڻي آهي. جئين ماڪيءَ لار جي End تائين، اُن ۾ ميناڇ هوندو آهي، ناول کي به ائين هجڻ گهرجي. ڪلوزنگ تائين مربوط ۽ ”يونڪ“ ۽ هٿ ريڪائن کان خالي اُن جو سهڻو مثال آهي.

ناول ۾ جنهن ڪهاڻيءَ، محمود جي قلم ۾ پناهه ڳوليون آهي. اُن جي ذريعي نائڪا، تنڊي ڄام جي رهندڙ آهي. تنڊو ڄام مونکي زرعي يونيورسٽي ۽ گلن واري- نرسري فارمس جي ڪري، بي حسد پسند آهي ۽ محمود جي هن ناول کي، پسند ڪرڻ جو پهريون عجيب منطق مون وٽ اهو به آهي ته، اُن جي هيروئن تنڊي ڄام / يعني نرسري فارمس واري شهر جي رعاڪو آهي. اها ته، خير ناول جي نائڪا جي ڳالهه ٿي. پر سنڌيءَ ۾ ڪيترا ايترا ناول آهن جن جا ڪردار، ناول مان نڪري اسان جي حافظي ۽ مٿيءَ ۾ محفوظ آهن؟ وڌ ۾ وڌ- هڪ اڌ (۽ بس). ڪنهن چيو آهي: (شايد مون ئي چيو آهي ته) سڻي ناول جي هڪ وصف هي به آهي ته، اُن جا ڪردار همعمر حالت، زماني ۽ سماج کي Depick ڪن. اُن حد تائين محمود جي هن ناول جا ڪردار ڇا پيا ٿا ڪن. ايڪنگ؟

(NO)

اوور ايڪنگ؟

(NO)

اھي. فائنده آھن، پر mind it انھن وٽ ايڪشن! پارٽي لائين وارو
ڪونهي. اھي رومينٽڪ دنيا جا رھواسي آھن. ناول جي رُوماني فضا ۾
انساني رشتن جون عجيب ادائون ۽ ڪردارن جي گمپير اداسي، هن ناول
جي نيٽ ورڪ کي اُڀاريو بيٺل آھن. ناول جي فيبرڪ ۾، نشر اٿڻ جو ۽
جملن جي نٽنگ جو، محمود جو، پنهنجو انداز آھي. ٿورو الڳ ۽ گهڻو
وڻندڙ. هن رو مينٽڪ ناول ۾، هڪ بامقصد پوائينٽ آف ڊپا رچر به
موجود آھي. ڪهڙي؟ مون ان کي پنهنجي حد توثي سمجهي ورتو آھي.
اوهين به هي ناول ڌيان سان پڙھو، پنهنجي پسند جي پوائنٽ ڳوليو ۽
Enjoy ڪريو.

نصير سرسرا

۲۰-۷-۸۸ع

خالي هٿن جون مڃاڻيون

(پيش لفظ)

اڄ ڪيتري ئي عرصي کان پوءِ، وعدي جو پوراٿو پيو ڪيان. اوهان سان حُجّت پيو ڪيان. جيڪو عرصو وچ ۾ پيو، تنهن لاءِ ڪهڙن لفظن ۾ معذرت لکان. هنَ ناول لاءِ ڪافي عرصو پهرين پيلسٽي ٿي. پر الاڻي ڪيئن هوائن جو رخ مٽجي ويو؟ الاڻي ڪيترو پاڻي، هيڪلين پلين هيٺيان لنگهي ويو. مان پاڻي موٽائي نه ٿو سگهان. هوائن آڌار وڇڙي ويل لمحن کي واپس نه ٿي ورائي سگهان. بس حُجّت جي آسرو کڻي، هي ناول اوهان جن هٿن تائين پهچائي رهيو آهيان.

حياتيءَ ۾، هر حياتيءَ ۾، الاڻي ڪيتريون اسٽيشنون اينديون آهن. اسين پنهنجي وجود جي ريل بنان سگنل ڏئي هلائيندا آهيون ۽ پوءِ ڪنهن نه ڪنهن حادثي جو شڪار ٿيندا آهيون. ڪڏهن بلڪل ختم ٿي ويندا آهيون ۽ ڪڏهن وري سوچَ جي حڪومتَ پاران ڏنل امداد ذريعي ڦاٿل ڇاڪن کي رڻو ڪرائيندا آهيون. درد جو دارون ڳوليندا آهيون.

پر، جڏهن هن سڀني ۾ اڳاريءَ جو ڪو نه به علاج نه هجي. جڏهن آئين اکين جي ڳاڙهاڻ ڪنهن به چنڊي سان نه لهي. جڏهن ڪوئل جي ڪوڪ ۽ دل جي سار ڪو به ورق ورائڻ لاءِ راضي نه ٿئي ته اسين هڪدم پنهنجن هٿن ڏي نظر ڪندا آهيون. ان رتَ ۾ اسان جي هٿَ ۾ ڪنهن جو به هٿَ به هوندو آهي. ۽ يقيناً اهي ريڪائون کان خالي هوندا آهن. ايندڙ پنن ۾ مون انَ موسم جو ئي مَوَ اوهان جي هٿن ۾ پهچائڻ جي ڪوشش ڪئي آهي. چوندا آهن، عمر عزيز جيئن جيئن گذرندي ويندي، هٿن جون ريڪائون تيئن تيئن مٽجنديون وينديون آهن، اهو ساڳيو

مسئلو ڪنهن جي ملڻ ۽ وڃڻ سارڻ به هلندو ٿو رهي. ڪير گڏ
 هجي ته هٿ آڻي هوندا آهن، پر جي موڪلائي وڃن ته رڪائڻ کان خالي
 ٿيڻ جو عذاب ڪو پري ناهي هوندو.
 توهان به فڪر ڪيو، ڇو ته هر رڪا جيڪا مٽجي ٿي. سا پهرين
 جهڙي ته ڪا نه ٿي رهي نه. مولا پاڪ مشڪل ڪُشا، توهان جن هٿن
 کي ڪڏهن به رڪائڻ کان خالي نه ڪري.

محمود مغل

سنڌوستان هائوس

چشمه

۲۲-۷-۹۱ع

مون اڄ وري خواب ڏٺو آ.

هي خواب ڪيترا نه پوائتا هوندا آهن، ڪڏهن ڪڏهن ته انسان جون اکيون ڌري پونديون آهن، نڙي نوٽ ۽ وجود خشڪ ٿي ويندو آ، شايد هو به مون وانگر پوائتا خواب ڏسندا هوندا، تڏهن ته ائين ئي ٿيندو آ نه.

مان پنهنجي اکين کي کليل رکڻ ٿو گهران، نه ٿو چاهيان اهي بند ٿيڻ ۽ ڪو ٻيو خواب انهن ۾ وسيرو ڪرڻ لاءِ اچي نڪاءُ ڪري. اهو هڪ خوف نبي اڄوڪي ڏڙڪي لاءِ ڪافي آهي. اڄ هڪ چوڪريءَ، منهنجي هٿ کي جهلي ڪيڏو نه پريم سان چيو

”مان اوهان سان گڏ هلڻ ٿي گهران.“

منهنجي دل چيو پڇانس

”ڪيتريون وڪون هلنديءَ ۽ ڪڏهن ڇڏيندين؟“

پر چئي نه سگهيم، هن کان هٿ ڇڏائڻ چاهيندي به نه ڇڏائي سگهيو هن ۽ هن بيحد لاڏ سان منهنجو هٿ جڪڙي چيو

”مان ڪو جهي آڻ، ڄاڻان ٿي خوبصورت نه آڻ، پر منهنجي دل بيحد خوبصورت آ، بلڪل توهان وانگر. اهو به ڄاڻان ٿي ته توهان لائق ناهيان پر ڇا ڪيان دل مجبور ڪيو آ.“

هوءُ مون ڏي تڪيندي رهي، مان آسمان ۾ نهاريندو رهيم.

هوءُ ٻڙڪي اٿي.

”توهان ڪجهه ته ڳالهائين، ڪا ته ڳالهه ڪيو نه.“

مان هٿ ڇڏائي، خاموشيءَ سان اٿي آيم.

تون بيهڪل خوبصورت هئڻ. هئڻ نه. تنهنجو وجود ايلورا جي
 بطن جيان خوبصورت جسم جو مالڪ هو، تنهنجو آواز دنيا جي
 خوبصورت آوازن ۾ شمار ٿي سگهيو ٿي. تنهنجيون اکيون بيهڪل خميريل
 هيون ۽ تنهنجا وار الاءِ ڇا هئا.

تون، تون هئڻ ان ڪري جو مان هنر، جي مان نه هجان ها ته
 تون ڪٿان هجي ها، جيئن هڪ چوڪندي جي هڪ ڪنڊ هيءَ
 سان Parallel هوندي آ، نه هجي ته چوڪندو ٺهندو ڇا؟

زندگي ڇا آ؟

عذابن جو هڪ اڻڪٽ سلسلو آ، غمن جي هڪ ريڪا آ، جيڪا
 هٿ تي چٽيل ريڪائن جيان وَرَنَ وَڪَڙَن سان ڀرپور آ، ۽ جنهن جي هڪ
 هڪ ڌڪ سان انسان جو وجود ڇڻ ٺها ٿو لڳرائي. ۽ مان هادي احمد،
 هئن ٺهن سان جهڙو چٽيل هجان. جنهن تي سڀني کان تازو ٺهو تو هنيو
 هجي، پنهنجي بيوفائين ۽ شڪوه ترازين جو.

مون تي ننڍپڻ کان ئي ڪرم نوازين جو هڪ سلسلو آ، جيڪو
 شروع ٿيل آ.

منهنجي گهر ۾ منهنجيون پيٽر منهنجن ڪزنز کي پنهنجو پاڻ
 ڪنديون هيون ۽ انهن کي پائيندي گهرندي ججهيڪڏهن مون تي نظر پئجي
 ويندي هئن ته ان قرب جي ڄڻ رُونگ ڪڍنديون هيون. منهنجي ماءُ

خانداني بکيڙن ۽ گهر جي خرچن کان واندي نه هوندي هئي ۽ منهنجو وجود ڄمڻ کان پوءِ جلد ئي پنهنجي پيءُ کي وڃائي چڪو هو. عمر جي هن دؤر ۾ مون کي لڳندو آ ڄڻ ان سلسلي جي پهرين ڪڙي، منهنجي پيءُ جو موت ئي هو.

ڪڏهن ڪڏهن، جڏهن اسان ٻار پاڻ ۾ ڪيڏندي ڪيڏندي وڙهندا هئاسين ۽ جيڪڏهن ڪو مون کي ماريندو هو ۽ مان ڪنهن ڪنڊ پاسي ۾ ويهي روئيندو هئس ته منهنجي وڏي پيڻ چوندي هئي ”ڇنڊُڪُ آ، اهڙو جي سدورو هجي ها ته ڄم سان ئي بابا جو سر کڻي ها ڇا؟ اچو توهان، پاڻهي روئي روئي بس ڪندو.“

۽ سندس ان جملي سان ئي، منهنجي روئڻ جي ڪري گهڙي کن لاءِ بيٺل راند وري شروع ٿي ويندي هئي مون کي شامل ڪرڻ کان سواءِ ئي.

مان سالن جي تفاوت سان ڄاتو هئس ۽ سڀني ۾ ننڍو هئس. ٻيا چار: ڀائر وڏا هئا ۽ ڪمائيندا هئا، پوءِ ڪڏهن ڪڏهن جڏهن مان ڪنهن ڌڙائن جو ڪپڙو پائيندو هئس يا وار ڪٽائيندو هئس ته وڏو ڀاءُ ڪرڙين نظرن سان ڏسندو هو.

”اهڙي ترڙي ڌڙائن پائبي آ، هان ... ظهير کي ڏنا ٿئي ڪيئن سڀرائيندو آ ڪپڙا، سڄي خاندان ۾ هن جي پسند جي هاڪ آ ۽ تون آهين توکي ته ڪير پڇي به ڪونه.“

مون کي ڄڻ اندر ۾ پاڻي ڀرجي ايندو هو، اڃان ڪجهه ڏينهن اڳ ئي ته ظهير منهنجي ڌڙائن جي ڪاپي ڪئي هئي، پوءِ هن سٺو ڪيو هو ۽ مون ٿورڙا ئي ڪئي هئي.

۽ هوڏانهن امان ترس کائيندي هئي

”چو ٿو اهڙيون حرڪتون ڪرين هادي، هيڏو ڏانگهو اچي ٿيو آهين. ائين نه ڪرين ته ڪو، ڪير تو تي ڪرڙي نظر رکي. مان به ڇا ڪيان، پٺهين ته ڪونهي جنهن تي منهنجو حڪم هلندو. توهان پٽن هٿ آن، هو ٿي چارئي ڪمائيندڙ آهن، کين ڇا چوان؟ ڪجهه ڪچندس ته به ٻئي ٿيندس، اڃان ٽيون ڏينهن ئي وڏو پاڻهين پيو چوي ته هن وار ڪيئن لهرايا آهن، مشتاق کي ئي ڏسو... هن جا وار ڪيئن آهن. پاءُ اسان جو آڀر نه ڏهن جو نه ڪهن جو.“

۽ مان امان سامهون چئي وجهندو هئم
 ”هن مشتاق به ته مون سان گڏ ئي حجامت ڪرائي، ساڳي ڪٽ آ پنهني جي، اڏا ائين چو ٿو چئي.“

”نه ابا ڪجهه ته فرق هوندو، نه ته چريو ٿيو آ ڇا؟“
 ۽ مان هميشه امان وٽان اٿي ايندو هئم، پنهنجي ڪمري ۾، در بند ڪري هميشه پنهنجو پاڻ کي آئيني ۾ تڪيندو هئم.
 ”هن چهري کي غور سان ڏس هادي، شايد دنيا ۾ ان کان وڌيڪ ڪنهن تي ٿڪ ٿڪ نه ٿيندي هجي.“

۽ پوءِ رتُون بدليون ته مون به جيئن جا انداز ڳولي ورتا، اهو گهر هئو ته ٻين لاءِ، مون لاءِ هڪ سراءِ هو، جنهن ۾ صرف رات گذارڻ ويندو هئم، نه ته مون لاءِ ڪيترا ڏندا سڪيا، ڪاليج مان ايندو هئم ته منجهند جو تائيپ تي، اتان اڃان ته ميوزڪ ڪلاس تي. منهنجي گهر وارن جي معاشي حالت تي منهنجو تائيپ سڪڻ بوجھ هو، ڇو ته ان سان هنن جي لڪاپتي هجڻ تي شڪ پئي ٿيو پر مون اهو ئي ڪيو جيڪو چاهيم. ان گهر سان لاڳو نه هوندي به ڪڏهن ڪڏهن جي ڪو جملا ڪن ۾

وگهراڻي وجهندو هئو ته مان بلڪل چتو ٿي پوندو هئم ۽ ان چتڪتائي جي دؤرن ۾ مان پنهنجو پاڻ کي ڏک هئڻ ۽ ڀتين ۾ تڪر هئڻ سکيم. اڏيت پرستيءَ جو هڪ دؤر هئو جيڪو مون تي لهي آيو هو، پوءِ ان مهل سڀ مون وٽان ڀڄي ويندا هئا، تان جو منهنجو جسم ٿڌو ٿيندو هو، اڪيون پرجنديون هيون، مان خوب رنندو هئم ۽ روئي جڏهن من جي مونجهه جهڪي ٿيندي هئي ته آئيني ۾ ڏسي مرڪندو هئم.

■ وقت مٿان لهندو هو صحيفي جيان. مون تي ڏکڻ ۽ درد جو جن وحي نازل ٿيندو هو ۽ تن لهن ۾ دل چوندي هئي ”هن ساوڻي رت ۾ ڪو ته هجي جيڪو منهنجي پينگهه کي به لوڏو ڏئي“ پر وري ذهن جهٽڪي ڇڏيندو هئم ”هادي، ڪير هائي لاءِ offer ڪرئي نه ته مهربانيون مڃي، هٿ مٿي هيٺان ڏئي سمهي پئجاءِ، ڪهڙي ضرورت آ ڪنهن کان ڪنهن بيڪ وٺڻ جي.“

اداسيون شخصيتون کي جنم ڏينديون آهن، منهنجي منهن جو روپ آئيني ۾ بدلي ويو، هو هائي مون کي خوبصورت ليکڻ لڳو، هر هر مرڪي منهنجو آڌرڀاءُ ڪندو هو، منهنجو چهرو پرڄي ويو، اکين ۾ چمڪ ■ وارن ۾ نرمي اچي وئي، شايد مان به جوان ٿي ويو هئم.

پوءِ منهنجي خاموشيون مون لاءِ لفظ چونڊيا، منهنجيءَ نڙيءَ مون لاءِ خوبصورت آواز. ۽ انهن ڀلن ۾ مان الاءِ ڪيئن تو سان تڪرائجي ويو.

انهن ئي ڏينهن ۾ الاءِ ڪيئن اسانجو پروگرام ٿي ويو اوهان وٽ اچڻ جو.

تنهنجي ماءُ، منهنجي ماءُ جي سؤت هئي، سالن ۾ ڪڏهن ڪڏهن ڪو اچڻ وڃڻ ٿيندو هو نه ته بس رڳو خطن وسيلي ٿورو ٿورو

لکيو گهڻو پيا ڄاڻندا هئاسين. منهنجن گهر وارن هن پيري خاص تياري ڪئي هئي، کين اتي مڙني ڪجهه ڏينهن رهڻو هو، مون کان وات - تڪاڻي ٿي پر مون انڪار ڪري ڇڏيو، ميوزڪ ڪلاس جو بهانو ڪري جان ڇڏايم. هو سڀ هليا ويا، مان گهر ۾ آخر اڪيلو رهجي ويو. مان هوائون وري ڄڻ تيز ٿي ويون، اهو اوڀرو گهر هڪدم پنهنجو ٿي ويو. مان دل کولي ڳائڻ لڳم. سمهڻ، ڪائڻ، پيئڻ، سوچڻ تائين هر شئي لاءِ آزاد هنم، نه روڪ توڪ هئي نه ڪا ڪوڙي نظر. مان گهران ئي ڪونه ٿي نڪتم. شامون هيون ته گلابي، صبح هئا ته آسماني.

۽ اهڙيءَ ئي هڪ شام جو فون جي گهٽتي وڳي هئي.
 ”هلو“ مان ننڊ مان اٿيو هنم، آواز هميشه کان وڌ ڳرو هئو.
 ”هلو، ڪير؟“ پريان نفيس ترين مگر خوبصورت آواز هئو.
 ”هادي“

”هو... ماسي جن چيو آ، ته توهان هليا اچو“ پريان تڪڙ ۾ جملو چيو ويو.

”ڪهڙا ماسيءَ جن؟“ مون وارن کي ٺاهيو.
 ”توهانجي ماءُ وارا“

”پر، انهن اوهان کي ڪٿان چيو“ الاءِ ڇو نڙي ڪڙي ٿي وئي،
 منهنجي ازلي ڇٽ-ڪٿائي ڄڻ موٽي آئي.
 ”هو هتي ته آيا آهن اسان وٽ.“

”ٽنڊو ڄام ۾“ منهنجي واتان نڪري ويو
 ”هيو نه ته ڪٿي؟ اوهان کي گهران نڪرندي، ٽنڊو ڄام جو چئي
 هو سڙيءَ ويندا ڇا؟“

پريان به ڪو رهڙن انسان هو، مان الاءِ ڪيئن ٿي وينم، مائوٽ

پيس ڏي ڏسندي چئي ڏنم

”ڪم ڪهڙو آ جنهن لاءِ ياد فرمايو اٿن“

”اهو نه ٿن ٻڌايو، بس توهان هليا اچو“

هن فون بند ڪري ڇڏي، هي آواز هو الاءِ ڇا؟..... ريڪا جهڙو هو..... نه ته نيتو سنگهه جهڙو هو..... نه..... پر منهنجو ڪهڙو ڪم، ڪهڙو به هجي

، مون کي ڇا،،، پر هئو ڏاڍو منو، ڏاڍو خوبصورت.... پلي هجي.... پر مان پڇان ته هان ته هوءَ ڪير پئي ڳالهائي؟.... ڪير به هجي..... پڪ خوبصورت هوندي..... نه نه، خوبصورت هجي ها ته ڪو ايڏو سٺو آواز ۽ لهجو هجي ها، هر خوبصورت ماڻهو، واهيات آواز ۽ لهجي جو مالڪ هوندو آ، جيئن منهنجي گهر جو هر هڪ فرد آ. هوءَ پڪ بدصورت هوندي، ڪوچهي،..... ڪاري.

مون اوهان جي گهر جو در ڪڙڪايو، ڌڙ تي هٿ رکندي ياد آيو، گهٽ پر گهٽ اٺ سال ٿيا هئا مان ستي نه آيو هئس. امان وارا جڏهن به آيا هئا، مان ساڻ نه ايندو هئس مان، گهر جي ڏاڪڻ اهاڻي ساڳي هئي، ترڪندڙ، پاڻي هاريل. هي اهو ئي هنڌ هئو جتان مان ننڍي هوندي هڪ پيرو ڪريو هئس ۽ رتورت ٿي ويو هئس. ان زماني ۾ هن ڏاڪڻ ۾ عجيب قسم جي ڌڀ هوندي هئي، هاڻي الاءِ ڪٿان اتي هلڪي هلڪي خوشبو هئي.

در مان هک ننډڙي ٻاهر نڪتي.

"پير صاحب جن آهن"

مون هن ڏانهن غور سان ڏٺو، هيءُ شايد سڀني ۾ ننڍي آ.

"کير بابا جن"

"جي"

"اهي ته ڪونهن"

■ ان مهل ئي، در جي کليل تاڪين مان منهنجي پيڻ جي نظر

مون تي پئجي وئي.

"اٺي هليو آ هادي، هتي وري ڪهڙا پيو پنهنجي اخلاق

جا Impressions وجهين، سٺو سنئون اندر گهڙي آ ۽ بس."

ننڍڙي در تان هتي وئي، مون ڪلهي تي ٿيلهو سنڀاليندي، گهر

۾ اندر قدم رکيو.

اديءَ ويندي ويندي امان کي سڏيو ۽ پاڻ ڪمرن ڏي هلي وئي.

گهر سڄي ۾ چڻ چوڀول مچي ويو "هادي آيو آ، هادي ٻاهر بيٺو آ."

ڪمرن کي چاريءَ وارا در لڳل هئا، اندر جو ڪو منظر نظر نه ٿي

آيو، مان اتي ئي در ٻاهر بيهي رهيم. ڪافي وڏو وڙاندو هئو ۽ ان مهل

ئي در کليو، ماسي ڪمري مان ٻاهر نڪري آئي.

"اڙي هادي اڃان اتي بيٺو آهين"

مون هن جي پيرن تي هٿ رکيا، هن منهنجي پيشاني چُمي.

"حد ڪئي ٿئي، اندر نه ٿو اچين، ڪو ڌاريو آهين ڇا؟"

هوءَ مون کي اندر وٺي آئي، اتي امان منهنجي اچڻ جو ٻڌي به

ليٽيل هئي، مون سندس پير چُهيا، هوءَ مرڪي اٿي.

"ٿڪجي پئي آن انڪري ٻاهر نه آئي مانءُ."

منهنجي دل چيو، چوانس، اوهان مون لاءِ هميشه کان تڪل آهيو،
پر ڪجهه نه چيم.
”آ، ويهه هتي.“

ماسيءَ ڪرسي ريڙهي، مون چئن ئي پاسي نظر ڦيراي، لاءِ
ڪيتريون چوڪريون اتي ويٺل هيون، مون انهن ڏانهن نهاري ڪنڌ سان
Bow ڪئي ۽ ويهي رهيم.

”تون ته الاهي وڏو ٿي ويسو آهين، ماشاء الله، ڳورو
چتو،..... ڏاڍو سٺو نڪري پيو آهين هادي“

ماسي مون ڏي ڀر شوق نگاهن سان نهاري رهي هئي، مان
شولڊر بئگ جي ڪٽڻ سان ڪيڏندو رهيم. پريان منهنجي پيڻ جو آواز
آيو ”پهرين ملاقات ۾ هي هميشه اهڙو ئي لڳندو آ.“
”۽ پوءِ؟“

هڪدم اهو آواز اُڀريو، ساڳيو فون وارو.
”پوءِ“

منهنجي پيڻ پنهنجين خوبصورت اکين ۾ نفرتن جا رنگ ڀريا،
سندس چپَ عجيب نموني سان مرڪڻ لڳا، مون هن تان نظرون ڪشي،
پاسي ڏي نهاريو، اها تون هئي. شايد منهنجي سڄي Bio-data
کان واقف ٿي چڪي هئي. تنهنجن نظرن ۾ مون لاءِ ترس هو ۽ ان مهل
ئي منهنجي ذهن ۾ آيو ”هي رحمر، سٺوڊج ۾ پيل بيدي يا پاڇيءَ جيان
نفرتن جي ٻن ٿلهن سلايز جي اندر هوندو آ، پوءِ چڪُ هن ته ٿورو ڌاڻو
ڏيندو ۽ پوءِ وري نفرتن جي ڊبل روٽي هوندي ۽ ڏند هوندا.“

منهنجيون اکيون وري ڦرڻ لڳيون، پاڻ کي سنڀالڻ لاءِ ماسيءَ کي

چيم

”مان هَتُ مُنهن ڏوئڻ ٿو گهران.“
 ”اڄ، مان توکي تنهنجي ڪمري ۾ وٺي هٽان، تون بئڱ رک پوءِ
 جيئن وٺي تيس ڪر.“
 مون بئڱ کنيو، ماسيءَ پريان هليمر ته لڳو اهي نظرون پٺيءَ ۾
 سوراخ ڪري ڇڏينديون.

اتي آيم ته خبر پئي ڪم ڪو به ڪو نه هئو، بس ماسيءَ ملڻ ٿي
 چاهيو، سو گهرايو هئائين.
 سڀ ئي روز ڪو نه ڪو پروگرام ڪندا هئا، مان ڪمري ۾ بند
 رسالن ۽ گائڻ سان ويٺو دل بهلائيندو هئم. ماسيءَ ڪيڏو نه چيو پر
 مان اهڙي مردم بيزار.
 هڪ ڏينهن مون ٻٽو، تواديءَ کي چيو پئي ”هي شخص ڇا
 شروع کان ئي ايڏو بور آ.“
 ”ٻيو نه ته، بنهه Super class جو، ڪڏهن نه ڪنهن
 سان گڏجنڊو. پاڻ کي الاءِ ڇا پائيندو آ“
 ”پوءِ توهان سمجهايوس نه ٿا“
 ”ڇا سمجهايونس، ڪنهن جي ٻڌي به نه. ٿورو چونڊاسينس ته
 ڀتين ۾ ٽڪر هڻندو، رتو ڇاڻ ڪندو، پاڻ کي. ٿانوَ پڇيندو ۽ الاءِ ڇا ڇا
 ڪندو.“

”الا“ تنهنجي لهجي ۾ تاسف هو.

”ٻيو نه ته Complete mental case آهي.“

پريان تو الاءِ ڇا سُرٻائين ۾ چيو، ۽ منهنجي دل هڪدم تيز
 ڌڙڪڻ لڳي. ”هن الاءِ ڇا چيو هجي.... پر ڇا به چوي منهنجو ڇا؟....“

مع ڪشي يار، هُو توکي سٺي لڳڻ لڳي آ، سندس ڳلن جا گلاب، وارن جا وَرَ ۽ اکين جو خمار من موھيندڙ آهن. اڳ ته اهڙي ڪانه هئي، هڪڙي قتل انب جهڙي هوندي هئي، هاڻي ته الاءِ ڇا ٿي ويو اٿس..... پر هاءِ هادي..... ڪونه سترين پٽ. اُن کان اڳ ڇا سهڻيون ڇوڙيون ڪونه ڏنيون اٿئي؟ هن پر وري ڪهڙي خاص ڳالهه..... ۽ جي ڳالهه هجي به ته ڇا هي؟... هُن کي تنهنجن ڪارنامن جي مڪمل رپورٽ مليل آهي، هڪ بدنام ترين، واهيات انسان، جنهن جا الاءِ ڪيترا اسڪينڊل هُن جون سڳيون پيئڻر ٺاهينديون آهن، اُن سان ڇا هُو محبت ڪندي؟..... بيوقوف اُن تون..... گلڏه اُن بلڪل.

به ڏينهن لنگهيا، هڪ دفعي، ڊائنگنگ ٽيبل تي فيشن تي بحث هلندي، ماسي هڪدم چئي ويئي ”توبنهن، اڄڪلهه جا چوڪرا ڪيئن نه ڪُرو ڪٿَ ٿيو وڻن. اڳيان جهيلو پيو لڙڪي، ڪن صاف، پويان ڦاڙهي جو پُڇ.“

منهنجي وات مان نڪري ويو ”اٿين ته ناهي ماسي، الاهي سٺو ته لڳندو آ، هونئن به فيشن آ، شل نه هئي.... هڪ ڪيو ته ٻيو ضرور ڪندو.“

”نه هاڻي اٿين به ناهي، الاءِ ڪيترا چوڪرا نه ٿا ڪن“ اڏي منهنجي ڳالهه کي ردُ ڏنو، مان نه چاهيندي به چپ ٿي وييم، ۽ ان مهل تو هڪدم چئي ڏنو ”هونئن هادي صحيح آ، چوڪرا الاهي سٺا

لڳندا آهن ان Hair-Style ۾

اُن مهل اهو جملو مون لاءِ الاءِ ڇا هو، هيءُ ڪير آ، جيڪا مون لاءِ ٿي ڪجهه ڳالهائي. تنهنجي ڳالهه هڪ جيڪ پات هئي، سڀ تنهنجي ان يڪ مشت فيصلي کان مطمئن ٿي ويا ۽ منهنجيون نگاهون تو ڏي آڻيون، تو مون ڏي ئي نهاريو پئي، ڇڻ نظرن ئي نظرن ۾ چوندِي هجيئن ”اسان سان گڏ هوندين ته شڪست نه ٿيڻ ڏيندا سون، آخر تنهنجو پاسو وٺي اهڙا ثابت ڪيو آ.“

۽ منهنجيئن نظرن ڇڻ چيو هجي

”مان ٿورائتو آڻ تنهنجو، جو شايد ڪرم نوازين لائق مان گهٽ

ٿي هوندو آڻ.“

مون تو سان پاڻ نه ٿي هلڻ چاهيو، الاءِ گهر وارا اوهان وٽ ڇو اٽڪي پيا هئا جو اهو دڙو ڪجهه طويل ٿي ويو هو، مون کي تنهنجيئن اکين ۾ الاءِ ڇا ٿي نظر آيو، مان اندر ئي اندر ۾ گهٽجڻ لڳم، هن چڪر جي مان لائق ناهيان، ٿي سگهي ٿو هوءُ به ٻين وانگر مون سان وقت گذارو ڪندي هجي.

مان ڄاڻي وائي توکان پري ٿيندو ويو، توهان قربت جا موقعا الاءِ ڪيترا ملندا هئا، مان لنوائي ويندو هئم، اُن هنڌ تان ئي اُٿي ايندو هئم جنهن جي آس پاس تون موجود هجيئن.

اُن ڏينهن شام جو، مون ڪمري جون دريون کولي، رڪارڊر تي عطاالله نيازيءَ جو رڪارڊ لڳائي، پاڻ دريءَ تي منهن رکي اکيون ٻوٽي ڇڏيون.

دعا سلام تي بندگي هٿان ڏي، وڃين آکين يار سڄڻ ڪون

تيڏي نار نواز ميڪون ياد آنديهن. مين تان ڏيران ڏيوان مگتون
 تي هجر فراق تي ڏاڍيان دردان، اڄ پيڙهه لڳي هر سن سن ڪون
 اکيون جيون هو سان تي ملڻا آسان، تان ڏاڍيان لاکيان ٿنڀون.
 ڏکُ اندر ۾ لهندو ويو، منهنجي دل جي پير، ڏونڪن جي حوالي
 هئي، ۽ ان مهل ئي ان لهندڙ شام ۾، اڏيءَ وارن هڪ ڌڪ سان ٽپ بند
 ڪري ڇڏيو، مون اکيون کولي ڇڏيون.

”سڀني کي خبر آ، تون انتها درجي جو بور ماڻهو آهين، پر ان
 جو مقصد اهو ته هرگز نه آ ته تون هن گهر جي هيڪلي ٽپ تي ۲۴
 ڪلاڪ ئي قبضو ڪيو ويٺو هجي.“

اها تون هئين، مان سٺو ٿي وينم، ڪجهه چوڻ بجاءِ ٽپ جو
 سوئچ ڪڍي توڏي وڌايم.

”چو!“ تنهنجيون اکيون مُڪيون پئي.

”توهان ڪٿي وڃو، ٻڌو وڃي.“

”ڪٿي آءُ“ اڏيءَ هٿ وڌايو، تو روڪي ڇڏيس.

”نه، هٿ ئي ٻڌندا سين ۽ هن جي موجودگيءَ ۾ ئي ٻڌندا سين.“
 تو پنهنجو مخصوص لهجو ڌاريو.

”هن وٽ ته اهو ئي مٿو نيازي هوندو

بالو بتيان وي ماهي ساڪون مارو سنگلان دا

پتل بٽائيني سونا بٽان عملان دا“

اڏيءَ ٽوڪ طور شعر پڙهيو.

”ته ڇا ٿيو، تون ويهه مان ڪٽست ڪٽين ٿي اڇان“

تو اڏيءَ کي ويهاريو، مون ٽپ ڪٿي پلڳُ هنيو.

”اڄ ڪاڏي گهمڻ ڪونه ويٺو ڇا؟“

”نه، ڪجهه پاڙي واريون هتي ئي امان سان ملڻ آيون آهن“
 اديءَ اخبار پئي ڏني، مون به وڌيڪ ڪجهه ڪچن مناسب نه
 سمجهيو، ڪجهه لحن جي خاموشيءَ کان پوءِ تون ڪجهه ڪنستون ڪئي
 آئينءَ.

”اچي Select ڪر.“ تو ڪنستون جو ٿهو اديءَ ڏي اچليو.
 ”۽ تون“

”مان پنهنجي پسند جو ڳانو ڪئي آئي ٿي، تون ڳول تيستائين مان
 ٻڌي وٺان، پوءِ هڪ تون ٻڌرائجانءِ پنهنجي پسند جو ۽ هڪ ٻي
 ٻڌرائيندو، ٺيڪ آ“

تو اديءَ ڏي نهاريو، هن جون اکيون ڪنستون ۾ هيون صرف ڪنڌ
 سان هائو ڪيائين، تو مون ڏي نهاريو، مان نگاهون نه چورائي سگهيس.
 تو مرڪي ڏنو. اها هڪ مرڪ گهڻو ڪجهه ڳالهائي رهي هئي.

تو لڳايو، لتا جو خوبصورت آواز پڪڙجي ويو

آپ مُجھي اچي لکني لکي،

سڀني سڄي لکني لکي

ڏين ساري رن جڳني لکي،

آپ مجھي اچي لکني لکي

اڪيون ڪو پيدڪولنا آگيا،

ميري من ڪو پي ڏولنا آگيا،

خاموشي ڪو بولنا آگيا،

ديڪو گيت ميري مڪ پي سڄني لکي،

آپ مُجھي اچي لکني لکي.

اهو ڳانو نه هو الا چا هو، تون ان کي چنن ٿي چنن ۾ ڳايو پئي،

مون جيڏي مهل ٿي ڏٺو ته تون اديءَ کان پئيري وٺي هٽيءَ ۾ مستقل مون
پر نهاري رهي هٽيءَ، ڇڻ مون کان سنئون سڌو محبت لاءِ اقرار گهرندي
هجين. مون هر دفعي توڏي نهاري ڪنڌ هيٺ تي ڪري ڇڏيو، ڇا ڪيان
هڻ جي شوريدہ سريءَ کي، هن جذب جي بغاوت کي.

۽ پوءِ منهنجو وارو آيو ته مون وري به نيازيءَ جو رڪارڊ لڳايو

دُونُون ڪو آ سَڪِي نه نِياني محبتين
اب پڙ ڏهي هِيَن هَر ڪو پَلَانِي محبتين
گُذري رُون ڪِي زَخْم پِي اَب تَڪ نِهَن پَرِي
قَر اُور ڪِيا ڪِسي سِي بُوْهَانِي محبتين
ڪن ڪن رفاقتون ڪِي دَنِي واسطِي مگر
اَس ڪر نه ياد آيَن پُراني محبتِي.

اديءَ گ نِي جي وچ ۾ تشپ بند ڪرڻ گهري، توروڪي ڇڏيس،
شايد تو کي جواب ملي ويو هو مان هڪدم ڪمري مان نڪري آيم.

اُن رات جو ڊائننگ ٽيبل تي هيڪلو ماني کائيندي، مون سڀني
لاءِ جڏهن واجهايو هو ته خبر پئي هئي، هُن سڀني کي پاڙي واريون
پنهنجي گهر وٺي ويون هيون. نوڪر مون لاءِ ماني ڪڍي هئي. مون هن
کان سڀني لاءِ پڇيو ته هُن ڊٽايو ته تون گهر وٺي آهين. الاءِ ڪا ساهيڙي
اچي هيني جنهن جو انتظار پئي ڪيئي شايد.
مان خاموشيءَ سان نڙي پريندو رهيم انهن ئي لمحن ۾ تون
پنهنجي پليٽ کڻي آئينءَ.

”مان شريڪ ٿي سگهان ٿي“

”ڇو نه“

تو کرسی سیري، ماني کڍي هڻي ۽ اتي ئي منهنجي پر واريءَ کرسیءَ تي ويهي رهينء. الاء کيترا لمعا خاموشيون هيون، بس چمچا هيا سي کڙڪيا پئي.

”توهان واقعي سنجيده طبيعت جا آهيو يا پوز ڪندا آهيو“
 ”جي.“ مان سڄو ڳوڙاڻجي ويو هنر ”ڇا مقصد؟“
 ”مقصد اهو ته اسان کان سٺا ته اهي ٿاڻو آهن، جو هڪ ٻئي لاءِ
 ڪو آواز ته پيدا ٿا ڪن.“

”ڇا ڳالهيان“ منهنجو آواز وري ڊرن لڳو.
 ”ڪا به ڳالهه... موسمر، ٿڌ، گرمي، ڪا به ڊش.“ تو مرڪيو.
 مون سواليه نگاهن سان تو ڏانهن ڏٺو.
 ”اهو ئي ته موسمر ڪيئن آ، ماني سٺي تيار ٿيل آهي يا نه، يا
 مان ڇو نه وٺي ٿو؟..... جڏهن ته سڀ گهر وارا ريل آهن.“ تنهنجي
 مرڪ گهري ٿي وئي.

”اهو توهان جو ذاتي معاملو آ، مان ان ۾ ڪيئن ٿو دخل ڏئي
 سگهان.“ مون پاڻيءَ ۾ ڊڪ پريو، هاڻي ته نڙي ڄڻ خشڪيءَ جي تهن اندر
 هجي.

”پر ماڻهو رسم دنيا سمجهي ئي ڪڍي پيچندو آ.“

”مان رسم دنيا جو گهٽ ۾ گهٽ ڦاٽل آڻ.“

”تڏهن ائين Rude آهيو.“

تنهنجو اهو جملو مون لاءِ الاء ڇا هنر، مان هڪدم گرم ٿي
 ويس، ان کان پهرين جو تون ڪجهه وڌيڪ چوين مان اتان اتي هليو ويس.
 رات جو سڀني دير تائين ڪچهري ڪئي، ۽ تقريبن ٻين بجي جڏهن
 سڀ سمهن ٿي ويا ۽ مون اڃان هنڌ ۾ لپتي رهي مٿس وڌي هڻي ته تو سڏ

کیر

”هادي“

”جي“ مون رلي پري ڪئي.

”پاتي“ تون هٿن ۾ پاڻيءَ جو گلاس کنيو بيٺي هئينءَ.

”پر مون ته نه گهريو هو“ منهنجي واتان نڪري ويو.

”توهان ئي ته گهرايو هو..... ٺهيو“

تنهنجيون اکيون عجيب انداز ۾ پري رهيون هيون، پهرين انهن ۾ ڪو ولولو هو، پوءِ مايوسي. مون ڏٺو، پريان تنهنجي ماءُ منهنجي سمهن واري ڪمري جي کليل در جي بلڪل سامهون پنهنجي ڪٽ تي هنڌ وڇائي رهي هئي، مون کي سڄي ڳالهه سمجهه ۾ اچي وئي. هڪدم تو کي سڏيم، تون مٿي جو چڪي هئينءَ.

”فوزيه، ڪٿي اچو پلا.“

تون هڪدم وري آئينءَ، گلاس ڏئي تو هنڌ ۾ رليءَ جي پيڪڙ ۾ ڪا شئي لڪائي.

”هي پڙهجو پليز“

پوءِ جڏهن سڀ وڃين پنهنجن هنڌن ۾ ٿانئڪا ٿيا ته مون ڏٺو، اها هڪ ڪاري رنگ جي دائري هئي جنهن ۾ تو پنهنجي هڪ هڪ جذبي کي لاٿو هو، تو اقرار ڪيو هو ان ۾ مون سان محبت ڪرڻ جو، ۽ بقول تنهنجي ”مون ڏاڍو پاڻ کي روڪيو، پر هي دل وحشي منهنجي پُهچ کان نڪري ويو آ ۽ مان مجبور آڻ.“

اها دائري اڌ لکيل هئي، ۽ باقي خالي پئجن مان ڪيترن تي لکيل هو

”هادي، مان اوهان سان گڏ هلڻ ٿي گهران..... هلڻ تي

گهران.

اها خواب جي ابتدا هئي.

ٻئي ڏينهن صبح جو ننڊ مان اُٿي مون ڏٺو، تون سامهون پنهنجي ماءُ جي هنڌ ۾ ليٽي مون ڏي ڏسي رهي هئين. مون توڙي نهاريو ته ڪنڌ ڦيري ڇڏيئي. منهن ڦيريندي به تنهنجا ڳل ڳاڙها ٿي ويا هئا، مان هنڌ مان نڪتر ته تون ڪمر وڌي وئين. مون نيرن ڪشي، الاءِ ڪيترا گانا ويهي ٻڌا، تون نظر نه آئين ته تان جو منجهند مهل تون سانئي ٿي ڪجهه لمحن لاءِ نظر آئين، شرمائل، نظرون جهڪيل، ڄڻ پنهنجي رات واري حرڪت تي شرمندو هجي.

مون يڪو ويٺي سوچيو، توکي جواب ڪيئن ڏيان. هونئين ته ڪشي ڪيڏي ڪيڏي مهل ڳالهائيندا هئاسين، سو به تون ئي ڪجهه پڇي وٺندي هئين، مون ته ڪڏهن به توکي ڪو نه سڏيو هو. آخر همئون ميڙي تنهنجي دائريءَ ۾ چٽ لکيم

”توهان مون لاءِ ڇا آهيو، ڇا لکان. دائري واپس پيو ڪريان، ٿي سگهيو ته سڀاڻي جڏهن سڀ گهمڻ وڃن ته گهر رهجو، پاڻ ۾ ڪجهه ڳالهائيندا سين.“

هاڻي اها چئي ڏيڻ جو مسئلو هو، مون الاهي سوچيو پر دائري واپس نه پئي ڪري سگهيس. ۽ رات جو ڪچهري ختم ٿيڻ مهل مون کي هڪدم هڪ خيال آيو، پنهنجي ڪمري ڏي ويندي مون توڙي نهاريو

”فوزيه، جي مائٽڊ نه ڪيو ته مون کي پاڻي گلاس پهچائي وڃو.“
 توها ڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو، ۽ اندر ڪمري ۾ وڃين، منهنجي دل
 ڄڻ سڀني مان ٻاهر نڪرڻ لڳي. ڪجهه لمحا رکي تو گلاس آندو ته مون
 توڏي نهاريو، تون وري به مون کان شرمائي رهي هئي. منهنجي اندر جو
 مرد ڄڻ بل ڏيڻ لڳو. گلاس وٺي مون تنهنجي منهن کي ويجهو کان
 تڪيو.

”محبتن جي شروعات به ڪرڻ ٿي ۽ شرمائين به ٿي.“
 تو هڪو مرڪيو، اها هڪ آسودي مرڪ هئي،
 مون ڊائري توڏي وڌائي،
 ”هن ڄاڻي ڪي، هي نازڪ وجود اکين تي آ.“

مون توڏي نهاريو هو، تو خاموشيءَ سان، ڊائننگ ٽيبل تي
 ڪريل گيهه جي ڄميل داغ کي پنهنجي نهن سان وٺي کڻيو، الاءِ
 ڪيترا ئي لمحا خاموشيءَ جي حوالي ٿي ويا هئا. پوءِ مون ئي ڳالهايو
 ”هي فيصلو ڪجهه عجيب آ توهان جو، منهنجو مقصد آ اسان
 پنهي جو.“

تو پنهنجي ويڪرين اکين ۾ حيراني پري مون ڏي نهاريو هو.
 ”ڇو“

لفظ چئي، تو نهن جي هڪ ئي سٽ سان، اهو ڄميل گيهه ميز
 تان پري ڪري ڇڏيو هو. اهو هڪ لفظ نه هو، تو ڄڻ ڪنهن ترار جو وار
 ڪيو هو.

”ان ڪري جو تون ۽ مان هڪ ٻئي جا آبتڙ آهيون، مان هڪ
 بدنام ترين انسان آهيان. الاءِ ڪيترا اسڪينڊل مون سان وابسته آهن،

هڪ مخصوص سرڪل آ، جيڪو صرف منهنجي بابت ڪي پڪيڙن تي مون لاءِ جن مامور هجي، تنهنجو منهنجو ڪهڙو ساٿ؟. مائٽو نه ڪرين ته چوان ته تون به ڪجهه ڏينهن سان هلنديءَ، پوءِ ڇڏين ويندينءَ آخر انسان آهين.

”نه مان تو لاءِ فرشتو آهيان“

تو مرڪيو هو مون تو ڏي نهاريو هو.

”فرشتا ڇا ڇڏن نه ڄاڻندا آهن؟“

”نه ته، هو ته ڪجهه به ڪو نه ڪندا آهن، بس عمل پيا لکندا آهن. مان به تنهنجي هر عمل ۾ شريڪ هوندم هر ڪا ڳالهه نوٽ پئي ڪندم تو کي پين وانگر Tease نه ڪنديس.“

مون کي سمجهه ۾ نه پئي آيو ڇا چوان.

تو مون ڏي نهاريو هو، نظرون مليون ته هڪدم چئي ويندين

”مان تو لاءِ آن، تون جي خراب به آهين نه ته دنيا لاءِ، مون لاءِ نه.“

دنيا سان پنهنجو رشتو الڳ مون سان الڳ.....ٺيڪ.“

مون ها ۾ ڪنڌ لوڏيو، ٿڙي جن ڪنهن گهڻي ڇڏي هئي.

”تون مون لاءِ جي آهين به نه ته عجب جي نشاني آهين، مون سان

ته ڪنهن به پريم ڪر نه ڪيو آ،.... امان به ڌٽڪاريو ٿي هوندو... ان

۾ مڃان ٿو ڪجهه سلوڪ منهنجو به آ، جيڪو ان روڻي جو ڪارڻ آ، پر

ايترو به نه جيترو مان کي ملي ٿو.“

”مان ڄاڻان ٿي، سڀ خبر اٿم. سڀ ڪا ڳالهه سوچي سمجهي

مان هن راهه تي چڙهي آن.... تنهنجي طبيعت به ڄاڻان ٿي... بس هڪ

ڳالهه سمجهه ۾ دل ۾ ويهاري، ماڻهو جي گاڏيءَ ۾ چڙهندو آ نه اڪيلو، ته

همسفرن جي ڪاڻ ٿورڻي هوندو آ، ڪم تي سفر تائين پهچڻ ٿي هوندو آ

نه، سو ماڻهو ڪيئن به پُهچي“
تو ڏاڍو تڪڙو پيو ڳالهائڻ، ۱۱ الاء ڪيئن مون اُن مهل، توڙي
ڏسي چئي ڏنو

”تون مون سان فلرٽ ته ڪو نه پئي ڪرين“
تنهنجو سچو مُنهن وسامجي ويو هو، مُرڪ گهر ٿي وئي هيني،
چپَ چن هڪدم نوٽ ٿي ويا هُجنتي. مان پشيمان ٿي ويو تنهنجي هٿ
کي جهلي چيم
”مان معافي وٺڻ سخت ناپسند ڪندو آڻ، يقين ڪر مون اڄ تائين
تمام گهٽ اهو لفظ واتان ڪڍيو هوندو، اڄ توکي ٿو چوان، معاف ڪري
چڏ.“

مان ميز تان اٿي کڙو ٿيم، تنهنجو هٿ دٻائي اتان تيزيءَ سان
اندر هلي ويو. ڪمري ۾ پهچي مون کڙڪو ٻڌو، تون مون پويان اندر آئي
هئينء. مون ڏي ڏسندي چيني
”ائين ڪيترا ڀيرا ڪندين ۽ گهڻيون معافيون وٺندي.“
مون ڪجهه نه ڪچيو هو، تو ويجهو اچي منهنجي وارن کي ٽٽڪي
ڏني هئي ۽ ٻاهر هلي وئي هئينء.

انهن ڏينهن ۾ آئينو، منهنجو يار، مون کي الاء ڪيترا مرڪندا،
جهڪندا روپ ڏيکارڻ لڳو. هي مان هٿر جنهن جي لاء ڪنهن جون
نظرون ڳولا ڪن. ڪو خوبصورت وجود منتظر هجي. واه ڙي مالڪ....
يا ته ڪو بدصورت نه پائيندو هو، يا هي هيڏيون مهربانيون. مان جهٽ
پٽ ۾ خوش مزاج ٿي ويو هٿر. سڀئي حيران هئا ته هن هاديءَ جو ڦرڪو
ڪيئن ڦريو آ، هي آدم بيزار انسان پاڻ ماڻهو ڪيئن ٿي ويو، ۽ سندن ان

عجب ٿي مان ٿيڏين اکين سان توڏي ڏسندو هئم، ۽ تون چپن ۾
مرڪندي هئين. چن چوندي هجين
”مون نه چيو هو تون ضرور بدلجندين.“

اوچتو امان وارن جي واپسيءَ جو پروگرام ٿي ويو، جنهن ڏينهن
روانگي هئي ته تو صبح جو سوير منهنجي ڪمري جي در تي
ناڪ (Knock) ڪيو هو. مان ان رات عجيب عذاب ۾ هئم. گذريل ٻن
ڏينهن کان تو سان ملڻ نه ٿيو هو، ڪو موقعو ئي نه مليو هو ۽ اڄ صبح
تي روانگي هئي. ان مهل مان چادر وجهيو لڏيو پيو هئم، الاءِ ڇو دل
چيو اها تون هوندين. مون چادر پري ڪئي، تون پيرن کان بيٺل هئين.
”تون در نه کڙڪائيندي ڪر، تنهنجي اچڻ کان اڳ ئي هتي هڪ
واس اچي ويندو آ، پوءِ اهو کڙڪو ڪهڙي ڪم جو“
تو خفي ۾ ڪيو هو، هٿ ۾ چانهن جا ٻه مڱ هيئي، هڪ مون
کي ڏئي تون خاموشيءَ سان پيرن وٽ استول ٿي ويهي رهين.
”اتي ڇو ٿي ويهي“

الاءِ ڪيترا لمحا تو مون کي ۽ مون تو کي ٽڪ ٻڌي پئي ڏنو،
خاموشيون وڌنديون ويون، وقت ٽهندو، ڪڏندو ڊوڙندو رهيو. تو ٺڙيءَ تي
هٿ رکيو، منهنجي وات مان نڪري ويو
”سوڙ ٿئي ڇا“
”نه“

تو اچاريو، آواز ڪجهه ڀريل هئي.
 ”مان سمجهندو آڻ ته صرف منهنجو آواز ئي نند مان اٿڻ کان پوءِ
 ڳرو هوندو آ، هتي ته تو سان به اها ڪار آ.“
 مون مرڪيو، چاهيم ماحول ڪجهه خوشگوار ڪيان.
 ”تون پنهنجو مڪمل خيال رڳبانه، ماني وقت تي کائڻه ۽
 ڪجهه نارمل ٿيڻ جي ڪوشش ڪجانءِ.“
 تو هڪدم چڻ ڦاٽ ڪاڌو.
 ”تون ته ٻن ڏينهن ۾ چارج وٺي مڪمل وائڻ ٿي وئي آهين.“
 مون مرڪيو، هيءُ ايترو چوڻ لاءِ ايڏو جلد موت وٽ آئي آ. تون
 هڪدم شرمائجي وئي هئي.
 ”تون ڏاڍو ڪميئر آهين“
 ”اها اڏوري راه آ، مڪمل نه ڪنديءَ.“
 ”مان صرف راه مڪمل نه ڪندس، پر تو کي به مڪمل ڪندس.“
 تو مرڪيو هو، الا ڪيترا لمحا سرڪي ويا هئا. مان چانهن جا
 ڳڪ پريندو رهيم، مڱ خالي ٿيو ته تو وٽن لاءِ هٿ واڌيو، مون مڱ
 پاسي کان رکي خالي هٿ سڌا ڪري وڌايا، تون ڪجهه لمحن لاءِ بيجهي
 وئي هئي ۽ پوءِ هٿ وڌائي منهنجي هٿن تي رکي ڇڏيا هئي. مان عجيب
 ديوانگيءَ سان تو کي ڏسندو رهيم، تون عجيب ڪيفيت جو شڪار
 هئي ڪجهه قربتون هيون ۽ ڪجهه فراق جو ڊپ.
 ”مان، تو لاءِ آڻ، تنهنجو ٿيڻ جي ڀرپور ڪوشش ڪندم، تون
 مون لاءِ منهنجو ٻارن جي انبوهه ۾ اڪيلو هوندي، پسندیده رانديڪو
 آهين، ساهه ۾ سانڍڻ جهڙو، مان تو کي ڪيئن پيچندم.“

پوءِ تو وٽان آيم ته ڇا نه ٿي ويو، مون اندر. مون ميوزڪ ڪلاس ڇڏي ڏنو، ٽائپنگ سکڻ تان هٽ ڪنيم، سڄو سڄو ڏينهن گهر رهڻ لڳم. سڀني حيران هئا پر مون کي ته هڪ ئي احساس هئو، سٺو ٿيڻو آ ۽ سٺو ٿي ٿي هُنَ سامهون وڃڻو آ.

ان عرصي ۾ ڪڏهن ڪڏهن فون تي تنهنجو آواز نصيب ٿيندو آ، ڪجهه لمحن لاءِ، جڏهن تون فون ڪندي هئين ۽ مان رسيو ڪندو هئم، ۽ ڪشي اڏي ڪي سڏيندو هئم. ان هڪ لمحي لاءِ ته الاءِ ڪيڏي مهل فون ڪرين، مان سڄو سڄو ڏينهن فون جي پرسان ويٺو هوندو هئم، هر گهٽتي ڄڻ دل جو رسيو ڪٽائيندي هجي.

ان ڏينهن تنهنجو فون آيو، گهر ۾ ڪوئي نه هو. فون ڪنيم ته تنهنجو ”هلو“ ٻڌي منهنجو گلو ڄڻ خشڪ ٿي ويو.

تو وري سڏيو ”هلو، ڪير آ بابا“، تو ڪو ٻار سمجهيو هو.

”هادي“

ڪجھه لمحا ڇپ هئي.

”توهان ڪيئن آيو“

”بلڪل ٺيڪ.“

”پيا سڀ“

تر شايد پنهنجي موضوع تي ڳالهائيندي شرم پئي محسوس

ڪيو.

”گهر ۾ ڪوئي به ڪونهي.“ مون جملو ڏکي ڪڍيو.

”ڪاڏي ويا هن ڇا؟“

”ها، گهمن ويا آهن.“

”هتي به ڪوئي ڪونهي ڪر، سڀ ڪم سان ويا آهن.“

منهنجو ڄڻ سڄو وجود خوشبوتن ۾ ويڙهجي ويو.

”پوءِ تون مون سان الاهي ڳالهيون ڪر.“

”توهان وري به هُن سان ڪو نه ويٺو، حالانڪ مون کي پڪ هئي
توهان پاڻ کي بدلاتي هُن سان ڪمپني ضرور ڪندا.“ تنهنجي لهجي ۾
شڪايت هئي.

”مان جي وڃان ها ته تنهنجو فون ڪير رسيو ڪري ها....
هان.... مون کي تنهنجي فون جو الاهي انتظار هو.“ مون ڄڻ ڦاٽ
کاڌو.

تون ڪيترا ئي لمحا چپ هئين، مون ئي ڳالهايو

”يڏين ڪر فوڙي، مان الاهي بدلي ويو آڻ، گهڻائي ڪم ڇڏي
ڏنا اٿم، سڌڻ جي پرپور ڪوشش پيو هيان.“

”مون کي خبر پوندي آ پئي، فون باقي ڇا لاءِ ڪندي آڻ.“
تنهنجو لهجو مون لاءِ ڇا هو؟.... الاءِ ڇا هو، جيترو ڳڙ وجهين
پئي شايد اوترو ئي چاهت مون کي مٺي پئي لڳي.

”مون ميوزڪ ڪلاس ڇڏي ڏنو آ، ٽائينگ به بس ڪيم... نيڪ
آ نه. ان کان سواءِ هاڻي امي، آيا، ادا سڀني جي ڳالهه ٻڌندو آڻ،
پنهنجي پاران مڃڻ جي ڪوشش ڪندو آڻ. نيڪ آ نه.“ پنهنجو پاڻ کي
بلڪل ٻار پئي لڳس.

”ٻڌ، هادي، رسيور پنهنجي ڳل تي رک، مان تو کي پهي ڪرڻ
ٿي گهران.“ مون رسيور ڳل سان لڳايو، پريان تو مائوٽ پيس کي چميو،
منهنجو ڪن ڄڻ وڃي ويو.

”اٿين ڇو ڪيئي؟“ مان ڏاڍو خوش هئم ڇپ ڄڻ خود بخود
مُر ڪندا هجن.

”تون مون کي هن مهل نه بلڪل ٻار ٿو لڳين، شفقت لاءِ ترسيل“

”۽ تون مون کي منهنجي ماءُ جيڪا شايد ائين نه ڪندي هجي.“
”تون مڪمل ڪميو آهين“

”چڱو ٿيو تڙاچ پنهنجي راءِ ته پوري ڪئي.“
”اڄ نه مون کي الاءِ ڇو تون صبح کان ڏاڍو ياد آئين، معمول کان گهڻو. منهنجي دل الاهي ساترو چيو، اڄ تو سان ڳالهائين، خوب ڪچهريون ڪيان.“

”ان ڪري گهر وارن سان گڏ نه وڃن تي ڪاوڙ ظاهر ٿي رهي هئي“

”نه ته، اهو ته مڙئي شو هو.“
”ته سرڪار شو آف به ڪندي آ.“
”ڪنهن ڪنهن سان.“

اسان الاءِ ڇا ڇا پئي ڳالهائيو، وري چپ ٿي وياسين، ٻنهي طرفن خاموشيون هيون.

”ٻڌ، مان تنهنجا ساھ ڳڻي سگهان ٿي.“
”۽ مان تنهنجي اکين ۾ نهاري سگهان ٿو.“
”مون کي ڪيترو ياد ڪيو هيئي اڄ؟“
منهنجي آواز ۾ مون لاءِ الاءِ ڇا ڇيو، منهنجو آواز خود مون لاءِ اجنبِي هو.

”تون وسرنڊو به آهين.“ تنهنجي آواز ۾ خمار هو.
”پراڻا ڊائلاگ هڻي ڳالهه تار نه، سنئون سڌو ڪجهه ته چئو
نه“ مون الاءِ تنهنجي واتان ڇا ٿي ٻڌڻ گهريو.

”تون هتان ويو هئين نه، ته مون انهن صوفن جي هٿين کي به چميو هو جتي تو هٿ رکيو هو.“ تون جملو چئي چپ ٿي وڃڻ هئينءَ.
 مون اڏاءُ ڪيئن چيو ”هن مهل خبر ٿئي منهنجي ذهن ۾ ڇا پيا؟“
 ”چاهي؟“

”اوهان پنهنجي گهر جي ڪشادي پٿر مان پرين جي پکين کي اڏاري نه ڇڏجو
 ڏٺي پيار دل مان ڌڪاري نه ڇڏجو
 اسان کي او سهڻا وساري نه ڇڏجو.“
 ”منهنجو پيار تو کي ماريندو ڇا؟“
 ”نه، اهو ته هاڻي حياتي ٿي ويو ا.“
 ”خدا تو کي سلامت رکي.“

”تون مڪمل ڇوڪري آهين يار، مٿان واري ٿيندڙ، دعائون ڪندڙ.“

”۽ تون مڪمل ڇوڪرو، ضدي، اڪڙ.“
 ”ٻئي مڪمل آهيون تڏهن ته هڪٻئي لاءِ خلتيل آهيون.“
 ”هاڻي فون رکان.“
 ”ڪير آيو اٿئي ڇا؟“
 ”نه، پر مٿان اچي وڃي.“
 ”ٻلي.“

”ٻڌ، پاڻ کي اڪيلو نه پائنجانءِ، رب ڪو به غم ويجهو نه آئيندو، مان ته روز تولا دعائون گهرندي آڻ، هاڻ ته مان نماز به شروع ڪئي آهي.“
 ”ڇڱو، هاڻي اجازت.“

مون چاهيو ٿي ان کان اڳ جو تون فون رکين، مان رکان.

”هادي، موڪلائيندين ڪو نه.“

تنهنجو آواز نه هو ڇڻ خوشين جو ڪو خزانو هو. مون ماڻ ڪري مائوٽ پيس ڇمي ڇڏيو هو، پريان تو به ائين ئي ڪيو هو.

محبتون فاصلن ۽ وقت جي درمياني وقفن ۾ وڻجنديون رهيون، تو مون کي بقول تنهنجي دل جي گهراين سان گهريو هو ۽ مون پنهنجو هر جذبو ۽ ان ڪارڻ خلقييل هر رشتو، تو نالي ڪيو هو. مان تو سان ملڻ نه اچي سگهندو هئس. بس ڪڏهن ڪڏهن فون تي پيو ڳالهائيندو هئس، ۽ انهن لمحن ۾، انهن جدائين جي پلن ۾ مون کي لڳندو هو تون مون کان ڇڄي ويندين، الڳ ٿي ويندين، ۽ تو کي منهنجي ان خوف تان ڪل ايندي هئي.

”ڇريو آهين ڇا؟“

تو ڪليو هو، الاهي خوبصورت. اهي ئي لمحا هئا شايد، جن ۾ مون تو کي فون تي ڳالهائيندي پنهنجي اندر جي ان خوف کان آگاهه ڪيو هو.

”نه، آهيان نه، جي تو ڇڏيو ته ٿي ويندس.“

منهنجو لهجو نه هيو ڇڻ پڻ ڇڻي رهيا هئا، ۽ منهنجو وجود خالي ڌارن ۾ تبديل ٿي رهيو هو.

”هادي، سٽرندين ڪو نه، اڃان نه ٿو ڇڏين اهي ڳالهيون.“

مان ڇپ هٿم الاءِ ڪيترا لڻا ڇپ هئي.

”وري ڪنهن ڪجهه چيو ٿئي ڇا؟“ توڻي ڳالهايو.

”پرينهن ادا بلاوجهه ذليل ڪيو، سڀني سامهون ڏاڍا دڙڪا ڏنائين. اهو ته امان چيس ته ڏاڙهيءَ سان اچي ٿيو آ هادي، ائين ٺهيو ٿو سڀني سامهون هن کي ذليل ڪرڻ، تڏهن بس ڪيائين.“
تون بلڪل ڇپ هئڻيءَ، مون ڄڻ تو وٽ فرياد داخل ڪيو هو ۽ هن مهل شروعاتي هجي.

”ڄاڻان ٿي مان، تنهنجي گهر جو ماحول تو لاءِ سازگار ناهي.“
”ڏس نه مون الاهي ڪوشش ڪئي آ، تو چيو ته مون هن سان گڏجن جي لاءِ سڀ ڪجهه ڪيو آ، سڀني جي ڳالهه مڃي آ، هنن جي هر ڪا زيادتي برداشت ڪري ويو هوندو، ٻڌاءِ ان کان وڌيڪ ڇا ڪيان؟“
”ڇا ٿو ڪري سگهين پيو؟“

”ڇا چوانءِ، منهنجو شايد مقدر ئي اهڙو آ، ڪڏهن به ته ڪو پيار ڏيندڙ نه مليو آ، بس هڪ پاڙي ۾ ماسي رهندي هئي ان ئي پانٿيو، ۽ تو کي خبر آ فوڙي، مان هن دنيا جو نالائق ترين ماڻهو هوندي به هر جمعي تي ڪوشش ڪري هن جي قبر تي ضرور ويندو آ. تون ئي ٻڌاءِ جيڪو چاهڻ وارو مليو سو به ڇڏي ويو ڪو ٿڪيو ئي ڪو نه.... بس ان ڪري سوچان ٿو هاڻي تو آهين سرمايه حيات. متان تون به ڇڏي وڃين.“
”مان ڇا چوانءِ، تو کي مون تي الاءِ ڇو نه ٿو اعتبار اچي.“

”ڏس فوڙي، سڀ پيڙيون ساڙي ڇڏيون اٿم، ڪجهه نه بچيو آ. هاڻي ته ڪا به شئي پنهنجي لاءِ نه رکي اٿم، خبر ٿئي... مان جي ڪنهن دڪان تي پين وٺڻ ويندو آ ۽ دڪان وارو ان ۾ مس وجهي، خالي پٺو اڳيان ڪري، نب چيڪ ڪرڻ لاءِ چونڊو آ نه، ته مان هميشه تنهنجو ئي

نالو لکندو آن..... منهنجي هر ڪاپيءَ تي پهرئين ڀيڄ تي تنهنجو نالو هوندو آ، الاءَ ڏينهن ۾ ڪيترا ڀيرا مان تنهنجو نالو لکي، ڏاهي ڇڏيندو آن.

”تون ڇا تو سمجهين اهو سڀ تو وٽ ئي آ.“
 ”مون ائين ته ڪو نه چيو.“ مون مرڪيو.

”هادي مان آريز (Aries) آن، منهنجي ڪمري ۾ ورگو (Virgo) جو Birth- Sign لڳل آ، سڀ ڀڄندا آهن اهو ڇو لڳل آ، مان ڇا چوان ته ڇو آ.“
 ”منهنجي Birth- Sign جو تو وٽ ڪهڙو ڪم؟“ مان آهستي آهستي شوخ ٿيندو ٿي ويو.

”تنهنجو پوءِ منهنجن خيالن ۾ ڪهڙو ڪم؟“
 ”ڇو اتي به مان ئي هوندو آن ڇا؟“
 ”نه ڪو ٻيو هوندو آ.“ تون چڙي وئي هئين.
 ”ڪير آ اهو ڪمينو؟ اڌ آ يا مڪمل؟“
 ”مڪمل ئي آ“
 ”پوءِ ته وڏو.....“

تو منهنجو جملو ڪٿيو هو
 ”منهنجي Birthday تي ايندين؟“
 ”نه“

”ان کان هڪ ڏينهن اڳ، جنهن تي مون لاءِ سال ختم ٿيندو.“
 ”نه“

”ڇو؟“
 ”مان اڳ به تنهنجي گهر گهڻو نه آيم، هاڻي اتي اڃان مهينو کن

مَسَ تيو آ، ائين ڪيئن اچان.“
 ”مان ان ڏينهن تو کي ڏسڻ ٿي گهران، سال ته تو کي ڏسي ختم
 ڪيان نه.“ تنهنجو لهجو نه هو الاءِ ڇا هو.
 ”پوءِ مان هيئن ٿو ڪيا، تنهنجي گهر جي گهٽيءَ مان لنگهندم،
 تون وقت ڏي، ان مهل گئلريءَ ۾ اچجانءِ هڪٻئي کي ڏسي وٺون ته پوءِ
 مان موٽي ايندم.“
 ”ڪيڏي مهل ايندين؟“
 ”جيڏي مهل چورين“
 ”صبح جو سوا ڏهه“
 ”نيڪ، تون هيئن ڪجانءِ، تو وٽ هُو ميرون ڪلر جو جوڙو آ
 نه.“

”ڪهڙو؟“
 ”اهو ئي جنهن ۾ تو مون سان پهريون ڀيرو ها ڪئي ٿي.“
 ”ها“
 ”سو پڻ ڪجانءِ، هڪو ميڪ اپ هجڻي ۽ ها وار ضرور کليل
 رڪجانءِ.“
 ”هي تون مون کي تيار ٿو ڪرين يا مانيءَ جو مِينو ٿو ٻڌائين.“
 ”ڪل نه، مذاق نه اڏاءِ منهنجو.... ڪو ته روپ هجي مون لاءِ
 جنهن تي مون کي پورو حق هجي.“
 ”ڇڱو سرڪار حاضر، ۽ توهان مهرباني ڪري اچي سلوار
 قميص پائيندا.“
 ”ڇو؟“
 ”ان ۾ سٺو لڳندو آهين.“ تون ڄڻ شرمائجي وئي هجڻ.

”سلامت رهين.“

”اها دعا نه ڪندو ڪر، پنهنجي لاءِ رکي ڇڏ.“

”تون سلامت هوندين ته مان هوندم نه.“

ان ڏينهن تي تو وٽ اچڻ لاءِ تيار ٿير پئي ته خبر پئي، ادا چئي ويو هو هاديءَ کي چئجو ڪاڏي وڃين نه، گهر ضرور هجي. امان نياپو پهچائي مطمئن ٿي وئي ۽ الاءِ ڪيتري دير سوچي مان توڏي هليو آيم. سوچيم ادا جا جيڪي مهمان ايندا سي منجهند جو مانيءَ تي ئي ايندا، سوا ڏهين تو سان ملان، ٻارهيڻ بجي تائين گهر پهچي ويندم، هن کي محسوس به ڪو نه ٿيندو ۽ مهمانن جو آڌر پاءُ به ڪري وٺندم.

توڏي آيم ته ٺيڪ سوا ڏهين تو گئڙيءَ ۾ منهن ڪڍيو، مون هيٺ درزيءَ جي دڪان تي بيٺي توڏي نظر ڪئي، تون ان مهل الاءِ ڇا هئينءَ، ان جوڙي ۾ ان سان گڏ منجنگ ميڪ اپ ۾ تون ڇا نه هئينءَ، الاءِ ڪيترو عرصو گذريو تون اتي ئي بيٺي رهينءَ. مون ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو ۽ چئن ئي پاسن تي دڪانن ۾ چڻ اڪيون ئي اڪيون هجن، تون اتي ئي بيٺل هئينءَ ته مان اتان نڪري آيم. ٽڙي الاءِ ڇو پر جي آئي هئي. اڪين ۾ چڻ تون اٽڪي پئي هئينءَ. مان ڪيڏو نه مجبور هئم پراها راهه به ته مون پاڻ ڳولي هئي.

گهر موٽيم ته ادا باهه ٿيو پيو هو، کيس سندس بيهڙيءَ جو احساس هو.

”چئي ويو هئڻ توهان کي نواب صاحب ته گهر هُججَو.... ويا
کاڌي هئو؟“

”ڪم سان ويو هئڻ.“

”ڪهڙا ڪم رُلي مائڻو؟“

”هئو ڪو.“

”بس هئو ڪو“ هو گجيو ”خبر هئي مون کي تنهنجن افعالن
جي، تڏهن ته مان پاڻ هلي آيم، منهنجي مهمانن کي رسيو ڪندي تو کي
هونئن ئي پرو چڙهندو آ.“

مان ڪنڌ جهڪائي بيٺو رهيم، هو هليو ويو ته امان آئي، مان
ائين ئي بيٺو رهيم، ”ڪيڏانهن ويو هئين، صبح نياپو ته ڏٺو هئومانء.“
هن منهنجي منهن ۾ نهاريو

”ويو هوندو رول تي.“

اديءَ رڌڻي مان ڳالهايو، مان چپ رهيم.

”هادي چوڻو ڪندا ڪڙا ڪرين پنهنجي راهه ۾. اڃان هئن جي
ڪلهن تي آهن، ڪهڙو ڪمائين ٿو، هو تو کي پڙهائين ڳڙهائين ٿا. هنن
جو حق آهي تو تي.“

”مون ان کان انڪار ته ڪو نه ڪيو آ، مان ته هميشه ماني ڪارائڻ
مهل حاضر هوندو آڻ، اڄ نه هئڻ، سو به مهان اڃان آيا ته ڪونهن. ايندا
ته مان موجود آڻ.“

”هاڻي تنهنجي موجودگي ڪهڙي ڪم جي، هاڻي ادا پاڻ آيو آ.
تون وڃ، وڃين پنهنجي اڏ رول پورو ڪري آ.“

اديءَ هڪ ٻيو تير هنيو مان جن پڙڪي اٿيم.

”مان تنهنجو ته نه ٿو ڪاوان، تون چو ٿي ايترو ڳالهائين.“

”شرم ڪر مون تي دودا نه ٿو ٿار، ڪم نه ڪرڻو ٿئي ته ادا ڪي سڌو سنئون چو نه ٿو چئين.“

مون کي خبر ڪو نه هئي، ادا ڪو چپ چپات ۾ منهنجي پريان اچي بيٺو هو ۽ اديءَ ڄاڻي وائي اهو سڀ ڳالهائيندو هو. هو مون ڏي نهاريندو رهيو، سمجهيم چماٽ هڻي ڪيندو، پر بس ڪري هليو ويو، اديءَ رڌڻي جي دريءَ مان مون ڏي نھاري توک طور مرڪيو، امان ٿڌو ساھ ڪنيو.

”ڏاڙهيءَ سان اچين ٿيو آهين، الاءِ ڪڏهن سٿرندين.“

مان چپ ڪري هليو ويو، منجهند جو ماني ڪارائي واندو ٿي مون گهر کان ٻاهر جو رخ رکيو. ۽ تتل ڏينهن ۾ هڪ باغ جي ڪنڊ ۾ ويهي مون خوب رنو. ”هي سڀ چاهي جيڪو مان پوڳيان پيو، ۽ ڇا ان سڀني شين جي مان لائق ان ۽ ڇا اڄ ايڏو ڪو ڏوهه ٿيو هو جو هو ائين چون ها.“ ۽ ائين ئي رنڊي مون کي ياد آيو، اڄ تنهنجي ارڙهين سال جو آخري ڏينهن آ، ان کي مان ائين چو ملهائيان، مون ڳوڙها اگهي ڇڏيا، کيسي ۾ ڏنر ٻارنهن روپيا پيل هئا، ڇهن تي مرڪ تري آيم ”ڪم ٿي ويو.“

اهو باقي وقت مون کليل آسمان هيٺ تو سان الاهي ڪچهري ڪئي، شام جو هڪ فروٽ ڪيڪ وٺي ان جا ٽڪر ڪري، مون باغ ۾ آيل تقريبن هر ٻار کي ڪيڪ ڪارايو.

ان رات مان گهر الاهي دير سان آيم، ڏهه ٿي ويا هئا، گهر ٻاهر آيم ته در کليل هو، سوچيم ربُ خير ڪري، وري الاءِ ادي ڪو نشون ٻارڻ ٻاريندي الاءِ ڇا. گهر اندر پهچي مان ڊالان ۾ ئي لپتي پيم، اندر چؤڀول مٽل هو، الاءِ ڪهڙا مهمان آيل هئا. حق تي در کليل مليو هو.

مان اتي ئي چپ چاپ پنهنجي رهيس. اندران اديءَ جي ڪلڻ ۽ ادا جي تهڪن جا آواز پني آيا.

الاءِ ڪيترو وقت گذريو ۽ ان مهل مون ٻڌو
 ”هادي اڃان ڪو نه آيو؟“

اهو ماسيءَ جو آواز هو، مان چرڪجي پيم، هيءَ هتي ڪيئن؟ ۽
 مٿان تون به آئي هجين. پر صبح ته مون توکي ڏٺو هو، تون ڪيئن
 هوندين هتي.

۽ اتي ئي مون تنهنجو آواز ٻڌو ”ايندو سڄڻ سائين الا منهنجو
 ايندو ڊولڻ سائين“

تو سئون پني جهونگاريون ۽ ان مهل اديءَ چيو
 ”ڊولڻ سائين اچي نه اچي، تون پتو ته اچل، تنهنجي واري آ.“
 ”ايندو ڇو نه، پر ڇال ڇا جي آ؟“ تو کليو پني.
 ”جيستائين اچي، تيستائين ته رنگُ اچل.“

اديءَ به تهڪ ڏنو ۽ ٻاهر الاءِ ڇو مان وري ونڊجڻ لڳم
 ”پاڻ کي سنڀال هادي، ڇا ٿو ٿين؟..... هو اندر اديءَ سان
 ڇو ٿي کلي..... ڇو نه کلي؟..... پر مان جو اداس آن.... ته ان جي هُن
 کي ڪهڙي خبر؟..... تون هن جي خوشين کان سڙين ٿو ڇا... نه ته
 هونئن اهو وسار نه ته انهن ڇهن ئي توکي مُرڪڻ سيکاريو
 آ.....“

۽ مان ڪيئن ڄڻ اندر ڏوڪيندو آيم.
 ”اجهر آيو آڻو.“

ادا ماسيءَ جو ڏيان مون ڏي ڪيم، مان سندس پيرن ڏي

جُهڪيس

”ڪٿي آهين تون..... يڪو ڪم.“

”اهو نه پڇوس، چونڊو ڪم سان ويو هئس ۽ جي پڇندئوس نه، ته ڪم ڪهڙو هو ته هڪدم چونڊو هئو ڪو.“

ادا جي جملن سان چئن ئي طرفن تهڪن جون صدائون بلند ٿي ويون، ۽ انهن لمحن ۾ ئي مون نهاريو، تو مون ڏي ڏٺو پئي. انهن نظرن ۾ الاءِ ڇا هو، الاءِ رحم، الاءِ محبت. مان چپ چاپ اتان اٿي ڪمري ڏي هليو ويو.

ان رات اوهان سڀ ڪچهريءَ ۾ لڳا پيا هئا. مون ماني گرم ڪري، ٻاهر ميز تي رکي ۽ اڃان پاڻيءَ جي بوتل فرج مان ڪنيم پئي ته گهڙيال ٻارنهن جا ڌڪ هنيا. منهنجون نظرون تو کي ڳولڻ لڳيون، تون اندر ادا سان گڏ ويٺي هئي. تنهنجي جَمَ جو ڏينهن شروع ٿي چڪو هو ۽ مون کي مبارڪ ڏيڻي هئي نه، پر تون ته اندر هئي. مان ماڻ ڪري ڳرَه ڪڻڻ لڳس، ٿڙي ڄڻ گهٽيل هئي، ان وقت اندران تنهنجو آواز آيو.

”اڄ شهلا، پاڻي پي اچون.“

تو شايد اديءَ کي سان ڪڻڻ ٿي گهريو، ڪجهه لمحا رکي تون ۽ ادي، فرج ڏي هليا آيسو. ويجهو ئي مان ڊائنگ ٽيبل تي ويٺو هئم.

”ماني پئي کاڌي وڃين، ليت ڏنر.“

تو ٽوڪ طور مرڪيو، مون ڪجهه نه ڪڇيو، ڪنڌ هاڪار ۾ لوڏي ڇڏيم.

”نوهان ڪڏهن وقت تي ڪو کاڌو، کاڌو به آهي؟“

تو ٻيو جملو اچيو، لڳم سخت ناراض آهين.

”نه چئينس، اڄ ادا اڳ ئي کيس الاهي ڌڙڪا ڏئي چڪو آ.“

اديءَ کي الاءِ ڇو مون تي قياس پئي آيو، شايد تو سامهون

مهربان ٿي هئي.

”منجهند جو ماني ڪارائڻ مهل نه هوندو ته ادا ڪيئن نه ڪاڙيو.“

تو غور سان مون ڏي نهاريو، ڇڻ چوندي هجيئن ”اڃان نه سڌريو آهين.“

مون مانيءَ مان هٿ ڪڍي ڇڏيو ۽ ان مهل ئي دالان ۾ لپتيل ماسي رحيمان لاءِ ڪيئن بڙ بڙ ڪئي.

”ابو مانيءَ تي هئو امڙ، بس صبح جو ڪنهن ڪم سان نڪري ويو هو، ائين ڌاري... پوءِ ساڍي ٻارنهيون موٽي آيو هو.“

اها هڪ نوڪريائي هئي جيڪا ڪيڏي مهل ڪو جملو منهنجي لاءِ چئي ويندي هئي، مان آيم ته لپتيل هئي ۽ مون کيس نه اٿاري، پاڻ ماني گرم ڪئي هئي، شايد ان تي راضي هئي. تو هيرانيءَ سان مون ڏي نهاريو هو، مان مات ڪري اٿي اندر هليو آيم. اندر ڪمري ۾ اونداهه هئي، مون بيد تي لپتي اڪيون هڻي ڇڏيون، اکين جو ڪنڊن ۾ ٽرم پائيءَ ۾ پڇڻ لڳيون ۽ ان مهل تو مون کي ٻانهن کان جهلي لوڏيو.

”پاڻي هادي.“

اونداهه ۾ تون پاڻيءَ جو گلاس کنيو بيٺي هئي، مون خاموشيءَ سان تو ڏي نهاريو ”تون مون سان جڏهن به رات گڏ هجيئن، ڪٿي به هجيئن، مان تو لاءِ پاڻي ضرور ڪشي ايندي آن، هتي وسري ويٺي ڇا؟“

مون گلاس جهلي تو ڏي نهاريو.

”سڀ سٺا پيا آهن، تو وڃ هلي.“ مون سُرڀات ڪيو.

”نه ويندم مان.“

تو منهنجي ٻانهن جهلي، مون ڪنڌ ڦيري ڇڏيو.

”کیر ڏسي نه وئي“

منهنجي تڙي گهٽيل هئي.

”پلي ڏسي“

تنهنجي لهجي پر ضد هو، منهنجو ڪنڌ اڃان به ڦريل هو، تو هٿ

وڌائي منهنجو ڳل ڇهيو، اهو آلو هو.

”هادي منهنجي جان“ تو منهنجو منهن جڪڙي ورتو ”روئين

پيو.....“

”نه ته“ مون گيت ڏني.

”ٻار آهين صفا.... ائين ڪيو آ، مرد آهين، روئين ٿو.“ تو مون

کي ڪلهن کان جهلي ورتو.

”منهنجي ڪنهن جملي ڏک ڏنئي ڇا؟“

”نه“ مون نهڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو، تون منهنجي پلنگ تي منهنجي

پرساڻ ويهي رهينءَ.

”منهنجي دل چيو تون اهو پهريون ماڻهو هجين جيڪو مون کي

رات جو مبارڪ ڏني. پر تو کان پهرين اڏا اهو ڪير ته مان چڙي پير.“

”مان ڪيئن مبارڪ ڏيانءِ ها اڏا جي موجودگيءَ ۾.“

”۽ مون کي اها به خبر نه هئي ته تو ڪو خواههخواه ڳالهه ڪاڏا

آهن.“

”اها ته روز جي خوراڪ آ.“

تو مون ڏي غور سان ڏٺو.

”مان خبر ٿئي ڇو آئي آن، هڪ تون صبح جو جلدي، بس ٻه لمحا

بيهي هليو آئين نه، ته سِڪَ پوري نه ٿي، وري مان تو سان جنم ڏينهن گڏ

گذارڻ ٿي چاهيان.“

”مان هاڻي مبارڪ ڏيانء.“
”ڏي“

مون تو کي ٻانهن ۾ جڪڙي ورتو، تنهنجي پيشانيءَ کي چير،
تون منهنجي ٻانهن تي آهجي پئڻيءَ.

”تو ماني به پوري نه کاڌي نه.“

”نه“ مون تنهنجن اکين ۾ ٺهاريو ”تو کائڻ ئي نه ڏني.“

”مان آئيندي ائين نه ڪندڙ، هتي اچڻ سان تنهنجن گهر وارا

تنهنجي افعالن جون لسٽون ڪنيون نه ته مان به چڙي پير.“

”تون ناراض نه ٿيندي ڪر، پيو آهي ڪير جيڪو منهنجو خيال

رکي، مان هت هر هر پيو اهو سوچيندو آڻ، ته ڪڏهن تو کي به ڪنهن

پئي جي ڳالهه تي اعتبار نه اچي وڃي ۽ مان تو کان پري نه ٿي وڃان.“

تو منهنجي ٻانهن کي ٽيڪ ڏئي، منهنجي ٺوٺ تي پنهنجا وار

پکيڙي ڇڏيا. مون هڪ هڪ سان تنهنجن وارن کي مٺ ۾ پري ورتو.

”مون کي تون ڪيئن ٿو.“

تو مرڪيو، مون تنهنجي وارن کي ٿورو مٺي ڪري، منهن انهن ۾

لڪائي ڇڏيو.

”۽ مون کي هي سڀ آسائشون، جيڪي صرف تو وٽ مون لاءِ

آهن.“

”۽ مان سڄي ساري ته تنهنجي آن.“

”مون کي خبر ناهي ڇا، بس هي گهر وارا لاءِ ڇو مون کي نه ٿا

ليکين، نه ته مان ته هاڻي.....“ تو منهنجو جملو ڪٽي ڇڏيو.

”ڄاڻان ٿي، مان سڀ ڄاڻان ٿي.“

۽ پوءِ تو ۽ مون سڄي رات هڪٻئي کي ائين هڪ پئي جي ٻانهن

پر ويهي تڪيو هو نه. الاء چو، ان رات ته ڪنهنجو ڪو به ڊپ نه هو، الاء چو.

پوءِ الاء ڪيتريون راتيون آيون، منهنجي زندگيءَ ۾ تنهنجي ساٿ سان پرپور، تنهنجي خوشبو هوندي هئي ۽ منهنجو وجود چڻ نڪ جون ۽ ناسون، خوشبو واسڻ لاءِ آتو. مون ڇا نه ڪيو تو لاءِ، وس پچيم ها ته شايد ساه به تو تي واري ڪيان ها. پوءِ خبر پيم، مان سڀني جي سامهون پترو ٿي پيو هئس، ماسيءَ کي مون بابت خبر پئي هئي، مون توهان جي گهر اچڻ چڏي ڏنو، هاڻي ته فون به گهٽ ڪندو هئس. هڪ ڏينهن خبر پئي، ماسيءَ فون ڪري مون کي گهرايو هو، امان چيم ضرور وڃان. توهان وٽ آيم ته هن تو کي شايد ڪيڏانهن موڪلي ڇڏيو هو.

”ويهه“ ماسيءَ غور سان مون ڏي نهاريو.
 ”مون ڪجهه ٻڌو آ، سو صحيح آ؟“ هن جون نظرون نه چڻ ايڪسريز هئا.

”ڇا جي باري ۾؟“
 ”توهان جي باري ۾“ هن ٽوڪ نه ڪئي هئي، سنجيده هئي.
 ”جي“ مون گيت ڏئي ڪنڌ هيٺ ڪري ڇڏيو.
 ”ڏس هادي، مان ظالم ماءُ ناهيان، اولاد مون کي جند جان کان وڌ پيارو آ. مون کي آهي به ڪير عزيز، فوري ماشاءِ الله هاڻي جوان آ، ان کان پوءِ نازي آ، تنهن لاءِ ڪهڙي تڪڙ. اها اڃان ٻار آ.... تون ٻڌين پيو نه منهنجي ڳالهه؟“

”جي..... جي جي.“ مان هڪدم ڳڙهڙائجي وييم.
 ”ڏيان سان ٻڌ“ هوءَ مرڪي ”پاڻ کي ڪنهن لائق ڪر، هن دنيا

پر ڪنهن به ڪن اوڳڻ کي انسان نه ڏسندو آ، سواءِ پئسي جي. پاڻ وٽ پنهنجو ڪجهه ذاتي پئسو ڪر، ڪجهه ملڪيت هٿ ڪر. ڪجهه ٿي، پوءِ مون کي ڪو اعتراض ڪونهي. ڪجهه ٿي ته فوريءَ جو هٿ به ڏيان نه.

هن وڌيڪ الاءِ ڇا ڇا پئي چيو، مون کي ته ڄڻ ڪجهه ٻڌڻ پري نه پئي آيو. هي ته ڪو بهار جي موسم جي وچ هو، خوشيون جو ساڻ هو ۽ لمن جي سرڪون هيون.

”ڏس آخر آهيان نه خوبصورت. نه هجان ها ته ڪو تنهنجي ماءُ قبول ڪري ها ڇا؟... هونئن تون ئي ٻڌاءِ آهيان ته ڪنگلو، جي اها خوبصورتِي به نه هجي ته شايد ڪو اک ڪٿي ڏسي.“ مون مرڪيو، تو کي ان مهل الاهي چيڙا پئي.

”ڪير اک ڪٿي به ڇو؟“

”ها، تون جو ويٺي آهي پٽن لاءِ.“

”پيو نه ته“ تو مرڪيو، هن مهل شرماني پئي.

”مٽي فوري، ڪيڏو نه خوبصورت لڳندو.... تون مان گڏ جهاز جا ڏاڪا لهنداسين، ايترو هوسٽس پاڻ کي خدا حافظ چوندي ۽ مان هن کي ڇڏي تو کي تڪيندمر پيو.....“

”سڪش جيان“ تو جملو ڪٿي شرارت سان مرڪيو.

”اونهن، ڳالهه جو ڪارو منهن نه ڪر، ها، ته پوءِ هڪڙو ٻار تو کي چولي کان جهليندو، هڪڙو آنگر جهليندو ۽ هڪڙو ڪڇ ٻر

ويهي، ڳچيءَ ۾ پيل هار سان ڪيڏندو ۽ مان تو کان تڪڙو ڏاڪا هيٺ لهي ويندم ۽ تون.....“

”مان ڏک هئي ڪينديان، ڪمينا.“ تون سڄي ڳاڙهي ٿي وئي هئين.

”بس ايتري ۾..... اڃان ته جيڪي ٽي عدد تون گهر ڇڏي ايندين، انهن جو ته ڪو ذڪر ئي ڪو نه ٿيو آ.....“

تو هڪدم منهنجي وات تي هٿ رکيو، مون تنهنجو هٿ چمي ڇڏيو.

”تون ڪميني هجڻ سان گڏ واهيات به آهين.“

تون صفا عجيب ٿي وئي هئين، شايد مستقبل جا سهنا اڪين ۾ لهي آيا هئئي.

”سانئڻ، اڄ کان اوهان منهنجي حڪم تي هلندؤ. جيئن مان چوندم تيئن ڪندؤ، ڪو به انڪار نه ٿيندو، ڪا به نه، نه ٻڌان.“

”حاضر“ تو هاڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو.

مان الاءِ چو ڳالهائيندي چپ ٿي ويو هئم، تو مون ڏي نهاريو پئي.

”عيد تي ايندين؟“

”خير به ٿئي نه ڪندم پوءِ به پڇين ٿي.“

”ڇڱو فون تي ڳالهائي وڻجان.“

”ڪوشش ڪندم... ٻڌ، تون چوڙيون پائيندي آهين عيد تي.“

”نه“

”ڇو نه؟“

”الاءِ ڪڏهن سوچ نه ڪئي ٿم ان باري ۾.“ تو مون ڏي غور

سان نهاريو ٿي، اٺاءَ جا ٿي نهاريئي، مون ۾. مون ٻتون کوليو ان مان پنجاه روپيا ڪڍي توڙي وڌايم.

”ڇا هي؟“ تو سواليه نگاهن سان ڏٺو.

”سرڪار، هن عيد رات تي تون ميندي به سنئينءَ، چوڙيون به پائيندينءَ.... اها تنهنجي منهنجي ساٿ جي پهرين عيد رات آ نه، جيستائين مان سان هوندم تون هر عيد رات ائين ڪجانءِ.“

”ڇڳو؟“ تو پڇسا ورتا.

”تنهنجي ڪمري ۾ ڪنڊ وارو پلنگ آ نه، ان تي ويهي چوڙيون وغيره پائجانءِ، ۽ ڇنڊ رات جو ائين کان نائين بجي تائين ڊاننگ ٿيبل تي ضرور ويهجانءِ، مان اتي توکي محسوس ڪندم، تصور ۾ ئي توکي چوڙين ۾ پريل ڏسندم، توکي ائين ئي پيار ڪري ڇڏيندم.“

”۽ مان هوائن مان پنهنجو حصو ضرور وٺندم.“

تو مرڪيو هو ۽ مون تنهنجي هٿ کي هلڪو ڇهيو هو.

”هي هٿ، مينديءَ ۾ ڪيڏو نه خوبصورت لڳندو.“

تو منهنجي هٿ کي جڪڙي ڇڏيو هو.

”ڪيڏو به لڳي، هوندو ته تنهنجو نه، تنهنجن هٿن ۾ جو

هوندو.“

پوءِ، ڪيتريون نه عيدون گڏ گذريون، تنهنجيون منهنجيون ڪيتريون نه رفاقتون هليون. مان وقت سان وڙهندو رهيم، توهان ساٿ ڏيندو، تنهنجي چاهتن کي سان ڪندو، مان پوءِ هر فاصلو لتاڙي آيم.

اڳ واري زندگيءَ جو پاڇو به مون ۾ ڪونه رهيو، پوءِ آهستي آهستي وقت آيو ته مان به هن گهر جو گهٽ حيثيت وارو ئي سهي ۾ فرد ٿي ويو. سڀني منهنجي سٿڙن تي حيران هئا، پوءِ ادا به پنهنجو بزنس مون کي سڀڪارڻ شروع ڪيو. هاڻي مان به اچي جوان ٿيو هئس، هڪ مڪمل مرد. ادا جي نفرت ختم ڪا نه ٿي هئي، ڪجهه جهڪي ٿي هئي. شايد هاڻي هن کي به ڪنهن پنهنجي جي ضرورت هئي.

مون ڏاڍو چاهيو هو پر پوءِ به پنهنجي ڪاوڙ ۽ خاموشي ختم ڪري نه سگهيو هئس. بس اهي تنهائون ئي ته هيون جن ساٿ نه پئي چڙيو.

تون اسان جي گهر آيل هئين، هتي اچڻ سان ئي توکي بخار ٿي پيو هو، مان گهر نه هئس، پويان امان وارن توکي ڪنهن ڊاڪٽر کي ڏيکاريو هو. مان آيو ته خبر پئي سٿو تو وٽ آيو، تون سڀني تائين چادر وجهي لپتي پئي هئين.

”ڪيئن آ طبيعت؟“ مون رسمن پڇيو، پريان اڏي جو ويٺي هئي.

”ٺيڪ آ.“ تو هڪو مرڪيو، مون تنهنجي ڪرائي چهي.

”هي بخار لهن گهرجي.“

منهنجو لهجو نه هو الاءِ چا هو، مون کي پاڻ خبر ڪانه هئي، ان ۾ ايترو پيار ڪٿان اچي ويو هو.

”لهي ويندو.“ تو دل سان ڪليو هو.

مان نڪري آيس ۽ شام جو ننڊ ڪري ڪمري مان ٻاهر نڪتم ته

تون سامهون لان ۾ ويٺي هئين، بلڪل فريش، جن ڪا شيءِ ئي ڪو نه ٿي هئي.

”ڪيئن آهين هاڻي؟“ ان مهل اتي ڪوبه نه هو.

”تنهنجي آواز جيان ڳري.“
 ”منجهند جو هلڪي ٿي وئي هئي؟ ڇا؟“
 ”ها الاهي تيز بخار هو.“
 ”پوءِ لٿو ڪيئن؟“

”بس لهي ويو.“ ڄڻ چوندي هجين، تو جو چيو هو ته ڪيئن نه لهي ها. هونئن اها هوندي به حقيقت هئي، مان بيمار هوندو هئم، تون رڳو فون تي ايترو چوندي هئين، ”اها بيماري لهن گهرجي.“ ته بس همراه منتن ۾ تيار. اسان ته ڄڻ هڪٻئي کي ڪهڙي به بيماريءَ مان ليڪ ڪرڻ لاءِ آخري علاج هوندا هئاسين.

”تو سان گڏ رفاقتون به خواب مثل هونديون آهن.“
 ”هونهن.“ تو مون ڏي تڪيو، ان مهل ڊرائنگ روم ۾ اڪيلا هئاسين، هاڻي هاڻي ادي ڪنهن ڪم سان ٻاهر هلي وئي هئي ۽ مون کي توسان ڳالهائڻ جا ڪجهه لمحا مليا هئا.
 ”پيو نه ته وري، اندر الاءِ ڇو هڪ هڪ لمحي لاءِ پيو سڪندو آ.“
 ”تون وجوديت جي ڪيتري قائل آهين.“
 ”معنيٰ ته.“

”انسان کي ڪيتري حد تائين چاهي سگهندي آهين؟“
 ”اهو پاڻ کان پڇ.“
 تو مرڪيو ان مرڪ ۾ شرم جو مڪسچر به شامل هو.
 ”هڪ ڳالهه پڇان؟“ مان الاءِ ڇو سنجيده هئم.
 ”پڇ.“

”مان جي فزيڪي فٽ نه هجان، ڪابه بيماري هجي، ڪيترو به

اونهين ته به تون مون سان هلندي؟

تو مون ڏي غور سان ڏٺو هو.

”اهو تون ٿو پڇين؟“

”ها، مان ئي ٿو پڇان ۽ جواب ضرور ٿو چاهيان.“

”تون بيماريءَ جي ڳالهه ٿو ڪري، مون ته توکي سڀني اڳئين

سان کنيو هو نه پوءِ اهڙا سوال ڇو ٿو ڪرين؟ تون ڪيئن به هجين ڪهڙي

حال ۾ به هجين مون کي ڪهڙن ٿو.“

تو ان مهل پنهنجن ڪنن ۾ پيل والين سان ويٺي ڪيڏيو. اهي

واليون تنهنجو منهنجو هڪ معاهدو هيون، مان جيستائين به ساڻ هو. م

تيستائين توکي اهي واليون ضرور پهريل هونديون، مون تو ڏي غور سان

تڪيو هو تو به ان مهل مون کي ئي پئي ڏٺو، تنهنجيون اکيون ان مهل مون

تي ئي اٽڪيل هيون.

ڪجهه ئي ڏينهن ٿيا مون کي نڙيءَ ۾ چڱو محسوس ٿيو هو،

ڊاڪٽرن کان چيڪ ڪرايو هئم ته خبر پئي هئي، ڊڪا وڏي گڙبڙ آ. هتي

علاج نه ٿيندو، ٻاهر وڃڻو پوندو. هاڻي ته ڪيڏي ڪيڏي مهل ٿڪ ۾

هلڪو رت به اچڻ لڳو هئم. مرض اڃان شروعاتي حدن هو. مون ڪنهن

سان به ڳالهه ڪونه ڪئي هئي، بس دل چيو هو ۽ توکا پڇي ورتو هئم.

انهن ئي ڏينهن ۾ امان ۽ ماسيءَ وارن جو پنهنجن مائٽن ڏي هلڻ

جو پروگرام ٿي ويو. سڀني جو اهو حڪم ٿيو ته هادي هنن سان ويندو.

مان هنن سڀني سان گڏ روانو ٿيم. صبح جو سوير واريءَ گاڏيءَ تي

نڪتا هئاسين. تون گاڏيءَ ۾ چڙهي رهي هئين ته مون سُرپاٽ ڪيو هو.

”دريءَ کان ويهجان.“

اديءَ برٺ وڃي والاري هئي، امان وارا پنهنجي ڪچهريءَ ۾ لڳي

ويا. تون دريءَ کان ٿي ويندڙ، مان ٻاهرئين پاسي کان ڦري آيم. امان وارن کان لکي، گاڏيءَ جي اوٽ ۾ بيهي مون توکي تڪيو. ان مهل پرھ ڦٽي رهي هئي ۽ تنهنجو خوبصورت چهرو، ان ڳوٺي ۾ الاءَ ڇا پئي لڳو.

”ڪيئن آهين توڃان من؟“ مون شرارت سان مرڪي، جهيٽي آواز ۾ پڇيو.

تو اشاري سان چيو ”نيڪ آهيان.“

”ڳالهائين نه ٿي؟“

تو عجيب نموني سان مون ڏانهن تڪيو، ڄڻ ٻن ڪيفيت جو شڪار هجي.

”ناراض آهين؟“

تو نادعار ۾ ڪنڌ لوڏي اشاري سان چيو، ”هليو وڃ“

مان واٽو ٿي ويو،

”ڇو؟“

تو ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو مون غور سان توڏي نهاريو.

”ڪنهن روڪيو اٿئي ڇا؟“

”امان منع ڪئي آ ته اتي هلي هاديءَ سان گهڻو فري نه ٿجانءِ،

ڇڱو ناهي.“

تون هٿ سان دريءَ جي پٿڙ کي کوٽڻ لڳينءَ، منهنجي دل چيو توکي چوان مون ڪيترا نه خواب ڏٺا هئا رات پيٽ ۾ ته اتي ڪيترا نه موقعا ملندا تو سان تنهائيءَ ۾ گڏجن جا. اتي منهنجي هڪ چوڪري پيڻ ڪيل هئي، مان هن سان توکي ملايندم. تون هن سان دوستي رکجانءِ ۽ بهاني بهاني سان هن سان گڏجي مون سان ملڻ اڇجانءِ، پر ڪجهه به

ته نه ٿيو. مان اُن هنڌ تان هتي ويم. ڇپ ڪري پنهنجي دٻي ۾ اچي وينم.

ان هيڏي ساري سفر ۾ مون ڪيڏي نه عذاب کي پرڳيو. جيڏي مهل به ڪنهن شيءِ شڪل جي ڀڄڻ لاءِ اوهان جي دٻي ۾ آيم ٿي تنهنجو رُخ ڦري ٿي ويو. مان دَرَ کان اڃان پيو ته تون دريءَ کان ٻاهر پئي ڏسڻ لڳين. دريءَ کان اڃان پيو ته تون اندر پئي نهارين.

اتي پهچي، مان ڪيئن نه پن-ڇڻ جو شڪار ٿي ويم. تون هُن سڀني سان گڏ هوندي هُئين، خوش، مطمئن، لحن سان سرشار، ۽ مان هيڪلو، مٿئين ڪمري ۾ لپتي رڪارڊ پليئر سان ويٺو ڪيڏندو هئم. هيٺ توهان جا گوڙ هوندا هئا ۽ مٿي منهنجيون خاموشيون. هتي سڀني مون کان الاهي ڊچندا هئا ته هن هاديءَ کي جُوجِڪي ايندي آ ته ڪنهن جو به لحاظ نه ڪندو آ، هن کان پري رهو. انهن لحن ۾ روبين، منهنجي پيڻ ٿي منهنجي ويجهو ايندي هئي.

”هوءَ ڏاڍي ڪلڪ آ هادي پاڻ.“ هن اڪيون تمڪايون، ”توهانجي پسند واقعي گهٽ ڪانهي.“

هوءَ مون وٽ مٿي آئي هئي، مان ائين ئي لڳيو رهيم. ”هيٺ لهو نه، هي يڪو مٿي ويٺا ڇا ٿا ڪريو، بس رڳو ماني کائڻ لاءِ هيٺ لهو ۽ بس. هت رڳو ماني کائڻ آيا آهيو ڇا؟“

هوءَ لاڏ سان منهنجي پانهن جهلي هيٺ هلڻ لاءِ ضد ڪرڻ لڳي. دل چيو، چوانس هوءَ هُجي هن گهر ۾، مون کان پري، ته مان ڪيئن گذارو ڪري سگهندم. انڪري ته هيٺ نه ٿو اچان، پر هن کي ڇا چوان ها.

”تون هاڻي واندي ٿي آهين ڇا، رُبي؟“

”نه واندي ته مان الاهي دير کان هيم، پر فوزيه سان ڪيرم وٺي
 ڪيڏيم.“

”منهنجي يادگيري نه آئي هئي؟“
 دل الاءِ ڇو تنهنجي ذڪر تي ڪجهه وڌيڪ اٿل پُٺل ڪرڻ لڳي
 هئي.

”آئي هئي، سوچيم هُوءَ به آ، اوهان کي به ڪيڏن لاءِ وٺي اچان،
 اوتهنين به چوٿون پارٽر ڪُٽل هو، پر هُوءَ ئي ڪونه مڃي، پوءِ مجبورن
 ظهير کي ڪيڏا پوسين.“

”ڇو نه مڃيائين؟“ منهنجو آواز الاءِ ڪٿان پئي آيو.

”اوهان کان شرمائيندي هوندي.“ هن مُرڪيو.

منهنجو اندر جن بُڙن لڳو. توکي ڪهڙي خبر چري پيڻ، هتي ڇا
 پيو ٿئي. ۽ ان مهل ئي هيٺان سڏ ٿيو، فلم ٿي هلي وي سي آر تي،
 هاديءَ کي وٺي آءُ. منهنجي دل نه پئي چيو پر ماڻ ڪري روبينه کي وٺي
 هيٺ لهي آيس.

ڇاچا مجيد، روبينه جي پيءُ، شايد هاڻي ماني ڪاٺي هٿ ڏوتا
 هئا، توال سان اڳهندي، مون ڏي ڏسي عجيب نموني سان ڪليو.
 ”ڪٿي آهين ميان؟“

”اتي ئي هنم“

”الاءِ، جيڏي مهل پُڇ، خبر پئي مٿي آ، گانا وينو ٻڌي، هيٺ
 هيڏو طوفان مڇيل آ، سڀني ڪزنز گڏ ٿيا آهن.... تون مٿي اڪيلو ٿو
 رهين، ڪجهه عجب نه ٿو لڳئي؟“

”هن کي عجيب نه لڳندو آ ڇاچا.“ اديءَ مون ڏي نهاري

مُرکيو ”تنهائي ٻسنا، مڙئي گهڻو آ، هونئن به ماڻهن ۾ اچي منجهي پوندو آ.“

”جانور آ ڇا جو تون ائين ٿي چئين؟“ ڇاڇا جي وات مان بي ساختہ نڪري ويو.

”الاء مان ڪيئن چوان.“

تُهڪن جو هڪ طوفان اٿيو، مون کي مجبورن پنهنجو پاڻ تي کٽو پيو، ان مهل نظر ڪڍي وئي، پريان تون ڪمري ڏي وڃي رهي هئينء.

”Any_way هلو ته هلي Movi ڏسون.“

رُبيءَ ڳالهه بدلائي ۽ سڀني هاڪار ڪئي ۽ ڪمري اندر گهڙيا.

اندر ڇاڇا مجيد مون کي پاڻ سان گڏ صوفي تي ويهاريو، اتي چار صوفا گڏيا رکيا هئا. ڇاڇا ۽ مان وڏي صوفي تي ويهي رهياسين. اندر اونداهي هئي، مون کي اجرڪ ويڙهيل هئي، مان صوفي تي مٿي ٿي وينئر. اوندھ ۾ نظرون واقف ٿيون ته خبر پئي، بلڪل ڀرسان، تون مون واري صوفي ۽ پرواري صوفي جي هٿين کي ٽيڪ ڏئي، هيٺ گلمر تي ويٺي هئينء. مون اجرڪ چڱي طرح پڪيڙي، هڪڙو گوڏو تنهنجي مٿي جي ويجهو آندو ۽ اجرڪ ٻانهن تي ويڙهي، ٻانهن ان اندر سرڪائي، هٿ تنهنجن وارن تائين آندو. چئن ئي پاسي نهارير، سڀ فلم ۾ محو هئا.

مون تنهنجن وارن کي ڇهيو، توکيڏي اک سان مون ڏي نهاريو ۽ چپن تي چپن ۾ مرڪندي رهنئينء. منهنجو هٿ تنهنجن وارن ۾ مُنجهي پيو. تو منهنجي گوڏي تي ٽيڪ ڏئي ڇڏي. سڀني کي اهوئي پئي لڳو ته تنهنجي ٽيڪ هٿين جي پٺ کي هئي. الاء ڪيئن پئي فلم هلي، الاء ڇا پئي ڏيکاريائون، مون کي ڪا خبر ڪانه هئي. ايترا ڏينهن ٿيا هئا ته تولا ترسندي، مس مس ته ڪو پيار جو ڇهڻ مليو هو. تون الاء ڪيتري دير

اٺين ويٺي رهيو. مون لڳو ته تو به فلم نه پئي ڏني، ان چهاڙ کي محسوس پئي ڪيئي. پر هڪدم الاء چا ٿي ويو، تو پنهنجو ڪنڌ پري ڪري ورتو. مون کان ٿورو پريو ٿي ويٺين. ڪنهن کي به محسوس نه ٿيو، جي ڪنهن ڏٺو به هوندو ته اهوئي سمجهيو هوندائين ته تو پاسو ورايو آ. اتي چا ٿي ويو هو ان جي ته صرف مون کي ئي خبر هئي نه. مون کي الاء چا محسوس ٿيڻ لڳو، لونڊيون جهڙيون سڙڻ لڳيون. مون اتان اٿڻ پر ئي پنهنجي لاءِ بهتر پائڻيو ۽ ان مهل چا چا نهاريو.

”ڪاڏي“

”مٿي.“

”ڇو فلم نه وٺين چا؟“

”نه، ننڊ پئي اچي.“

”ڏاڍو بور ٿي ويو آهين هادي.“

هن ڪل ڪل ۾ جملو هنيو، ان مهل الاء چو مون توڙي نهاريو،

تنهنجن چپن تي ان وقت هڪو هڪو زهر پرڪيل هو.

مٿي اچي مون کي الاء چا ٿي ويو، منهنجي دل چيو پٽ ۾ ٽڪر

هٿان، مٿو ڦاڙيان پنهنجو. رت وهايان. ان مهل ئي نڙي سڙڻ لڳي، مون

ٽڪ ڇڏي، اڏ ڳاڙهي اڏ اچي..

”ها..... هادي ڏس پٽ، پنهنجي رنگين فلم. هاڻي تو سان ٿي

فلمي حالت ٿيئي، پر هوءَ ائين چو ٿي ڪري؟.... مجبور هوندي...“

ڪهڙي مجبوري اٿس؟؟؟... ٻين سان جو ڪلي ڳالهائي ٿي.. اهي ٻيا

آهن، تو پاڻ کي ڏٺو آ؟؟؟.... ڪٿي هو ڪٿي تون... ڪجهه شرم

ڪر.... هن سان ٿو برابري ڪرين.....“

انهن سوچن ۾ ئي الاء چا ٿي ويو. منهنجيون اکيون ٻوٽجنديون

ويون، هوش آير ته ڏنم، سڀ مون مٿان جهڪيل هئا ۽ چاچا مجيد نبض ڏسي رهيو هو.

”ڪيئن آهين؟“ هو مرڪيو، هڪ مخصوص مرڪ جيئن ڪو عام ماڻهو مريض کي ڏسي مرڪندو آ.

”نڪ آهيان.“

منهنجو آواز الاهي ڳرو هو ۽ نڪ ان مهل به منهنجي ذهن ۾ تنهنجو چيل جملو لهي آيو ”تنهنجي آواز جيان ڳري.“

”چا ٿيو هو مون کي؟“

”ڪجهه نه، الاهي بخار نڪتو هو، رُبي مٿي اهو ڏسڻ آئي ته اوهان سُتا يا نه، ته توهان بيهوش هئا.“

اها تون هئين، چاچا پانهن ڇڏي ته تو جهلي، منهنجي ڪرائي لڙڻ لڳي.

”مان بيهوش ٿي ويو هئم.“ مون کي ڪل اچي وئي. مان ايڏو سخت جان هادي، جيڪو بقول گهر وارن جي جانور هو، سو ايڏو نرم جان ڪيئن ٿي پيو.

”هادي ڀاءُ.“ رُبي الاء ڪڏهن مٿان کان اچي بيٺي هئي.

”پُٽ.“ مان مرڪيم، محسوس ڪيم ته اکين جون ڪنڀون وري

پرچن ٿيون، مون منهن ڦيري ڇڏيو.

”هاڻي ڪيئن آ طبيعت؟“ هو ڏاڍي فڪرمند ٿي لڳي.

”الاهي نڪ آهيان بابل.“

ان مهل تو ڪرائي ڇڏي، سڀني مون مٿان چڻ لهي آيا هئا. مون

پاڻي گهريو، ٻه ٽي ڊڪ پري رُبيءَ ڏي ٺهاري،

”گهڻو وقت ٿيو آ؟“

”تي ٿيا آهن.“

”امان جن ڪٿي آهن؟“

”ستا پيا آهن، اسان اٿارين ڪونه.“

”ڇڳو ڪيو؟“

ڇاڇا مجيد ڪڏهن جو هيٺ لهي چڪو هو، مون سڀني ڏي
نھاري مرڪي ڏٺو.

”توهان سڀ وڃو وڃي آرام ڪريو، I AM SORRY مون
ارھان سڀني کي ڇڳو خاصو ڊسٽرب ڪيو.“

”نه يار، حد ٿو ڪرين.“ ظهير مٿان جھڪيو ”تون اڄ تائين به
اهو ئي ساڳيو آھين ھادي، ننڍي ھوندي کان ڏرو به ته ڪونه بدليو
آھين.“

”اها ئي ته هڪ عادت اٿم، مان ڏرو به ڪونه بدلجندو آن.“

ٻئي ڏينھن تي تو رُبيءَ سان گڏ، مٿي مون سان ملڻ لاءِ پھرين
قدم رکيو هو، مون تو ڏي نھاري ڪنڌ هيٺ ڪري ڇڏيو. تون ڪجهه لمحا
مون ڏي ڏسندي رھينءَ، رُبيءَ تو لاءِ ٻئي ڪمري مان ڪرسي آندي، تو
ڪرسي رڙهي منھنجي پلنگ جي ويجهو آندي. رُبي، اسان ٻنهي کي اتي
ڇڏي ڏاڪڻ واري در وٽ وڃي بيٺي. شايد اهو ڏسڻ لاءِ ته ڪير مٿي
اچي ته ڪونه ٿو ۽ شايد تو کيس سمجھائي مٿي آندو هو. ”ڪاوڙيل
آھين؟“ تو مرڪيو، رواداريءَ واري مرڪ.

”نه ته“ مون تو ڏي نهاريو“ تو ڪيئن پائينيو؟“
 ”لڳي پيو ته تون مون کان ناراض آهين.“
 ”مان چو هوندم“
 ”چو تون نه هوندين؟“ تنهنجو لهجو هاڻي ڪجهه شرير ٿي رهيو هو.

”بس“
 ”چو بس؟“ تنهنجيون اکيون ٽمڪيون پئي، مون چُپ ڪئي ڪئي.
 ”تو اڃان اها عادت ڪو نه ڇڏي آ، ڳالهه ڪي هڪدم ختم ڪرڻ جي، بس چئي، پنهنجي جملي ڪي خاتمي ڏيڻ جي.“ تنهنجا چپ وري به مڙڪيا پئي.

”اها ڇا، مون ته ڪا به عادت ڪو نه ڇڏي آ.“
 ”منهنجي وات مان نڪري ويو، تو مون ڏانهن غور سان نهاريو.
 ”ته تون توک به ڪندو آهين.“
 ”ڪڏهن ڪڏهن، هونئن گهڻو ڪري ٻڌڻ تي گذارو ڪندو آ.“
 ”گم.... مٿي رهي رهي، ڳالهائڻ سکي ويو آهين.“
 ”پتڻ سان ڳالهائي ڳالهائي ڪجهه هري ويو آ نه.“
 ”تو ڪي ڪنهن مجبور ته نه ڪيو آ، جو اجايو ٿو ائين ڪرين.“
 ”مان مجبور ٿيندو به ناهيان.“
 ”الا ڇا هو مون اندر، لڳم پئي هي ٻاٽ ٻاهر نه نڪتي ته وجود جو ڊڪڻو نه اڏامي وڃين.“
 ”ته تون ڪاوڙيل آهين، مون تي.“ تو هڪدم پاڻ سنڀاليو.
 ”مون هنڌ تي ٽيڪ ڏني، اٿي ويٺم“ نه ته.“
 ”نه ته نه سهي.“

تو هڪدم منهنجي سڌو ٿي ويهن ٿي، مون کي شايد سهارو ڏيڻ ٿي چاهيو، مان سڌو ٿيڻ ته منهنجي وارن ۾ هٿ وجهي، منهنجي ڳلن کي پٽيئي. ڪنن جي ويجهو چپ آڻي، هلڪي سرگوشيءَ ۾ چيئي ”مون کان ناراض ٿيڻ تنهنجي وس ۾ ناهي، هتي مان مجبور آڻ، تون چو نه ٿو ان ڳالهه کي سمجهين؟“

”ته مون تو تي ڪهڙو زور ڪيو آ. اڄُ ڇهن رات آهي، مان نيڪ طرح سان ستو به ناهيان. تون پاڻي ئي نه کڻي آئينءُ ۽ نه ئي سمهن کان پهرين خدا حافظ چيئي.“

”ڪيئن چوان ها، هتي ته امان چئن ئي طرفن نگاهه ٿي رکي. اهو.....“

۽ ان کان اڳ جو تون ڪجهه چئين، ماسي روبينه سميت مٿي چڙهي آئي.

”ڪيئن آهين هادي؟“

”نيڪ آهيان.“

مون نگاهون چورائي ورتيون ٿي، تو کي هتي مٿي ڏسي، ماسي الاءِ ڇا محسوس ڪري ۽ شايد تون پاڻ به ڪجهه شرمسار هجيئن. پر تو ڏي ڏٺم ته تون مڪمل اطمينان سان ويٺي هئينءَ. ماسي ڪجهه لمحن لاءِ هلڪو سلڪو ڳالهائي هيٺ لهي وئي. تو ڪجهه نه ڪڇيو، هُن پويان ويندي، مون کي ڏسي مرڪي ڏنئي. ان مهل مون کي اها مرڪ بلڪل Formal لڳي، ڇن ڪير عيادت ڪري اٿي ۽ ضرور مرڪي. ذهن ۾ ترپا تنهنجا لفظ ”هتي ته امان چئن ئي طرفن نگاهون ٿي رکي“ پوءِ هن مهل تون چو مٿي آئي هئينءَ. هن مهل ڇا امان جو نگاهون هتي ڪو نه آيون هيون؟، يا هوءَ مٿي اچي تو کي مون سان گڏ ڪو نه ڏسي وئي

هتي، پر نه... شايد تون به عام عورتن وانگر موڊ جي محتاج هئينء.

پوءِ مٿي منهنجو سڄو وقت سوچڻ ۾ گذرڻ لڳو
 مان ڇو آيم هتي، ڪهڙو ڪم هيو منهنجو؟؟، مون کي نه اچڻ
 گهرجي ها هتي، پر مون ته سمجهيو هو هن سان گڏجڻ جو سٺو چانس
 ملندو، ان لاءِ آيم. پر... شايد اهو به ممڪن نه هو، مون لاءِ ته ڏينهن رات
 هڪجهڙا ٿيندا ٿا وڃن. هي ڪهڙو عذاب آ، جنهن جو مان بغير ڪنهن
 ڏوهه جي سزا وار ٿيو آڻ.

ان رات، ها ان رات، سڀ وي سي آر تي فلم ڏسڻ لاءِ هيٺ مڙيا
 ويٺا هئا. مون کي چيائون ته مون پهرين ها ڪئي، پوءِ سوچيم اڃا يو ته
 هيٺ لهندم، وري ذهني پيڙا پوڳيندم، ڪهڙي ضرورت آ، هونئين به مٿي
 پر ڪافي سور هو، مان هيٺ نه ويٺم.

ڪجهه لمحن کان پوءِ رضيه مٿي چڙهي آئي، اها هتان واري گهر
 جي خاص نوڪريائي هئي. جسم جي وڌيل سٽيل، عمر جي ننڍي، فلم
 هلي ۽ اها نه ڏسي؛ سوال ئي پندا نه پئي ٿيو. اڄ الاءِ ڪيئن فلم تان
 مڙي هئي. مٿي، هيٺ وارن لاءِ وهائڻا ۽ چادرون کڻڻ آئي هئي. هن کي
 ڏٺم ته الاءِ ڇو ڪيس هڪ ڪوپ چانهن ٺاهڻ جو چيم، هوءِ ها ڪري
 هيٺ هلي وئي. مون جهيڙي آواز ۾ ٽپ ٽپ ڪارڊ هلائي ڇڏيو.

ان مهل ٻڌم، هيٺ فلم ۾ ڪو شاديءَ جو سين پئي هليو، رضيه
 ان سين جي ڏاڍي شوقين هئي هوءِ موجود نه هئي ته ڪنهن کيس اندران
 سڏيو پئي.

”اچان ٿي، هادي صاحب چانهن گهري آ، هو ڪوپ پهچائي اچان
 ٿي.“

هن رڙ ڪني ۽ رڙ سان مٿي چڙهي آئي، عجيب وحشت جو انداز
هئس، مون کان بيٺي بيٺي پيڇڻ لڳي
”گهڻي ڪنڊ.“

”تون وڃ، تنهنجي فلم خراب ٿيندي هوندي، مان پاڻ وجهي
چڏيندم.“

”نه اوهان ٻڌايو.“

”هڪ چمچو.“

هوءَ ملائڻ لڳي.

”ڪمال آ تنهنجو، هڪ فلم لاءِ مڙين به پئي ۽ ٻئي طرف ڪم به
ڪرين ٿي.“

هوءَ شرمساريءَ ۾ مرڪڻ لڳي، مرڪندي چانهن ڏئي در ڏانهن
واپس مڙڻ لڳي ته اٽڪي پئي، اتي تون بيٺي هئي.

هوءَ تڪڙي تڪڙي ڏاڪا لهي وئي، تون ڪجهه لمحا اتي ئي بيٺي
رهين. مون کي ڪو اندازو ئي ڪو نه هو ته تنهنجي اندر ڇا ٿي رهيو
هو، تو مون ڏي عجيب نظرن سان بهاريو،

”هوءَ هتي مٿي تو وٽ ويٺي هئي.“

”نه ته، هاڻي ئي آئي هئي، بس ٻه سيڪنڊ به مَسَ بيٺي هوندي،
جو تون آئين.“

الاءِ ڪيترا لمحا ڇپ هئي، مان چانهن جا ڊُڪَ پريا، تون مون ڏي
ڏسي ڪجهه سوچيندي رهين، آخر جن ڦاٽ ڪاڌتي

”هو ڪيئن به آ، ڪشي نوڪريائي ڇو نه هجي، آهي ته چوڪري
نه، ۽ تون.... تون ڇا هتي مشهور ناهين.... پوءِ به تو هن کي پاڻ سان
ويهاريو... هيٺ وارا ڇا نه پيا چون.....“

تون الاء ڇا چئني رهي هئين، الاء مان ڇا ٻڌي رهيو هئم، ڪا خبر نه هئي. ها، جي هئي به ته اها ته هن مهل ڪو حادثو ٿيو پئي، ڪا شئي پڳي پئي.

منهنجا چپ ڦڙڪيا، ڇا چوان؟؟؟ پر ان کان اڳ ئي تون ٽڪڙي هيٺ لهي وئين. هي ڇا هو، مون ڪهريون ڳالهيون چو ٻڌيون، مون کي چو هن ائين چيو؟ ته تون به، تون به فوزيه محمد خان، ائين نڪتين.

پر نه... هوءَ ائين نه آ، ضرور هيٺين ڪجهه چيو هوندس، تڏهن ته گرم ٿي آ. ڏک ڳڻو هوندس ڪو مون مان. مون کي هن سان ائين نه ڪرڻ گهرجي ها... پر مون ڪيو ڇا؟؟ مون کي رضيه کي مٿي گهرائڻ نه ڪهندو هو... پر ڇا ٿي پيو جي مون ائين ڪيو. ڪو غلط ارادو ته منهنجو ڪو نه هئو، هوءَ نوڪريائي آ سڄي گهر جي، جي هن منهنجو ڪم ڪيو ته ڇا ٿي پيو؟... فوزي پاڻ ظهير وارن سان پلي ڪيرم ڪيڏي، تاش جون بازبون ٿين، اتي ان لاءِ ڪا روڪ ٽوڪ ناهي... هن فوزيءَ جو دماغ ٿو خراب ٿئي ڇا؟، يا مان محڪوم آهيان... نه، پر مان هن جو محڪوم آهيان، اهي به اڪيون ئي ته آهن، جيڪي پيار مان ڏسن ٿيون، اهي به ڪسجي وينديون؟؟؟ نه... نه... مان هن کان معافي وٺندم... پر ڇا جي؟، ڇا ڪيو آ مون؟... ڪٿي ڪجهه به ڪو نه ڪيو هجي، هوءَ رڻي ته بچيو ڇا... ائين پاڻ کي ڪيراءِ نه هادي.... هوءَ منهنجي چاهت آ، اهو ڪيرائڻ ڪهڙو... ڏهن جن مطمئن ٿي ويو.

پئي ڏينهن، مون جيئن ئي هيٺ اچي تولا ٺهاريو ته تو، ڪامران ۽ الطاف سان ڪنهن ڳالهه تي ويٺي ڪليو. مون تي نظر پيئي ته ڪل بيهجي وئي. ان ڳالهه کي سڀني محسوس ڪيو، مان لنوائيندو، نيرن لاءِ

ڊائنگ ٽيبل تي هليو ويو، نيرن ڪندي مون ٻڌو، تو ناھيد کي چيو پئي
 ”ڪانہ جي بي جي ڊي تان پنھنجا پير اڇا ڪر، اُتي ته ڪهڙو
 فرق پوندو، رهندو ته ڪانہ ئي نه.“

تو جملو چئي، مون ڏي ٺھاريو هو، ناھيد ۽ ٻيو جملو نه سمجھيو
 هو تو سان بحث ڪرڻ لڳي. پر هن ڇا ٿي چيو، مون کي ڪا خبر ڪونه
 هئي بس ايترو احساس هو ته اهو جملو تو چيو هو جيڪو تو کي نه چوڻ
 گهرجي ها،

مان نيرن ختم ڪري، جلد ئي اُتي مٿي هليو آيس.
 مون کي پاڻ سمجھ ۾ نه پئي آيو، هي ٿئي ڇا پيو ٿو، تون شايد
 هاڻي مون مان ڪڪ پئي ٿي ٿئين، پر هاڻي ته مان الاهي سڌري ويو آ،
 هاڻي هوءَ ائين چو ڪندي؟ پر ان ۾ ڏوهه منهنجو به آ، مون ئي هن کي
 مٿي تي ڇاڙهيو آ.

اندر ئي اندر ۾ جن منهنجيون اکيون کُلڻ لڳيون.
 اهو سڀ هٿو به ته سڄو نه. ڪيڏي نه ڪاڻ پئي ڪليي مون
 تنهنجي. هر لمحي جو اهو خوف ته تون ڇڏي نه وڃين، مون کي ڇا نه
 ڪرائيندو هو. مان ته هر هر پيو تنهنجن ڪنن کي ڏسندو هئم ته ڪٿي تو
 اهي واليون اڇلائي ته نه ڇڏيون. شايد مون تنهنجي ئي غلامي قبول
 ڪئي هئي، پر مان ايتري حد تائين ڪرندم، مون کي ان جو احساس نه
 هو. مون ته هن جو هر لاڏ رکيو آ، پوءِ هوءَ جي مون سان ائين ٿي هلي ته
 مان کيس ڇڏي ڇو نه ٿو ڏيان... مان هن کانسواءِ رهي سگهندم؟...
 ڇو نه... پر نه، مان اڳ جهڙو ته رهيو ناھيان، تنھائون هاڻي ته هن جي
 تصور سان آباد آھن، هوءَ ويندي ته ڪير آباد ڪندو انهن کي؟... ۽ جي
 مان هاڻي برباد ٿيم ته ڇا رهندو مون وٽ.....؟

مون تو کي رُبيءَ هٿان گهرايو، تو مٿي اچڻ کان انڪار ڪيو،
 ”هوءَ چوي ٿي، امان ناراض ٿي ٿئي.“ رُبيءَ مون ڏي ٺهاريو،
 ”هادي ڀاءُ، ماسي اوهان تي الاهي ٿي ڪاوڙجي. ان ڏينهن به چئي پئي
 ته هن هاديءَ جي طبيعت ڏاڍي ڪٽي آ، هيڏو سارو جوان مڙس ڳالهائڻ
 جو سليقو ڪونهيس.“

”تو پاڻ ٻڌو.“ دل کي چڻ اعتبار نه آيو.

”ها، هو راضي ڪي اوهان چانهن ٺاهڻ لاءِ چيو نه، ان تي اهو
 سڄو بڪيڙو مڃيو. هو ته الاءِ ڇا ڇا پئي چوي. خود توهان جي امان به
 الاءِ توهان کي چو ٿي غلط ٿي وئي.“ هن جي وڏين وڏين اکين ۾ اداسيءَ
 جا چڻ ڪورڻ هئا.

”چري آهين ڇا؟“ مون بظاهر مرڪيو ”اجايو ٿي اداس ٿئين. هو
 جي سمجهڻ ٿيون ائين ته وڃي سمجهڻ، تون ته نه ٿي سمجهين نه.“

هن ناڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو، نيڻ ڀرجي آيا هئس.

”ڏس مٺي پيڻ،“ مون هن جو ڳل ڇهيو ”تون فوزيءَ کي وٺي آءُ،
 مان هن سان ڳالهائڻ ٿو گهران.“

”هوءَ نه ٿي اچي، هادي ڀاءُ.“

”تون ڪوشش ته ڪر نه.“

۽ الاءِ ڪيترن ڪلاڪن کان پوءِ ٽاڪ منجهند جو تون هن سان گڏ
 ڏاڪا لتاڙي آئي هئينءَ. مٿي اچي تو چئن ئي پاسي ٺهاريو هو، اهي ئي
 پتيون هيون، جن ۾ مون تو سان گڏ رهڻ لاءِ، رهائيون ڪرڻ لاءِ سهڻا اٿيا
 هئا ۽ هتي ئي تون مان اجنبِي هئاسين. تون ڪوسي ريڙهي ويهي رهينءَ.
 ”ڪاوڙيل آهين؟“ مون شروعات ڪرڻ چاهي.

”نه ته.“ تو رڪو جواب ڏنو، ڪجهه لمحن لاءِ اکيون مليون، مون تو

ڏي غور سان نهاريو،

تو نگاهون پري ڪري ورتون.

مان چپ ٿي ويڙ، تو ٺي ڳالهايو

”هتي گهرايئي؟“

”تو ڪي ڏسن ٿي چاهير.“

”تنهنجي سوچ ئي اهڙي هوندي آ. هي به ڪو وقت آ ڏسن جو.“

هي جملو نه هو ڪو تير هو، مان چن مٿان ڪري پيس، اڄوڪي

ڏينهن ۾ هي ٻيو نشتر هو جيڪو تو هنيو هو، ٺڙي گهٽجي وئي، الاءِ

ڪيترن لمحن جي خاموشيءَ کان پوءِ چئي ڏئي

”تون مان الڳ نه ٿا ٿي سگهون؟“

”ڇا؟“ منهنجا ڪن ڦاٽڻ لڳا، هي تو پئي چيو، ۽ مون لاءِ پئي

چيو. اڪيڻ اڳيان چن اونداهه اچي وئي. مون چُنجهي اڪيڻ سان تو ڏي

نهاريو.

”تو ڪي خبر آ تون ڇا چئي وئين؟“

لفظ چن پڄندا، پُرندا، ٻاهر اچي رهيا هئا.

”ها سڀ ڄاڻان ٿي.... ڏس نه... امان ۽ ماسي پئي تو ڪي

غراب ٿيون چون، ڪو به تو ڪي صحيح نه ٿو چوي، پوءِ مان ڇا ڪيان

اڪيلي؟“

”مون سان تنهنجي ماءُ ڳالهايو هو، هن AGREE ڪيو هو مون

سان.....“

”ڪيسو هو، آهي نه، ماضيءَ ۽ حال جي فرق ڪي ڏس.“ تو

مرڪيو، تلخ مرڪ.

مون پاڻ سنڀاليو.

”ڏس فوڙي، مان صحيح ناهيان، هن مهل تو Tense ڪيو نه ته ڪجهه ڪلاڪن کان پوءِ ٽڙيءَ مان رتُ اچڻ شروع ٿيندو، مون سان ائين نه ڳالهائڻ ڏس.... مون لاءِ صرف تنهنجو وجود ئي ڪو آسرو آ، اهو نه ڇڏراءِ....“

”تون سٽرين ئي ڪو نه ٿو، مان ڇا ڪيان.“ تنهنجو لهجو ڏاڍو رکڻو هو. ”ڇا ڪيو آ مون؟“ مان چڻ ڦاٽي پيڙ“ تون روز رات جو مون کي هر هنڌ سمهڻ کان پهرين پاڻي ڏئي ڇمي ويندي هئين، خدا حافظ چوندي هئين، هتي نه آئين، مون ڪجهه نه چيو. تو ڳالهائڻ ڇڏي ڏنو، مون ڪا به ڳالهه نه ڪئي. تون مٿي نه ايندي هئين. مون اڄ کانسواءِ ڪڏهن تو کي گهرايو حالانڪ ڪنهن جي نظر به تو ۾ مون ۾ ڪا نه هئي. مون ڪجهه نه چيو. اڃان تون ڇا ٿي گهرين؟“

منهنجي نڙي پر جي آئي، گلو صاف ڪرڻ لاءِ ٿڪ اچليم، اها ڪجهه ڳاڙهي هئي. ربيءَ روئي ڏنو، تنهنجو منهن ڪجهه لمحن لاءِ سانورو ٿي ويو، پوءِ پاڻ لاپرواهي ظاهر ڪرڻ لاءِ نگاهون چورائي ورتي. مان تو سان پنج سال گذ رهيو هنم، تو کي مان نه سڃاڻان ها ته پيو ڪير سڃاڻي ها.

”تون اڃا پوءِ ٿو گرم ٿئين.“ تو ٺهن ڪوڙيو ”هميشه ماڻهو گڏ ته نه هلندو آ نه، وڇڙجي به ته ويندو آ نه.“

”پر ڇو؟..... ڇو وڇڙي؟“

”تون پنهنجو انداز ڏسين ٿو، هيترن ڏينهن ۾ تون هيٺ نه لٿين، ڪنهن سان مرڪي ڪو نه ڳالهائين. ڪنهن کي لفت ڪو نه ڏنئي. اهي افعال آهن تنهنجا. هر ڪو ڪڪ آ تو مان. سڀ تو کي خاندان جو بور ترين چوڪرو چون ٿا. مان ڪيستائين ۽ ڪنهن ڪنهن سان وڙهان؟“

”مان کو تو بلڪل ناهيان فوڙي، مون کي شور شرابو برداشت
 ڪو نه ٿيندو آ. اهو تون پهرين ئي ڄاڻين ٿي ۽ هونئن به جيڪي ڪمپني
 مان تو سان ڪندو آڻ. سا مري پوان ته به ٻئي سان نه ڪندم.“
 ”تون امان سامهون مون سان نه ڳالهائيندو ڪر، هوءَ Mind
 ڪندي آ.“

تو جملو چئي، نهن ڪرڙيو، مون غور سان تو ڏي نهاريو.
 ”مان بلڪل ائين ڪندم، جيئن چوندين، بس تون رڳو ڇڏ نه.“
 ”ڇڳو نه ٿي ڇڏيان، بس تون رڳو خيال رک، هي رضيه وارو
 اسڪينڊل جو ڪڙو ٿي ويو آهي، تو خلاف. ائين ته نه ڪر.“ حالانڪ تو
 ڪوشش ڪئي پئي ته اهي جملا پيار مان ڳالهائين، پر تنهنجو لهجو
 تنهنجي اندر جين ان پورو ۽ انڪاري هو.
 ”مان سڀاڻي هليو ويندم هتان.“

مون تو ڏي تڪيو، دل چيم تو پڇندين، ”ڇو“، روڪيندي ته نه
 وڃ، پر تر ڪجهه به نه چيو، بس نهن ڀر ڏسي چئي
 ”پلي وڃ.“

منهنجو اندر پُري ويو.

”مان وڃان؟“

تو ڪنڌ مٿي ڪنيو.

”پلي.“

تون تيزيءَ سان اٿي هلي وئين، مون رڪارڊ آن ڪيو ۽ پلنگ جي
 پُٺ کي ٽيڪ ڏئي ڇڏيم.

هر دم ڏک ميڙي اندر ڪُون، ميڪون ويڙها ڪاوڻ آوي
 يا فريد اٿي ڪي وسڻا، جتي دلبر نظر نه آوي.

سامهون ئي پيرن کان، پلنگ جي ٽيڪ ۾ آئينو لڳل هئو، مون غور سان ان ۾ نهاريو

”ختم ٿي ويو آهين يار.“ هن چڻ مون سان ڳالهايو. ”هُو لمعا جيڪي تون زوريءَ ڇڏي ڀڳو هئين، اهي تنهنجو مقدر هئا هادي، مونکي پيا، کاڌي پچندي.“

مون ٽيڪ ڏني هئي ته رُبيءَ وهائو پئيءَ هيٺان ڏنو هو، مون هن ڏي تڪيو، هي هڪڙو ماڻهو ته هئو، منهنجي ڏکڻ جي ڪنڊ ڪنڊ کان واقف. مون ڏانهن نهاريو ته اکين جا پاسا چڻ پڇي پيس، مون کيس ٻانهن ۾ پري ورتو.

”ٻار آهين ڇا؟ ڇا ٿيو جو روئين ٿي. ڪجهه نه ٿيو آ رُبي، ڪجهه ئي ته نه ٿيو آ.“

منهنجي وڃڻ جو ٻڌي، سڀني الاهي روڪيو، پر مان سڀني کان نه روڪيو ٿير، ان مهل دل جي ڪنهن نرم ڪنڊ مان، چڻ بار بار ڪو چونڊو پيو وڃي

”هادي، هُو جي روڪڻي ته يقينن تون سامان پيڪ ڪري به نه وڃين.“

جنهن مهل مون ڪمري ۾ سامان ٿيلهي ۾ وڌو پئي، ته تون اندر اچي ڪمري ۾ لپتي پئي هئين. مون تو کان نظرون پري ڪري ورتيون.

”آهستي آهستي ڏسڻ کان اڳ ئي ڪجهه پاڻ کي پري ڪري هادي، ڪجهه ٽريلر ته هن ڏيکاريو ٿئي، فلم پوري ڏسڻ کان اڳ ئي ڪجهه ته اندازو لڳاء.“

تون لپتي پئي هئين ته تنهنجا وار وهائي تي پکڙيل هئا. تو هڪ

هٺ سان انهن کي رپڙ بڻند ۾ ٻڌو پئي، مون توڙي نهاريو، تو مرڪيو،
ڦڪي مرڪ.

”هن مهل هڪ شعر ٿو ياد اچيم.
”ڪهڙو؟“

”اندر اداس هوندو، منظر اداس هوندو.

جيئين ملي نه سگهندو، دلبر اداس هوندو.

مون کي هو جنهن ڏڪاريو، سو گهر اداس هوندو،

ڪو ديوتا نه داسي، مندر اداس هوندو.“

مون توڙي نظر پري، يار هادي، هيءَ شايد تنهنجي وڙي ۾ وڙي
ڪمزوري آ. تو شعر ٻڌي عجيب مرڪ مرڪي، چڻ منهنجي دل رکندي
هجين. اتي ئي پلنگ جي مٿان، تنهنجي پريان، منهنجا جَوَاب پيل هئا.
مون اهي ڪشندي، تنهنجن وارن کي هلڪو چهيو، تو مرڪيو ۽ مان اتان
نڪري آيم.

”پاڻهن کي وٺڻ لاءِ موڪلجانءِ“

ٻاهر امان بيٺل هئي، مون ويندي ويندي، هن جا پير چهي ”ها“
ڪئي. ٻاهر دالان ۾ سڀني کان موڪلائيندي، مون تو لاءِ الاهي واجهايو.
هونئين جڏهن به مان تو وٽان رخصت ٿيندو هئ ته تون ڪنهن نه ڪنهن
بهاني سان ٻاهر ضرور ايندين هئينءِ، مون کي در تي ضرور ڇڏيندي
هئينءِ، اڄ ڪو نه نڪتينءِ. منهنجيون نظرون پٽڪنديون موٽي آيون.
حالانڪه پڪ هئي تون نه ايندينءِ، پر پوءِ به هنن اکين کي ڪير روڪي.

پوءِ تو وٽان آيس ته پاڻ کي ڪيڏو نه سمجهايم

”هن جي ڪاڻ نه ڪله هادي، هوءَ اونهين به هاڻي هير ٿيندي ٿي

وڃين، وٽيس ته ڳهلي نه وٽيس ته نه، توکي ٿي ڇا ويو آ؟.... اڳي تون
 ڪنهن کان ڪٽجندو هئين ته ڪجهه لفظن تي. هو هڏا سارا تير تنگ
 ٿي هڻي پوءِ به هن پويان لور لور ٿو ڪندو وٽين. ها.... شايد مون هن
 کي چاهيو آ نه، شايد ان ڪري.... پر چاهت جو مقصد اهو ته نه آ ته
 انسان پاڻ بلڪل ڪيرائي وجهي... جيئن تون پيو ڪرين.... ته ڇا
 ڪيان، هن کي ڇڏي ڏيان.... ڇڏي وري ڪيئن ڏيانس.. هو ته آخري
 سهارو آ. هن کان سواءِ رهي سگهندم؟ ڇو نه رهندم.... پر ڪهڙي
 حياتي؟... رڙهندڙ، گسجندڙ... پر جيڪڏهن اهو ئي مقدر آ ته ڪهڙو
 فرار... هن حد تائين، مان پنهنجو پاڻ پهتو آن. ڪهڙو مقدر تي ڇڏي ڏنو
 اٿم.... مان هن کي موٽائيندم، هن جو اهو ئي سبب آ نه ته هن جي ماءُ
 نه مڃيندي ته مان امان کان زندگيءَ ۾ پهريون ۽ آخري ڀيرو ضد ڪري،
 هن جو هٿ گهرائيندم. امان ڇو نه مڃيندي، هڪ ته خواهش پوري
 ڪندي.”

مون خواب اُٿيا پئي، منهنجين اکين ۾ وري به رنگن لهڻ جي
 ڪوشش پئي ڪئي. پر ڪي ڪي لمحا پوائتا اچي ويندا هئا، جيئن رنگين
 فلم هلندي، ان جا رنگ گسجي وڃن ۽ ڪارا پٽا ڪجهه لمحن لاءِ
 اسڪرين کي والارين.

اوچتو اوهان موٽي آيا.
 شام جو مان گهر ويٺو هئم. ڪجهه لمحا ئي گذريا هئا جو مون

ڪهڙا مٽايا هئا، راند تي وڃڻ لاءِ ڪٿ ڪٿي هئو. بيل وڳي ته مون
 "هانو" چئي ڪجهه دير لائي، ۽ ان وچ ۾ ڇڻ ڪنهن بيل تي انگريز رڪي
 نه ڪڍڻ جو فيصلو ڪري ورتو. مون نوڪر کي ڌڙ تي موڪليو ۽ پاڻ اُتي
 ئي ويٺو رهيو، الاءِ چواڙن ماڻهن تي مون کي چڙ ايندي آ، جيڪي
 ڪجهه لمح لاءِ به انتظار ڪري نه سگهن. شايد منهنجي سڄي زندگي
 انتظار ئي هئي.

در ڪليو ۽ توهان اندر گهڙيو.

تو گيت اندر گهڙي، پنهنجي مخصوص انداز سان وارن کي
 جهٽڪو ڏئي، منهن تان پري ڪيو. منهنجيون اکيون ڇڻ پڙن لڳيون، تو
 پويان سڀني گهر وارا، گهر اندر گهڙي رهيا هئا. مان اتان اٿي ڪڍو ٿيم.
 اتي ئي امان جو آواز ٻڌم، نوڪر کان پڇائين پئي
 "پرو، هادي گهر ۾ ڪونهي ڇا؟"
 "آهن جيڪي... اندر تي - وي ويٺا ڏس."

هنن سڀني جي پيرن جا ڪوڪا ويجهڙا ايندا ويا، مون کي الاءِ ڇا
 ٿيڻ لڳو. "تنهنجي سامهون اڃان يا نه...." ۽ الاءِ ڪيئن لمح ۾
 ڪجهه سوچي، مان پوئين ڌڙ کان گهران ٻاهر نڪري ويو.

رات جو الاهي دير سان موٽندي، مون سوچيو تون سمهي پئي
 هوندين، سڀ تقريبن ننڊ جي آغوش ۾ هوندا. اندر آيم ته ڳالهائڻ
 ٻولھائڻ سان ڇڻ چوڀول متل هو، مان سڌو ڪمري اندر آيم. اتي تون ۽
 رُبي ويٺا هُئو. مون موٽڻ چاهيو پر رُبيءَ جي نظر پئجي وئي، تون پلنگ
 تي لپٽيل هُئڻ ۽ هوءَ ڪرسيءَ تي ويٺل هئي. مون کي مجبورن اڳتي
 وڌڻو پيو. رُبي ڊوڙي مون ڏي وڌي،

"شاباس آ، هادي ڀاءُ، اسان جي اچڻ جو ٻڌي به گهران نڪري

ويٿو.

"السلام عليكم." تو سلام ڪيو.

"وعليڪم سلام." مون توڏي ٺهاريو، تو کي شايد زڪام هو. اکين تي ٻانهون رکيو، تون ائين ئي لڳتي رهينء. مون رُبيءَ ڏانهن شرمساريءَ سان ٺهاريو
 "مان گهر نه هئم.

"اهو پرويز جو چئي پيو ته توهان ان مهل تي - وي ويئي ڏئي."
 "ڪوڙ ٿو هئي ڪمينء....."

منهنجي زبان رکجي وئي، هي ته منهنجو لقب هئو، مون ڪنهن ٻئي کي ڪيئن پئي ڏنو. تو لمحن لاءِ ٻانهن پري ڪري مون ڏي ٺهاريو وري منهن کي ڏکي ڇڏيئي.

"توهان پهرين بيل تي اندران "ها" جي چيو هو."
 منهنجي چئن چوري جهلجي پئي هئي، ڪجهه ڪچي نه سگهيم، مان ڪري بيهي رهيم.

"ڪير ڪير آيو آ؟" ڳالهه ڪا ته چورڻي هئي.
 "سڀني آيا آهن."
 "ڏاڍو سٺو."

"تڏهن رسيو ڪرڻ کان به پڇي ويا هئو."
 "اها ڳالهه ناهي، چري."

مون هن کي بهلايو، ۽ ان مهل تو وري مون ڏي ٺهاريو چئن چونڊي هجيئن، جيڪا به ڳالهه آ مان سڀ سمجهان ٿي.
 مان مان ڪري ڪمري مان ٻاهر نڪري آيم. ٻاهر اچي امان ۽ ٻين مهائن سان مليم. نظرن ڪجهه وڪريل هيون، منهنجي ماءُ شايد

پهريون پيرو مون کي کومايل محسوس ڪيو.

”بيمار آهين ڇا هادي؟“

”نه امان.“

منهنجي پنبش ۾ وري ڪا شئي اٽڪڻ لڳي، امان سان مان تمام گهٽ اڪيلائين ۾ ملندو هئس، نه هو منهنجي بدتهذيبين جي ڪري مون کي گهڻو ملڻ ڏيندي هئي ۽ نه ئي مان ڪڏهن وٽس هلي ويندو هئس.

”ڪجهه پريشان ٿو لڳين تڏهن پڇيم.“ هوء اطمينان سان سوياري ڪٽڻ لڳي، مون هن ڏانهن غور سان نهاريو.

”مان اوهان کي هڪ ڳالهه چوڻ ٿو گهران.“

”ڇنو.“

هوء ڄڻ بي ڌيانيءَ سان منهنجي ڳالهه ٻڌي رهي هئي، مون سندس نظرن ۾ واجهايو.

”مان فوري سان شادي ڪرڻ ٿو گهران.“

هوء سڄي ڄڻ ڏڏي وئي.

”تون نيڪ ته آهين نه؟“

”نيڪ نه هجان ها ته توهان سان اهڙي ڳالهه ڪيان ها.“

مون ڪنڌ جهڪائي ڇڏيو، هوء سوچ ۾ پئجي وئي. منهنجا چپ ڀريا.

”مون اوهان کان ڪڏهن به، ڪجهه به نه گهريو آ امان، پر هن لاءِ

مان اوهان سان وڙهي به سگهان ٿو.“

”لهجي کي سخت نه ڪر، مان وري به تنهنجي ماءُ آن، تنهنجو

ڪجهه ته خيال هوندو.“ هن ڪنڌ کڻي مون ڏي نهاريو.

”سوري.“ مون چپ پڪوڙي ڇڏيا.

"ادي الاء مجين الاء نه؟"

"توهان چئي ته ڏسو نه."

"مان سپاڻ تي ٿي ڳالهائينس، پر آهي خر مغر ڏسان چا ٿي
ڪري. چوندي گهڻو ڪري اهو ته چوڪرو بزنس پورو سنڀالي ته پوءِ ئي
ڪجهه ڪبو. هونين به ماشاء الله لکن جو مالڪ آهي، توکي پنسي
جي ڪهڙي پرواهه؟"

"تنڪ يو امان، تنڪ يو ويري مڃ."

مون امان جي پيشاني چُمي، هن منهنجي وارن کي سنواريو، مان
ڪمري مان ٻاهر نڪري آيم. پنهنجي ڪمري ۾ اچي مون، در بند ڪري
آئيني ۾ نهاريو. نهارن سان ئي اکين مان پاڻي وهي آيو.
"روئين پيو؟" آئيني پڇيو.

"امان اڄ وار سنواريآ آهن نه، شايد ان ڪري ۽ ها هن ته فوزيءَ
لاءِ چوڻ لاءِ به ها ڪئي آ."

"هان" شيشو جن هڪدم چمڪي اٿيو "مبارڪ هجي."

ڪجهه ڪلاڪن کان پوءِ مون ٻڌو، توکي بخار ٿي پيو هو. رُبي
ٻڌائڻ آئي هئي، گهڻو وڻي هڻين ته اتي ئي ٿيو هيئي. دوائون کاڌي پئي
پر هتي وڌي ويو هيئي.

"چوڻيو آ بخار؟" مان تنهنجي مٿان جهڪيس "هان....."

تو اکيون کوليون، مون توکي ڪرائيءَ کان جهليو، اها وچولي

درجي جي گرم هئي. تو منهن ڦيري ڇڏيو، مون دل ۾ ڪا شئي، ڀرندي محسوس ڪئي. تنهنجي ڪرائي ڇڏي ڏنم.

”دوا ورتي آ ڪا هن؟“

”ها، هادي پاء، گوريون کاڌيون اٿس.“

”ڪهڙيون؟“

”ناولجين.“

”ه؟“ مون تو ڏي نهاريو، الاء ڪيئن چئي ڏنم

”اهو بخار لهن گهرجي.“

تو پاسو ورائي ڇڏيو. مان ڪمري مان ٻاهر نڪري آيم. هي جملو منهنجي واتان نڪتو هو، پر ڦڪو ڦڪو، شايد منهنجي وجود جي چاشني هاڻي ختم ٿي رهي هئي. لفظ ساڳيا هئا چون ۾ شايد اهي گرميون نه رهيون هيون.

اهو سڄو ڏينهن، منهنجو وجود هن وله ۾ هجي، چؤطرف سرد هوائن ۾ گهريل. جذبن جي راسخ هجڻ جي پڪ کان پوء به مان تو کان چڱر پئي. ان ڪا وڌيڪ ڪهڙو ذهن تي عذاب هجي ها.

شام جو گهر موٽندي، مون ڏٺو، تون رُبيءَ سان گڏ لان ۾ ويٺي هئينء. پريان، لان چيئر تي، سامهون ڇانهن رکيو، امان ۽ ماسي ڪنهن ڳالهه ۾ مصروف هيون. هڪ ته هن رُبيءَ جي مون کي سمجه نه پئي آئي، جڏهن کان تو سان ملي هئي، تنهنجي ئي ٿيندي پئي وڃين. شايد تو ۽ مون ۾ اهو به فرق هو ته جيڪو تو سان ملندو هو تنهنجو ٿي ويندو هو ۽ مون وٽ هڪ پيرو ايندو هو ته ٻئي دفعي هن روح ئي نه ڪڍندو هجيس. منهنجي دل چيو تو کان طبيعت جو پڇان، پر ان مهل پريان

ماسي ويٺي هئي ۽ هن سامهون مون کي نه ڳالهائڻو هو، مان ماٺ ڪري اندر هليو ويو.

اڄ هڪ ٻيو ذهني ڏڄو مليو هئڻ، ڊاڪٽر چيو هو منهنجي نڙيءَ ۾ ڪا وڏي خرابي ٿي پئي هئي مون کي ٻاهر ويڻو هو علاج لاءِ. مان هن کي ڇا چوان ها ته ڪهڙو علاج ڪرايان؟، دل جو يا نڙيءَ جو. مون هن سان ها ڪئي ته ٻاهر ويڻ لاءِ ڪاغذ وغيره صحيح ٿو ڪرايان ۽ هن مهل گهر ۾ چڻ، اندر ٻاهر، ٻنهي حدن ۾ واڇوڙا هئا.

ان ڏينهن جي رات به مون لاءِ چڻ ممنوع هئي. ڪا اجازت نه هئي، نه توکي ڏسڻ جي ۽ نه ملڻ جي. مان ان ڪمري ۾ نه اچي سگهيم ۽ نه ئي اچڻ ٿي چاهيم، جتي تون رهي پئي هجي. اڄ ته رُبي به ملڻ نه آئي هئي. شايد تنهنجو بخار وڌي ويو هو. صبح تائين منهنجي اک بلڪل نه لڳي هئي. پر ه ٿئي مهل، ڪجهه اکيون بند ٿيون ۽ کولڻ تي خبر پئي، توهان هليا ويا هئڻو، توڙي ڪيو هو ماءُ سان جلد از جلد گهر پهچڻ جو.

منهنجو اندر چڻ وري ويران ٿي ويو، ڪنهن چڻ ڪڏهن ۾ چيو ”اڳ جيڪا آبادي هوندي هئي، سا آهستي آهستي ختم ٿي ٿيندي ويڃي هادي، پنهنجي فڪرن کي به آهستي آهستي ختم ڪر نه.“

”مون ماسنهن سان ڳالهائڻ آ، پهرين ته الاءِ ڇا پئي چوي. پوءِ مڃي وٺي. ايترو چيائين ته ڇوڪرو بزنس هٿن ۾ کڻي ته ڳالهه پڪي ڪندا سين.“

امان چڻ جملو اچي ڇڏيو، هوءُ مون ڏي نهاريندي رهي، مون الاءِ ڇو ڪند نه ڪٿڻ چاهيو. ”هونئين هادي آهي منهنجي پائيجي، باقي مون

کي پسند ڪو نه ٿئي. هن گهر جو هر ماڻهو تقريبن هن جو مخالف اٿئي. ”پر ڇو؟“ مر گيت ڏني. هي وري ڇا پيو ٿئي.

”هن جي طبيعت ڪجهه اهڙي آ. پنهنجي مود جي سالڪ آ تو کي هاڻي اسان ڇا چئون؟ تو ته هميشه ئي اهو روئڻو ۽ نو هوندو ته مان تو کي نه ٿا پائنئون. هل سائين، تنهنجي اها خواهش به پوري ٿا ڪيون. ڏسون ڪهڙا اُڄ ڪٿا آهن ان چوڪريءَ پر.“

”ادا ڇا پئي چيو؟“

”هو ڇا چوندو؟، بس اهو چيائين ته جي هاديءَ جي پسند آ ته نيڪ آ، نه ته چوڪري صحيح ناهي.“

”ڇاهي هن پر؟“

”ڇا ناهي.“ هو تيز ٿي وئي ”مان تو سان بحث ڪرڻ نه ٿي گهران.. بس نيڪ آ جيئن تو چيو تئين ٿيندو.“

هيءَ ڪهڙي خوشي هئي، جيڪا ڏک جي پيڪنگ پيهر پر ويڙهجي مون تائين آئي هئي. خبر پير توهان صبح جو پاڻ رُبيءَ کي به پنهنجي گهر گهمائڻ وئي ويا هو، تو الاءِ ڪيئن هئيم، گهٽ پر گهٽ هن کان ته تنهنجي باري ۾ ڪا خبر پوي ها. گهر وارن کي الاءِ ڪيئن مون تي رحم اچي ويو هو، شايد منهنجيون اکيون تو لاءِ قريل ڏنائون، تڏهن ته ائين هڪدم مڃي ويا. هڪ ادا وڏي جو ڊپ هو، سو به امان اڳيان ڪڇي نه سگهيو هو.

رُبيءَ کي توهان جي گهران وٺڻو هو.

اتي بهتر ته تون دالان ۾ ئي لپٽيل هئينءَ. ماسيءَ اندر آچار ويٺي پاتو. دنيا جهان جو شيون اچي پنهنجي اڳيان رکيو هئائين. مان

ستو اندر هليو وير، تون اتي ئي مون ڏي نهاريندي رهينء، مون تو ڏي
مرڪي ڏٺو، تو خالي خالي نظرن سان مون ڏانهن تڪيو ۽ ان مهل دل
جي ڪنهن ڪنڊ ۾ سوڙ ٿيو

”هوءَ اخلاقن تي ڪٿي مرڪي ها، هادي.“

اندر ماسيءَ عينڪ اکين تان پري ڪري، ٻانهن وڌائي. هٿ
سُرڪي ۾ خراب ٿيل هٿس، پاسن کان خالي ڪولا پيل هٿس. مون
سندس ٻانهن تي هٿ رکيو.

”خوش آهين؟“ هن شيشي مٿان نهاريو.

”جي“

”ماڻهين ڪيئن آ؟“

”نيڪ آ، سلام پئي چيا، سڀني گهر وارن.“

هن ڪجهه نه ڪڇيو، انٽرين جا ٽُڪُر ڪندي رهي، ڪجهه لمحن
کان پوءِ نظرون ڪٿي ڏٺائين ڇڻ پڇندي هجي ته ڪيئن آيو آهين.
”رُبيءَ کي وٺڻ آيو آهيان.“

هن ڪجهه نه ورائيو، مان اٿي ڪيترا لمحا اڃايو وينور هيس،
رُبي شايد تڙ ڪرڻ وئي هئي.

”آرام سان ويهه، وانڪو ٿي.“ ماسي گهر ڪيل عينڪ هڪ
دفعو وري مٿي ڪئي.

”مان پاڻي پي اڃان.“

مون ڪسڪڻ ۾ ئي عافيت ڀانئي، هن جو روڙو منهنجي سمجهه
کان ٻاهر هو، هي سڀ عجيب فطرت جا ماڻهو آهن.

ٻاهر، تون ڊائننگ ٽيبل تي ٻانهن رکيو، ڪوڪ جا ڊُڪَ پريا
پني، مون تو ڏي نھاري، بوتل فرج مان ڪڍي ڊائننگ ٽيبل تي رکي ۽

ڪرسي ڇڪي ويهي رهيو. تو مون ڏي نھاري ڄڻ رسمن مرڪيو
 ”مان تو سان ملڻ آيو آهيان.“

”ڄاڻان ٿي.“ تو برف جي ٽڪر ۾ هٿ ۾ جهليو.

”شايد آخري پيرو، شايد نه به.“

”ڪاڏي وڃين ٿو ڇا؟“

تو مون کي نظرن ۾ ڄڻ توريو، شايد اها پڪ پئي ڪيئي ته هي
 لمحا جدائين کان پهرين واقعي آهن يا مان وري تو وٽ اچان ها.

”ها، ملڪ کان ٻاهر ٿو وڃان.“

”ڪاڏي؟“

”خبر ناهي.“ الاءِ ڇو مون تو کي ٻڌائڻ نه چاهيو.

”سبب ڇُجان؟“

تو مرڪيو، عجيب مرڪ. ڄڻ گلنديءَ ته چَپَ وڍجي ويندي.

”مان بيمار آن، صحيح نه آن، هتي علاج ناهي... ٻاهر ڏسان،

الاءِ ڪٿي ڪرايان.“

”ڇا اٿئي؟“ تو ڳالهايو، ائين لڳو ڄڻ سڌڪو هجي.

”اهو نڙيءَ وارو چڪر.“

”ڇا ٿيو آ، ان ۾؟“ تون بوتل کي ٻاهران اڳهڻ لڳينءَ.

”ٻانهون وڏيون هيون، ڳچيءَ ۾ ڪنهن... پوءِ ڪڍي ورتائين...“

ان خال کي ڀرڻ پيو وڃان.“

تون چرڪجي ويٺيءَ، الاءِ ڪيترا لمحا چُپُ هئي، مون تو ڏي تڪيو

”مان ٿورائتو آن تنهنجو، تنهنجي ساٿ جو، تون مان پنج سال

سان هليا آهيون نه، تو مون کي الاهي ڪجهه ڏنو آ... مون کي سيکاريو

ٿئي ته نفرتون ۽ محبتون ڪيئن ڪجن زندگي گذارڻ لاءِ اهو به

ضروري آ ته انهن ٻنهي جو سليقو هجي.

منهنجي نڙي پر جي آئي. تون خاموشيءَ سان ڪرسيءَ کي ٽيڪ ڏيو، مون ڏي ڏسندي رهينءَ. ”نه ڄاتو هئم، مون کي ائين بي سڙو سامان هتان نڪرڻو پوندو.... پر مان سمجهان ٿو، اهو ئي بهتر آ... اسان ٻنهي لاءِ ته مان هتان هليو وڃان.... هڪ ڳالهه پڇانه.“

”تو رضيه واري واقعي ۾ مون تي شڪ ڪيو هو نه؟“

”نه، شڪ نه ڪيو هو، بس تو تي ٻين جو الزام برداشت نه ٿي سگهيو.“

”۽ ان ڪري تو مون سان اهو ناڪاري رويو رکيو؟“

”تون ته منهنجو پنهنجو آهين، مان جيئن پنهنجو خيال رک ٿي نه سگهندي آن، تيئن شايد تو سان به ڪندي آن.“

”اهي سڀ Negative روياءَ، اهي تلخيون، اهي نفرتون، تون پنهنجو پاڻ سان به ڪندي آهين؟“

مون غور سان تو ڏي نهاريو، شايد چوڻ ڪجهه ٿي چاهيم، چئي ڪجهه ويو هئم.

”ها“

”تون ڄاڻين ٿي منهنجي باري ۾ ته مان الاءِ ڪيئن آن، ساڻ ڏيندو آن ته سڄي زندگيءَ جو. حساب ڏيندو آن ته ان ساڻ جي هڪ هڪ لمحي جو ۽ جي وڃڻدو آهيان ته خصيص ڳالهه تان ۽ پوءِ مڙي نه ڏسندي آن، چاهي ڇا به ٿي پوي. پوءِ به تون مون سان هلندي آهين؟“

”ها هادي“ تو وڏو ساهه کنيو.

”تو کي احساس نه هوندو آ ته تو مان تو کي تنهنجي ان رويي ڪري ڇڏي سگهان ٿو.“ مون تو کي تڪيو، الاءِ ڇو من تو سان اڃان به

محبتون ڪري رهيو هو.

”اهوئي ته مان چاهيان ٿي.“

”پر ڇو؟... ڪا به روڪ ٽوڪ ڪانهي، ماسيءَ سان امان ڳالهايو آ، هن ها ڪئي آ، پوءِ هي سڀ چاهي؟“

”تون امان جي باري ۾ ڪجهه نه ٿو ڄاڻين.“

”سڀ ڄاڻان ٿو مان، هن مون سان خود ڳالهايو آ، الاءِ ڪيترا

پيرا مون کان پڪ ورتي ٿين. تو چا ٿي سمجهين ته مان ڪوڙ ٿو هٿان؟“

منهنجو لهجو تلخ ٿي ويو، آواز ۾ ڄڻ ليمي جي رس جا تيهيا

هجن، ڪجهه ڪٺا، ڪجهه ڪٽا.

”هن مڻ سان ته ڪڏهن اهڙي ڳالهه نه ڪئي آهي.“

”ته ان ۾ مان ته قصوروار ناهيان نه. هن تو سان نه ڳالهايو آ ته

ان ۾ منهنجو ڪهڙو ڏوهه؟ هن بهرحال مون سان ڳالهايو آ ۽ ها ڪئي آ.“

”تون ڪڏهن ٿو وڃين؟“

”ڳالهه تار نه. مون کي جواب ڏي.“

تون چڙهي پئينءَ، اکيون ڄڻ پرنديون هجنيني ”چيو ته مانء ته

هادي ته امان مون سان ڪڏهن به سنئون سڌو نه ڳالهائيو آ. مان ڪيئن

چوان.“

تنهنجا لفظ نه هئا، ڄڻ تانبا هئا جيڪي اڇليئي پئي.

دماغ چيو ”ايتري حد کان پوءِ به.... پوءِ به هادي تون هن وت

اڃان ويهندين؟“

دل چيو ”ها، جو هن کي ڏڪارو ڪري موڪلائڻ نه ٿو گهران.“

ان مهل ئي روبينڻ تڙ ڪري آئي. مون هن کي تيارِي ڪرڻ لاءِ چيو، تو ڪوڪ جو ڪلاس خالي ڪري ان مٿان آنگريون پئي ڦيريون مان خاموش ٿي ويو هئس، تنهنجيون اکيون ٻڌائين پيون ته تون ڇاڻ رئينءِ. مون کي اندر ۾ الاءِ ڇا ٿيڻ لڳو.

”تو کي ڏک ڏيڻ منهنجو مقصد نه هئو..... مان ته پاڻ الاءِ ڪيڏانهن ٿو وڃان، تون جي اهو ٿي سمجهين ته مون تو کي ذهني عذاب ڏنو آهي، ته مان تو کان Sorry ٿو ڪيان.“ مون آنگريون مهيتيون“ مون کي سمجهه ۾ نه ٿو اچي ڇا چوان..... بهرحال.... اڄ کان تون آزاد آهين.... مون پنج سال تو کي پنهنجي مرضيءَ تي هلايو هوندو، ايتري حد تائين جو تو ڪهڙا به منهنجي مرضيءَ جا پاتا هوندا، ها نه.....“

مان ڪجهه لمحن لاءِ بيپهي رهيس. جن ڳالهائڻ دؤران وري ڪا شئي نٿي ۽ پر اٽڪندي هجي. تو هاڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو
”بس، اهو سڀ ختم ٿيو، تون جيئن چاهين تيئن ڪجانءِ.... هڪ ڳالهه ٻڌاءِ؟..... مون کان وڌيڪ دنيا ۾ ڪو ٻيو انسان آ، جيڪو تو سان ايتري محبت ڪري؟“

”نه“ تنهنجي نڙي گهٽيل هئي، اکيون بلڪل ڀريل هيئي.
”ته منهنجو انتظار ڪجانءِ، جي وقت اجازت ڏيئي ۽ جي نه ته.... مون سان ايتريون ئي نفرتون ڪجانءِ جيتريون مون تو سان محبتون ڪيون هيون.“

”مان، مان.... مان انتظار ڪنديس تنهنجو.“ تون سدڪي پئينءِ.“ تون موٽجانءِ ضرور هادي، مان الاءِ ڇا ٿي وئي آن، شايد مينٽل ڪيس آن.... مان بهرحال تنهنجو انتظار ڪنديس.“

”تون به عجيب آن، ڪجهه لمحا پهرين الاء ڇا هئينءَ، هاڻي الاء ڇا آهين.“

”چير نه، مون کي پاڻ ئي سمجهه ۾ نه ٿو اچي.“
 ”مان تو سان گڏ هوندو آن نه ته منهنجي حالت هڪ شعر جيان هوندي آ، خبر ٿئي ڪهڙو آ اهو؟“
 ”ڪهڙو آ؟“ تو اڪيون، اگهي ڇڏيون هيون، ڳلن جا گلاب، ڪجهه ڪُومائجڻ لڳا هُئي، الاء تو کي ڇا ٿي ويو هو.
 ”ڇا ٻڌايانءَ شعر، بس ائين ڪشي سمجهه ته ان ۾ ائين چيل آ ته هن وري مون ڏي مُرڪي ڏٺو آ ۽ مون کي وري هڪ نئين آس تي جيسٽو پيو آ.“

تو غليف مرڪيو، مان تنهنجن هٿن ڏي ڏسندو رهيم.

”هڪ ڳالهه چوانءَ.“

”چئو“

”مان ڪمري ۾ ٿو هلان، تون اتي مون سان مل، مان تو کي آخري پيرو ويجهو کان ڏسڻ ٿو گهران.“

”آخري پيرو چو؟“

”منهنجو مقصد آ وڃڻ کان پهرين.“

”چڱو.“

مان اتان اٿي اندر هليو آيم، ان مهل اتفاق سان، ماسي سامان ميڙي ٻاهر اُٿ تي رڪڻ وئي هئي، رُبي پريان، هڪ ڪمري ۾ ڪپڙن ويڙهڻ ۾ لڳي پئي هئي. مان دَر کي پُٺي ڏئي بيٺم، پريان سڀ جاريءَ وارا دَر ڏنل هئا، جنهن جي معنيٰ هئي ته ماسي اندر ڏسي نه ٿي سگهي.
 تون اندر آئينءَ ته سڄي ڪمري ۾ مٿر خوشبو پکڙجي وئي، مون

مڙي ڏٺو تون ڌڙ تي بيٺي رهينء، مان ويجهو آيو مانء ته مون کي ڏسي
مرڪي ٻانهن کان جهليئي. مون تو کي ويجهو کان تڪيو، تنهنجي منهن
تي چڻ چاندي هاريل هئي.

”چا تو ڏسين؟“

”جيء پرڻ تو گهران.“

الاء ڪيترا لمحا ڇپ هئي، مون تو کي ڌڙ جي اوٽ ۾ بيهاريو،
ٻاهران ڪوئي نه ڏسي ها ته ائين محسوس ٿئي ها ته مان چڻ اتي اڪيلو
بيٺو هئم.

”اٿي جو منهنجو آپريشن ٿيو نه ته مان تو کي ساڻ ساڻ رکندم،
تون موت و حيات ۾ مون ساڻ هوندينء، اٿي جي ڪا تڪليف ملي به نه
ته مان ڪنهن سان به ڪا به شڪايت ڪو نه ڪندم.... تون جو ٻڌڻ لاءِ
ويٺي آهين. ها نه.“

مون تنهنجي ڳل کي چهيو، اهو وري ڇڻ لڳو هو.

”روه نه، مون تو کي موٽڻ لاءِ چيو آ نه، ضرور موٽندم.“

”انشالله.“ تو هڪدم جملو پورو ڪيو.

”پء جي مان نه اچي سگهان نه ته تون آزاد هوندينء، پوءِ پلي
جيئن چاهين تيئن ڪجانء.... شادي پلي ڪجانء.... خوب پار
چڻجانء، هان.“

مون توڏي نهاري مرڪيو، ڳوڙهن سان پريل مرڪ. شايد مان
ٻاڻ به روشمارڪو ٿي ويو هئم. تون ڪجهه لمحن لاءِ شرمائجي وئي
هئيء.

”تون ڪميو آهين وڏو.“

”اهو ته مان آهيان.“

مون تو کي پانهن پر پريو، الاء کيترا لمعا ائين گذري ويا، تو سرگوشيء پر پچيو

”آپريشن ڪهڙي جاء تي ٿيندو؟“

مون ڳچيءَ تي هٿ رکيو ”هتي.“

۽ ان جاء تي جتي مون آنگر رکي هئي، تو پنهنجا چپ رکي ڇڏيا، هٿ وڌائي منهنجي ڳچيءَ پر هڪ زنجيري وڌي ۽ مون پر تڪيندي رهينء. مان ائين ئي بيٺو رهيم. الاء کيترو وقت بربڪون هڻندو، چيڪاٽ ڪندو گذرندو ويو. اوچتو، ٻاهر ماسيءَ جي خالي بالٽيءَ رکڻ جو آواز آيو، هوءَ هاڻي واندي ٿي هئي. مون توڙي نهاريو، تون مون کان هڪدم الڳ ٿي ويٺيء.

”مان هلاڻ؟“

توڙي نهاريم، شايد اڪيون توڙي نه پيون اٿن.

”موڪلائيندين ڪونه؟“

تنهنجو آواز ڏکي پيو، مان ڪجهه قدم کڻي چڪو هئم، مڙي توڙي نهاريم.

”ڇو نه.“

تو هڪ ڀلَ مون کي اچي جڪڙيو، منهنجن وارن کي هٿن پر پڪوڙي ورتي. ڄڻ اهي پٽيندي هجن. تنهنجيون شدتون مون کان برداشت نه پئي ٿيون. مون تنهنجي پيشاني ڇهن سان ڇهي، ۽ ٻاهر نڪري آيم. ٻاهر نڪرندي مون آواز ٻڌو، اهو شايد تنهنجي سڏڪي جو هو.

مون کي پورا اڍائي مهينا لڳا هئا نيڪ ٿيڻ پر. ان وچ ۾ امان وارن ڪيڏا نه سبب پڇيا، مان ڇو ٿو ٻاهر وڃان؟ مون ڪنهن سان ڪا

ڳالهه نه ڪئي سواءِ ادا جي. پوءِ هن جي اجازت سان مان ٻاهر ويٺو. ٻيو ڪنهن کي خبر هئي ته به اها ته مان بزنس جي چڪر ۾ ٻاهر ويل آن. اهو سڄو عرصو مون ڪيئن گذاريو، مان ڇا چوان؟ هُتي مون سان ڪو هوندو هو ته صرف ۽ صرف تون هوندي هئي، مون اسپتال جي هر مريض جي ملاقاتيءَ ۾ تنهنجو منهن ڏٺو، ڇاڪاڻ ته هتي گهڻن جو الاءِ ڪيتريون جايون هيون، پر مون ته هڪ لمحو به توکان پري رهڻ نه ٿي چاهيو، مان جلد کان جلد موٽ جي چڪر ۾ هئس. هتي ته هوائن ۾ تنهنجي خوشبو به ڪانه هئي.

منهنجو آواز ڪجهه وڌيڪ ٿلهو ٿي ويو. هتي آيو ته گهر وارا حيران هئا، ته هي ته ٻن ٽن مهينن ۾ الاءِ ڇا ٿي آيو آ، ڪجهه سنهو پر آواز ۾ الاهي ٿلهو.

پوءِ مون ڪيڏو نه واجهايو، تو سان ملڻ لاءِ، توکي هڪ نظر ڏسڻ لاءِ مون ڇا نه ڪيو. فون ڪري نه پئي سگهيس، سڄو سڄو ڏينهن وري به فون جي ڀر ۾ ويٺو هوندو هئس ته مٿان تون رنگ ڪرين، پر لمحا ڏينهن ۾ تبديل ٿي ويا، تون نه آئينءِ نه رنگ ڪيئي.

هڪ ڏينهن مون امان کان پڇيو،

”ماسيءَ وارا فون نه ڪندا آهن ڇا امان؟“

هن مون ڏي ڏٺو ”تو اڃان به هن چوڪريءَ کي نه وساريو آ

هادي؟“

مون هن کي غور سان ڏٺو، ”ڇو وساريانس؟“

امان ڪو به جواب ڪونه ڏنو، مرڪي هلي وئي.

گهر وارن اڏيءَ جي شاديءَ لاءِ فيصلو ڪيو، هڪ تمام سٺو

رشتو آيو هو، امان وارن ها ڪني ته مڱشي جو ڏينهن مقرر ٿي ويو. توهان سڀ مڱشي کان به ڏينهن پهرين آيتو. مان ان مهل ڪمري ۾ بجليءَ جي سامان جي لسٽ ٺاهي رهيو هئس، ٻاهر گوڙ ٿيو ۽ ڪجهه لمحن ۾ نازي ڪمري اندر گهڙي آئي.

”اسلام عليڪم، ادا!“

”وعليڪم سلام.“ مون سندس وار چميا.

”اچي ويٺو؟“

هن هاڪار ۾ ڪنڌ لوڏيو.

”ڪير ڪير آيو آ؟“

”سڀئي.“

هو شايد ڪنهن ٻار جي ڳولا ۾ اندر آئي هئي، اڌوگابرو جواب

ڏيندي، ڊوڙندي ٻاهر هلي وئي، منهنجي دل جو ڌڙڪو تيز ٿيندو ويو،

”تون اتي آهي، مون لاءِ ڪيڏي نه بي چين هوندينءَ. گهر ۾

ايتري رڻ آ، تون پڪَ هر ڪڙڪي تي مون لاءِ واجهائيندي هوندينءَ. آخر

هيٿرو وقت ٿيو آ هڪٻئي کي نه ڏٺي. مان چو نه تو سامهون دير سان

اچان، پوءِ جيڏي مهل تو سامهون ايندم ته ڪيڏو نه اشتياق هوندو،

تنهنجن نگاهن ۾ مون لاءِ. ڪيئن نه وارفنگيءَ سان تون ڏسندينءَ مون

ڏي.

مان ڪمري مان ٻاهر نڪتو ته توهان عورتن واري پاسي هو، مان

چپ چپ ڪري گهران نڪري ويو. ٻاهر جو جيڪو ڪم پوءِ ڪرڻ جو هو

سو مون هيٺر ٿي ڪرڻ شروع ڪيو. الاهي دير ٿي وئي، مون ته اڃان به

ڪجهه وقت چاهيو ٿي، پر اوچتو مان اندر ڪوڪا ڪٽڻ آيم ته فرج وٽ

تون ۽ ماسي بيٺيون هيئو، ماسيءَ چانهينءَ جا ٽڪر پئي ڪيا ۽ تراهي

پليٽ پر سينگاري، فرج پر ٿي رکيا. مون وٽ ملڻ کانسواءِ ڪو چارو نه هو

”سلام عليڪم.“ ماسيءَ جي پيرن تي هٿ رکيم.

”اڙي! هادي ڪٿي گم آهي؟“

هن مون کي پاڪر ڪشي پاتو، مان ششدر ٿي ويو، هيءُ ايترو ٿي

پانٿي!

”الاهي ڏينهن ٿي ويا توکي ڏٺي، تون آهي ڪٿي؟“

”ٻاهر ويو هئم، ماسي!“

مون مڙي توڙي ڏٺو، ”سلام عليڪم.“

مون توکي سلام ڪري توڙي هٿ وڌايو، توڙو اڻ ڏٺو ڪري،

مون کي بي توجهيءَ سان هٿ ڏنو ۽ پليٽ پر چانهينءَ جي ٽڪرن کي

خوامخواه هيڏي هوڏي رکڻ لڳينءَ. منهنجو وجود پُري پيو، اها هڪ

نظر هئي جنهن لاءِ مون ايترا خواب ڏٺا هئا. توڙه نگاه ڪندي ئي ڪانه،

مون ڪيئن سوچيو هو ته اها هينن هوندي..... هونئن هوندي.

”ٻڌو اٿم بيمار هئڻ ڪجهه ڏينهن، هاڻي ڪيئن آهي؟“

”نڪ آهيان بلڪل.“

مون توڙي نهاريو هو تون ائين ئي لا تعلق ٿيو بيٺي هئينءَ، مان

چپ ڪري اتان نڪري آيم.

”تون ته پٽ لاءِ ڪوڪا ڪشڻ ويو هئين، پاڻ کي هڻي ائين ڇا؟“

دماغ پڇيو.

”نه ته“ دل ڳالهايو، ”هوءَ مجبور هئي، ماسي جو اتي بيٺل

هئي، هوءَ ڪيئن ڳالهائي ها؟“

”پر ايترو ته مجبور نه هئي جيتري تون ٿو ظاهر ڪرين.“ دماغ

ڊڙيو، "ايتري مجبور ته ڪونه هئي جو تو تي هڪ نظر ئي وجهي ها، هن جي هڪ نظر تي به پابندي هئي ڇا؟"

"ها ڇو نه هئي هوءَ پابند، مان به اجايو ٿو سوچيان، هوءَ جي اڪيلي ۾ ملندي ته ائين ڪندي ڇا؟" مون پڻڪيو.

ان مڱشي جي گوڙ ۾ خبر پئي، تو سان گڏ هڪ ساهيڙي به آيل هئي ۽ تو سڄو وقت هن سان گڏ هئينءَ.

ماسيءَ مون کي اتي به ورائي ورتو.

"هادي تون اڃان ان ڳالهه تي قائم آهين."

"ڇو نه ماسي، ڇو نه هوندمر."

"الاءِ ٻڌو اٿم ۽ هونئن ڏٺو به اٿم ته چوڪرن جو هڪُ دين ايمان نه هوندو آ، ٿي سگهي ٿو تون به بدلجي ويو هجيئن." هن مرڪيو معنيٰ خيز مرڪ.

"توهان پنهنجي ڳالهه ڪيو، توهان ته ڪونه بدليا آهيو؟"

"مان ڇو بدلجنديمر، جت منهنجي ڌيءَ راضي، اُت مان."

منهنجي وجود جي وڻ تان جيڪي چلڻ لڳا هئا، اُتي ڄڻ ٻيا ڌار ڦٽڻ لڳا، مان ان مهل اندر ڪنهن ڪم سان آيو هئس، هتي ماسيءَ لاءِ ڇو پڪَ ڪرڻ لاءِ ڄڻ بيهاري ڇڏيو هو، مون ڪسڪڻ چاهيو.

"مان هلان، ٻاهر ٿورو ڪم آ؟"

"پلي....." هوءَ ڪجهه وڪون هلي، "ٻڌ هادي....."

مان اڃان مؤير ته هن وري سڏيو،

"جيءُ"

"تون جي بدلجڻ ته مون کي پهرين خبر ڪجانءِ."

مون ماسيءَ ڏي غور سان نهاريو، ڇا مقصد آ هن جو؟.... توڪ

ٿي ڪري. نه ته، شايد مذاق ٿي ڪرين.
 ”چڱو، حاضر.“ مون مرڪيو ۽ اتان نڪري آيس.

پئي ڏينهن امان چيو ته تون ۽ تنهنجي ساهيڙي، چوڪرين جي هاسٽل ڏسن ٿيون گهرو ۽ مان اوهان کي وٺي وڃان. مون ڊرائيور کان گاڏي ڪڍرائي، ٻاهر الاءِ ڪيترا لمحا بيٺم، پوءِ توهان ٻاهر نڪتو. تنهنجو منهن اهو ئي ڦريل هو، اسان هاسٽل آياسين، تو ڪو به رُخ نه ڏنو، مون اوهان کي اندر موڪليو، ان وچ ۾ نه تو مون سان ڳالهايو ۽ نه ئي مون تو سان.

توهان اندر ويٺو ته مون هاسٽل جي ٻاهران، ملڻ واري ڪمري ۾ ڪرسي والاري. اتي ڪجهه اخبارون پيون هيون، مون هڪ اخبار سامهون ڪئي. منهنجيون اکيون بظاهر پن تي هيون، پر اصل ۾ مون ان رستي ٿي نهاريو، جتان توهان ويا هُئو، توهان پئي موٽيو ته مون اخبار منهن جي سامهون ڪري ڇڏي، ”هاڻي ته تون ڳالهائيندين، پڪ چوندين، هلو ته هلون، چئبو ته نيٺ تو کي ڪُچو ٿي پوندو.... مون ڪهڙو تنهنجي ساهيڙيءَ سان ڳالهايو هو جو هو ڳالهائيندي.....“

انهن ئي لمحن ۾ مون ٻڌو، تو پنهنجي ساهيڙيءَ کي چيو
 ”هن کي چئوس ته هلي.“

مون کي ڪنن تي اعتبار نه آيو، هي... هوائن ۾ مٽي ملي وئي هئي الاءِ ڇا.... تڏهن ته چؤطرف واڇوڙو هو.
 ”ادا اچو هلون.“ هن اجنبي چوڪريءَ مون کي پُڪاريو.
 ”ها، بابا هلو.“

مون وراڻيو، منهنجو آواز، مون کي ئي ڪوهه جي تري مان ايندڙ

لڳو، ته اهو سڀ به وهر ئي نڪتو نه ته هوءَ اڪيلي ٿيندي ته ملندي...
هن تو تو کي ايترو چوڻ به پسند نه ڪيو هادي، پوءِ تون ڇا تي ٿو پاڻ کي
پڙائين.

گهر اچي ويو، توهان لهي اندر ويٺو، مون ڊرائيور کي لاهو ۽ پاڻ
گاڏي کڻي نڪري پيس. سامهون چڻ ڪار ۾ لڳل آئينو پڇندو هجي
”هي سڀ ڇاهي هادي؟... هنن ٽن مهينن کان اڳ ته اهو سڀ
ڪجهه نه هئو. هو ڪيڏي ٿي ڇا تو سان؟؟؟؟... رانديڪو لڌو ٿيڻ تو
کي... جيئن وٽيس تيئن تو سان هلي... هن کي تنهنجي ڳالهه تي اعتبار
ڪونهي ته پوءِ اهو ساڻ ڪهڙي ڪم جو، واه واه.... هن جي ماءُ تو
سان واعدا ٿي ڪري، پڪ ٿي ڏني ۽ هوءَ پاڻ تو کي ڪوڙو ٿي ڪري....
ڇا ڏٺو آهي، هي ڪو ڊرامو آ ڇا؟“
”تون به ٿو ائين چئين منهنجا دوست؟“

”ڇو نه چوندومان، تون جنهن کي سيڪنڊن جي هزارن حصن ۾
ياد ڪندو آهي، سا تو کي هڪ ڏينهن به ياد ڪرڻ لاءِ تيار ڪونهي. ڇا
هي سڀ؟“

”مان، پڇندم هن کان هڪ ڀيرو ضرور. آخري ڀيرو.... ضرور
ويندو مانس.“
مون گاڏي واپس موڙي ڇڏي.

تنهنجي گهر گهڙيم.

ٻاهر ٺڙڪايو هئم ته تو اندران جواب ڏنو هو. اندر آيم ته خبر
پئي، ماسي پاڙي ۾ ويل هئي. گهر ۾ صرف نوڪرياڻي ۽ نازي هئي،

تون ان مهل دالان ۾ ٿي بيٺي هئين. مون کي ڏٺو اڻ ڏٺو ڪري، تون پنهنجي ساهيڙيءَ ڏانهن متوجهه ٿي وئين. هُوَ شايد هاڻي واپس پئي وئي. مان الاءِ ڪيترا لمحا ائين ئي بيٺو رهيم.

هُوَ وٺي ته تو مون ڏي نهاريو

”ڪيئن آيو؟“

”تنهنجي روئي جو سبب پڇڻ آيو آهيان.“ مون ڪرسي رڙهي

آخري پيرو مون سان گڏي ڳالهه، پوءِ مان هلي ويندم.

”تون هميشه ائين چونڊو آهين ۽ وري موٽي ايندو آهين.“

اهو جملو نه هو، ڄڻ اسهرٽ جو پُڙو هو، جو تو منهنجي ڪنهن

رخمر تي رکيو هجي.

”وري به....“ مون پاڻ تي ضبط ڪيو. تون لاهرواهيءَ سان ايڏي

هوڏي نهاريندي رهين.

منهنجي وات مان نڪري ويو

”هن پيري سڄا سارا چار مهينا ٿي ويا تو کي ڏٺي.....“

مون اڳتي چوڻ ٿي چاهيو ”الاهي عرصو ٿي ويو آ، ان ڪري

ناراض ٿي وئي آهين ڇا؟“ پر تو جملو ڪٿي ڇڏيو

”ته ڇا ٿيو.... ڪو خاص عرصو ته ناهي ٿيو.“

تو کُلهه اڀا ڪري لاهرواهي ظاهر ڪئي، ڄڻ تو کي اهو عرصو

محسوس ٿي نه ٿيو هجي. مون کي ياد آيو، ڪيئن نه ان عرصي جو هڪ

هڪ سيڪنڊ مون تنهنجي نالي سان منسوب ڪيو هو.

هي ڪهڙي تيرن جي بارش هئي جنهن ۾ منهنجو سڄو وجود

زخمي ٿي رهيو هو. مان الائي ڪيتري دير تو ڏي ڏسندو رهيم.

”پوءِ؟“

”پوء ڇا؟“ تو وري لاتعلقي ظاهر ڪئي.

”سبب نه ٻڌائيندين؟“

”منهنجي مرضي.“ تو مرڪيو، تلخ مرڪ.

”تنهنجي مرضي.... ٻئي ڪنهن سان تنهنجي مرضي ڪانهي،

باقي مان ئي ان لاء رهيو آڻ ڇا؟“

منهنجو لهجو انتهائي گرم هو، ۽ ان مهل تو ايڏي ئي ٿڌي آواز ۾

چيو

”مون تو سان هلڻ نه چاهيو، تو مون کي مجبورون هلايو، هاڻي

مان تو سان گڏ هلڻ نه ٿي چاهيان.“

اهي لفظ هئا يا ڪنڊا. اهي تو چيا هئا.... تو، جنهن پاڻ مون

سان انهن چڪرن جي شروعات ڪئي هئي.

منهنجو منهن تهن لڳو، ڪجهه ورهيه پهرين جا اهي ڏينهن وري

موتن لڳا، منهنجيون مُنيون وري پڪوڙجن لڳيون،

دماغ چيو ”هادي، هي اهو ماڻهو آ، جنهن جي لاء تو پرديس جو

سفر اختيار ڪيو، پنهنجي وجود جي هڪ هڪ سينتي ميٽر کي تو هن

لاءِ تبديل ڪيو، اڄ اها ئي ائين ٿي چوي.... هي محبتون آهن؟.... جي

آهن به ته انهن تي لعنت آ..... ڇا ڪبو انهن کي..... تون ائين ئي

چڱو آهين، وحشي، ستمگر، ضدي.

تنهنجو ڪنڌ جهڪيل هو، مون ست ڏني تنهنجي وارن کان

جهلي، تنهنجي مٿي کي مٿي ڪيو، تنهنجو منهن سڌو ٿي ويو. مون

ڳچيءَ ۾ پيل زنجيري، هڪ ست سان ٽوڙي ۽ گند جي ٽوڪريءَ ۾

اچلائي ڇڏي.

”تنهنجو منهنجو ناتو به اڄ ان زنجيريءَ جيان ٽٽي، گند جي

حوالي ٿي ويو آ، هاڻ ان کي نه تون ڪٽينديءَ نه مان، ڀلي ڪو پنکي اچي ڪٽين.

منهنجو وجود موت کائڻ لڳو، مون ميز کي لت وهائي ڪڍي، ڪرسي پريان ڪري ۱۱ گلاس کي پاڻ سان گڏ ڪٽندي وٺي، مون پنهنجو وجود وري اڳ وانگر رڀ جيان سخت ۽ رت جي دوري ۾ لڙهندي محسوس ڪيو، مان تنهنجو درُ هميشه جي لاءِ تهجي آيم. اهو ان خواب جي تعبير هو.

۽ اڄ وري هن چوڪريءَ مون کي چرڪايو آ. هڪ گهريو ٿيڻ مون کان، کيس شايد خبر ناهي، مان ٻئي هٿ ڪپائي چڪو آ. هن چوڪريءَ کان، جنهن جو نالو فوزيه محمد خان هو، مان الڳ ٿيم ته اندر ۾ ڇڻ چشما ڦٽي اُٿيا، گرم پاڻيءَ جا. منهنجي وجود جو کير ٿر وري ويران ٿي ويو، منهنجين اکين مان شايد نظارن ڏسڻ جي طاقت ختم ٿي وئي.

پوءِ ڪيڏو نه سنڀاليو مون پاڻ کي. ڪنهن کي ڪهڙي خبر هئي ته هي ڪهڙي عذابن جي ٻارنهن دري آ، جنهن مان بيهي مون پريان بيٺل سڪن جي باغ کي ڏٺو هو. هڪ ڏينهن ته امان تي وي ڏسندي هڪ خوبصورت ماڊل چوڪريءَ ڏانهن ڌيان ڇڪايو ”اها ماڊل فوزيه جهڙي آ نه هادي.“

منهنجا ڪن ڄڻ پڇندا هجن، مان هن کي ڇا چوان؟ کيس ڏيکارڻ لاءِ مون تي ويءَ ڏي نهاريو، اتي ٻارن جي ڪنهن انڊورٽائيز ۾ ڪا چوڪري، مرڪي، ٻارن سان کيڏي رهي هئي. سندن وچ ۾ ويهي کٽمنڙا ورهائي رهي هئي.

هيءَ به ته Professionally مرڪي ٿي نه، هر ڪا خوبصورت چوڪري شايد ائين ئي مرڪندي هجي جڏهن هيءَ ائڊ ختم ٿي هوندي ته هن مڙي به هنن ٻارن ڏانهن نه ڏٺو هوندو. جيئن هن مون سان ڪيو هو.

”آهي نه؟“ امان چرڪايو، شايد منهنجي منهن مان ڪو تاثر ڏسڻ ٿي گهريائين.

”جي..... هوندي.“

”تو کي نه ٿي لڳي؟“

”ان مهل اتي ڪيئن مون اهو جملو اڪلي ڇڏيو

”مون سان هن جي ڳالهه نه ڪجو، آئينده.“

”ڇو؟“ امان پنهنجي مخصوص ڪل ڪلي.

”مان هن کي ڇڏي چڪو آڻ.“

”پنهنجي عادتن مطابق، تون ته سڄي خاندان ۾ مشهور ٿي ويو

هتي هن سان.“

”اها غلطي هئي منهنجي.“

”پر هاڻي مان ڇا ڪيان؟ مون مائٽس سان ڳالهايو به هئو، تو جي

چيو هو.“

”مون چيو نه، مان محبت جي لائق ناهيان، نه ٿو ڪري سگهان ■

نه ئي وٺي ٿو سگهان،

"I simply know, how to hate and to be hated"

ان کان اڳ جو امان وڌيڪ چوي ها، مان تلخ ٿي ويو ۽ ان مهل مون ڏٺو، هوءَ مون ڏي پنهنجين هيڏين سارين اکين ۾ حيرانيءَ جا ڍير ڪنيو ٽڪي رهي هئي. امان جي پري جي مائٽياڻي هئي، ڪجهه ڏينهن کان هتي آيل هئي، ويڇاريءَ جي پانهن سڙيل هئي. منهن سانورو، پر نقش الاهي غضب جا هئس. سڄي خاندان ۾ ان معذوريءَ ڪري ڪو جهي ليکي ويندي هئي. هن سڄي خاندان ۾ شايد حسن ٺي حسن پڪڙيل هو، سواءِ هن چوڪريءَ جي. شايد هن پنهنجو حصو جهلڻ مهل، ڪو وڏن سوراخن وارو پڻ ڪنيو هو. هونهن، ڇا به هوندو يا هجي، پر هيءَ به تو تي ٿي رحم ڪائي، هادي، ڇو نه کائي؟ هتي آئي هوندي ته تون کان ضرور باخبر ٿي هوندي ۽ لازمن تون هن سڄي آڪهه ۾ واحد فرد آهين، اهو حصو به هوءَ نه ڪيندي ڇا؟

الاتي ڪيترا ڏينهن مان گهر رهيم، پنهنجو پاڻ کان ئي شايد غافل ٿي ويو هئم، گهر ايندو هئم لمحن لاءِ ۽ وري ٻاهر جا رستا هوندا هئا ۽ مان هوندو هئم.

گهر آيو هئم ڪنهن ڪم سان، اندر پنهنجي رڪ مان فائيل ڪيندي، ڌرتي ڪڙڪو ٿيو، ان مهل دل چيو ”ڪاش ماسي رحيمان هجي ته هڪ ڪوپ چانهن جو چوانس.“
مون رڙ ڪئي ”اڇو“

اها زاهده هئي، ڪو جهي، هئن ۾ چانهن جو ڪوپ هئس. اندر آئي ۽ چانهن مون ڏي وڌايائين ته مون ڏٺو، سندس هٿ ڏکيا پئي. هوءَ اندر آئي هئي ته دل چيو کيس دٻ پٽيان، ڇو آئي آهين؟، پر هوءَ ڏکي

پني، ڇا ڪيانس ها،
 "اتي رڪوس، سائيڊ ٽيبل تي."
 هوءَ چانهن رکي مڙڻ لڳي.
 "گهر ۾ نوڪر نه هئا ڇا؟"
 "هئا" هن چڻ ڳيٽ ڏني.
 "پوءِ آئيندي اوهان زحمت نه ڪندا ڪيو. مان اوهان کي هتي نه
 ڏسان."

مون جملو چئي هن ڏانهن پئي ڪئي، سامهون آئينو هو، مون ڏٺو
 هن جون اکيون پريون پني هوءَ ماڻ ڪري ٻاهر هلي وئي.
 "ڇڱو نه ڪيئي، ڪنهنجي دل ٽوڙي." آئيني وري ڳالهائيو.
 "ته ڇا ڪيانس ها، مٿي تي ڪٿان ها ڇا؟"
 مون تلخيءَ سان پٽڪيو ۽ چانهن جا ڊُڪَ ڀرڻ لڳس.

پوءِ هڪ ڏينهن، منهنجي گاڏيءَ جو ايڪسپلنٽ ٿي پيو، مهينو ڪن
 اسپتال ۾ رهي. گهر آيم ته اتي به بيم رست هئو، ٻه مهينا. ان سڄي
 عرصي ۾ هن منهنجي خوب پرڳهرو لڌي. خبر پير امان هن کي هتي
 رهايو آ، سندس گهر وارن شايد کيس واپس نه پئي گهرائڻ چاهيو.
 مون هن کي الاهي جهليو، ڇا نه بُرو سلوڪ ڪيو مانس، پر هن
 تي چڻ ڪو اثر نٿي نه هئو. هوءَ ڪنهن روبرو جيان پنهنجي ڪَر ۾ لڳي
 پني هوندي هئي. آهستي آهستي مان هن سان ڪجهه هرندو ويم، هوءَ
 منهنجن دوستن وانگر هئي، ان کان وڌيڪ مون وٽ ڪجهه سرچڻ جي
 گنجائش ڪا نه هئي.

هن منهنجي ڪمري ۾ غاليجي تي برش پئي هنيو، چولي جون

ٻانهون مٿي ڪُنجي ڇڏيون هئاسين. سندس سڙيل ٻانهن بلڪل ڪاري هئي، هٿ ڏاڍو خوبصورت هئس. مون کي پنهنجي ٻانهن ڏانهن ڏسندي، ڏسي کلي پئي، شيشي جيان شفاف ڪل.
 ”کلين ٿي؟“

”سوچيان ٿي توهان جي نظر ٻانهن تي ٿي وڃين، ان کي سڙيا ڏسي الاتي ڇا ٿا محسوس ڪيو، منهن تي عجيب تاثر ٿا اچن، جيڪڏهن روح سڙيل ڏسو ته الاتي ڇا ڪيو؟“

مون ڪجهه نه ڪچيو، هوءَ به ڪم کي لڳي رهي. سندس پيشانيءَ تي وڏو گهاءَ هو، هن جي سڄي منهن ۾ جيڪڏهن ڪا شئي هئي ته سندس اکيون هيون. بلاشبہ دنيا جي خوبصورت اکين مان ڪجهه.

”گهر ڪڏهن ويندين؟“

مون الاتي چو چئي ڏنو.

”توهان ڪڪ ٿي ويا ڇا مون مان؟“ هن عجيب سوال ڪيو، مان هڪدم گڙڙائجي ويڻ.

”منهنجو مقصد نه هو، مان ته.....“

مان چپ ٿي ويڻ، اڃان ڳالهه بغير ڪنهن موضوع جي هادي.

”مان هاڻي گهر نه ويندم.“

”ڇو؟“

مون کان وات مان نڪري ويو، دل هڪدم ڌڙيو، ڇو ٿو پڇان هن جي باري ۾؟... پر نه مان ڪا ڳالهه پاڻ لاءِ ٿورڙي تو پڇان، مڙني وقت گذاري.....

”مون هتي جاب لاءِ اپلاءَ ڪيو آ،..... اتي مان هوندي آن نه ته

سڀ منحوس سڏيندا آهن، الاهي ڏک لڳل اٿم نه. جڏهن به ڪا سٺي تقريب ٿيندي آ نه هتي ته الاهي ڇو هڪُ به دفعو ائين ٿيو آ ته مون کي ڪو نه ڪو وڏو ڏک لڳي نٿي پيو آ ۽ هن جو پروگرام خراب ٿيو آ، ته ان ڪري نه هو مون کان الڳ هئڻ ۾ نٿي عافيت ٿا پائين.

هو صفائي ڇڏي. ماڻ ڪري برش جي وارن سان ڪيڏندي رهي، ته هادي، هتي تون اڪيلو ناهين. الاهي ٻيا ڪيترا آهن ان عذاب ۾ آتش خيز، سڙندڙ.

”۽ تنهنجا ماءُ ٻي؟“

”اهي ته آهن ئي ڪو نه. چئنڪُ آهيان، چاير ته سرُ ڪنيو مان.“

”ائين ڇو ٿو چوين؟“

”ائين ته چئبو نه، دنيا جو چوي ٿي.“

”نه. ائين نه چئبو.“ منهنجو آواز بدلجڻ لڳو، هن ڪجهه نه

ڏکيو، مار، ڪري ٻاهر هلي وئي.

منهنجي تنگن تي پلاسٽر چڙهيل هئو، مون مٿو، بند جي

سيرانديءَ کان هنيو. هٿ پٽ ته ڪا نه هئي. اڏيت ۾ مڙوئي پئي آيو، ۽

الاهي ڇو مون هن کي سڏ ڪيو.

”ڙاغده.“

”جڳ“ هو پڇندي آئي.

”مون کي پيپروٽ وهائي ڪيو.“

”جڳ“

”رت ڪيو منهنجو، منهنجي دل ٿي چئي، منهنجو مغز ڦاڙيو....“

جيئن تنهنجي جسر تي الاهي ڏک جا نشان هئا، جيڪي لڳا هئا نه،

ها نه، مان پاڻ کي ڏک هڻندو آڻ، هن تون.“

مون کي خبر هئي منهنجو علاج اهو ئي هئو، هي وقت سڄو ان ڏچي ۾ گذريو هو، پنهنجي علاج کان به پاڻ واقف نه ٿيان ها ڇا؟..... مان مٿو وهاڻي تي سٽيندو رهيم، لونڊريون وري ڀرن پيون، ۽ ان مهل الاهي ڪيئن هن، منهنجو مٿو، پنهنجن هٿن ۾ جڪڙي ورتو، ڪن ۾ سرگوشي ڪندي چيائين

”هن هڪ ڇوڪريءَ جي ڇڏڻ سان اهو ڪجهه ٿيو آ ته، پوءِ توهان محبتون ئي ڇو ڪيون هيون؟، ڇا نه ٿا ڄاڻو ته محبت ڪرڻ لاءِ نفرتن جي سهڻ جو فن سکڻ لازم آ.“

هن جي هٿن ۾ ڇڻ ڪو پاڻي هو، هو بلڪل نرم هئا، مون اکيون کولين. منهنجي ساڄي اک جي ڀرسان اها سڙيل ڀانڻ هئي، ڪاري، ٿون، پر ان مان جهڙا شعاع پئي نڪتا. مون ڪجهه نه ڪڇيو. پنهنجو مٿو انهن هٿن جي حوالي ڪري ڇڏيو. هوش آيم ته هوءَ منهنجي مٿان جُهڪيل هئي، سندس ساڻه منهنجي وارن کي ڇُهِي رهيو هو، هن سمجهيو مان ستل آڻ، منهنجي وارن کي هن چميو ۽ هلي وئي. مان چرڪي پيم.

هن ڇا ڪيو هي هادي؟، ڇا هن کي اها خبر ڪو نه هئي ته هي وار ۽ پيشاني نيلام ٿيل هئا.

مان هن کان ڪڍجڻ لڳم، هوءَ ايندي هئي ته مان منهن ڦيري ڇڏيندو هئم، هن سان لاتعلقي ظاهر ڪرڻ شروع ڪيم، اٽي ڪيترا ڏينهن ائين گذري ويا.

اڄ، هوءَ هڪدم تيز ترار وجود جيان اندر هلي آئي.

”اوهان کي لاتعلقيءَ جو زهر، هن پياريو هو نه، اها جيڪا توهان سان ڪنهن به مرحلي تي اوهان لاءِ نه جهڪي، توهان ڇا اها بخشش مون کي ٿا عطا ڪرڻ گهرو؟“

مون کي تاڪ لڳي ويا، هوءَ ايڏي ته گرم هئي، جو سندس ٻاڳ مان محسوس ڪري پئي سگهيس

”سڀ ڄاڻان ٿي مان، توهان جي باري ۾ سڀ خبر اٿم ۽ شايد ان ڪري دل اوهان ڏانهن ڇڪجي آئي هئي هادي، هتي ته جسم ۽ روح ٻئي زخمي آهن، سوچيم، توهان سان ملي، پنهنجو پاڻ کي وساري اوهان لاءِ وقف ٿيندڙ، پر شايد اوهان نه ٿا چاهيو.“

”تنهنجي اکين جا ڇٻَ، ڳالهائين ٿا پر منهنجين اکين جا ڪَن، اها ٻولي نه ٿا سمجهن.“

”ان ڪري جو مان ڪوجھي مشهور آهيان، ها نه. توهان لائق ناهيان، ڇو ته توهان بي انتها خوبصورت آهيو، ائين.....“

”اها ڳالهه ناهي.“

”پوءِ چاهي؟، ڇو نه ٿا مون کي ساڻ هلڻ ڏيو؟ هادي جذبن جو موت، توهان کي خبر آ، ڪيڏو نه اذيتناڪ هوندو آ، توهان هن کي هميشه جي لاءِ هٿ ڪرڻ ٿي چاهيو، نه ڪري سگهيسو ته تڙپي پيا نه..... مان ته ان جي بلڪل اُبتڙ آن، اوهان سان ساٿ ڏيڻ ٿي گهران، اڪيلائين جو. جيستائين اوهان چاهيندا،.... جڏهن چوندا ڇڏي ڏيندڙ، توهان مون سان گڏ هڪ ٻه قدم کڻو ته سهي نه.“

هن جو لهجو پرييل هو، پٺڻ ۾ ڳوڙها اٽڪي پيا هئس، هوءَ ڏسڪندي هلي وئي

هن ڀري ضد ڪيو هو، الاتي ڪجهه ڄاڻين پئي الاتي نه. ”چري
 آ ڇا؟.... ٻيون کان پير ٿي گهري، پر تون به ته بلڪل بي سهارا آهين
 هادي، ڇا ٿيو جي هن کي سان ڪئين؟.... هو ته بلڪل اڪيلي آ، دنيا
 هن سان اهڙا ئي ڪلور ڪيا آهن، جيڪي تو سان ٿيل آهن.... هو
 ڪيڏي نه صاف ڪو آ، بلڪل کليل ٿي ڳالهائي ۽ وڏي ڳالهه ته اندر جي
 عذابن کان واقف آ.“ دماغ صلاح ڏني
 ”هو خوبصورت نه آ.“ دل چيو.

”ته ڇاهي؟.... هو خوبصورت چوڪري تو کي ڪيئن نه
 اطمینان سان ڇڏي وئي، کيس ناز هئو نه سندس حسن جو. هي سچو
 هڪڙو ڏيک آ ته عورت هڪ دفعو پيار ڪندي آ، بڪواس آ نه، سڀ
 فضول آ.... پر هي.... زاهد.... ڇا، هي فضول ناهي؟.... نه، هن تو
 کي سهارو ڏنو آ، تنهنجي خدمت ڪئي آ....“ دماغ ڳوڙ ڪيو.

”ته ڇا ٿيو، ڪهڙو تون هن سان ٻرو هليو آهين؟، سٺو هلي آ ته
 ضروري آ ڇا ته تون پنهنجو پاڻ کي ٽپ ۾ ڏئي ڇڏين.“ دل ڏڙيو.

”ڇا تون بدلو وٺندين، هن کان، فوريءَ جو؟، ڪنهن روپ ۽ موه
 جو بدلو، ان موه کان وٺيو آ ڇا؟، فوريءَ تو کي هزار ڀيرا ڇهيو، سندس
 ٻانهن ۾ ايترو لوڄ نه هو جيترو ان سڙيل ٻانهن ۾ تولا آهي، ڇا هڪ
 دفعو وري به تون ظلم ڪندين پنهنجو پاڻ سان؟، جو سچو ساٿي ملئي
 ٿو ته ڇڏين ٿو.“

مان آئيني ۾ ٿو نهاريان، هو مرڪي ٿو

”خوبصورت آهين پر جسماني طور تي، روحاني خوبصورت محبتون سڀ ڪهاڻي چڪو آهين. هاڻي ان ڪوٽ کي پوري ڪرڻ لاءِ تنهنجو وٺڻ ضروري آ، هوءَ جي ڪوجهي آ ته چاهي؟ هن جي منهن جو گهاءَ، سندس دل جو ڪڏو آ، جنهن ۾ الائي ڪيتريون محبتون تو لاءِ پريون پيون آهن... دير نه ڪر، هڪ غلطي ڪري پي نه ڪر..... هي ڪو خواب ٿورڻي آ، هن جي شروعات ئي حقيقت آ، اهو ته آهي ئي تعبير.“

مان هن کي سڏيان ٿو، هوءَ الائي ڪٿان مون وٽ اچي ٿي. ڪجهه ملول ڪجهه ويراڳي.

”هڪ ڳالهه چوانه.“ مان هن ڏانهن غور سان ٿو ڏسان.
 ”چئو.“ هوءَ ڪنڌ جهڪائي ٿي ڇڏي. هن جا وار ڪيڏا نه گهاٽا آهن

”منهنجا هٿ ريڪائن کان بلڪل خالي آهن، سڄو مقدر جيڪو اڳ لکيل هو، ڊهي چڪو آ، ائين سمجه ته مان ڪشي هٿ ڪهرائي چڪو آڻ.“

منهنجي ٽڙي پريل آ، هوءَ مون ڏي ٽڪي ٿي.
 ”مان تو لاءِ لائق ناهيان، محبتون SHARE نه ڪري سگهندم، منهنجن ڇهن تو کان پهرين به هڪ عورت کي ڇهيو آ.“
 ”ته ڇا ٿيو؟“

هوءَ مُرڪي پئي، سندس منهن تي ڄڻ سون ٻُرڪيل آ، مان ڪنڌ جهڪائي ٿو ڇڏيان. هوءَ مون کي ڳلڻ کان جهلي ٿي.
 ”هي هٿ جي خالي آهن ته مان انهن تي ريڪائون لکندم ۽ جي نه لکي سگهيسم ته پنهنجي هٿ ڪهرائي، توهان کي هٿاني ڇڏيندم،

منهنجي سڄي وجود ۾ اهي هٿ ٿي ته اوهان جي عضون سان ملندڙ
جلندڙ آهن خوبصورتِيءَ ۾، اهي توهان کڻجو، بس."
"۽ تون؟"

"منهنجو مقدر ته توهان وٽ آءُ"

هوءَ چڻ ڪا شروعات هجي.

سندس ڪنڌ جهڪي ٿو وڃي، منهنجي تڙي صاف ٿي ٿي وڃي.
مان کيس ويجهو کان ٿو ڏسان، الاهي ڪيئن چئي ٿو ڏيان
"هڪ جسماني ڏانگهو روحاني ڏانگهي کي قبول ٿو ڪري."
منهنجو آواز مون لاءِ وري ٿلهو ۽ چاش سان ڀرپور ٿي ويو آ.
مان مٿو، هن جي مٿي سان ٽيڪي ٿو ڇڏيان.

ناري پبليڪيشنس جا شايع ٿيل ڪتاب

- (۱) هيل نه ڪو سنگ کاڌم (پهريون ڪتاب) ۵--
- (۲) گل جا ڪستوري (ختم ٿيل) (ٻيو ڪتاب) ۵--
- (۳) منهنجيون اکيون آليون (ختم ٿيل) (ٽيون ڪتاب) ۵--
- (۴) ڏاهيون ڏک ڏسن (ختم ٿيل) (چوٿون ڪتاب) ۵--
- (۵) مان اک جو پڻ (پنجون ڪتاب) ۶--
- (۶) اُڃايل ناري (ختم ٿيل) (ڇهون ڪتاب) ۵--
- (۷) هڪ چوڪري هڪ عجيب ملڪ ۾ (ٻارن لاءِ) (ختم ٿيل) (ستون ڪتاب) ۳--
- (۸) سوني زنجير-ترجمو حميد سنڌي (ختم ٿيل) (ٻارن لاءِ) (اٺون ڪتاب) ۳--
- (۹) راڻا جي رجھوت (ختم ٿيل) (ڪهاڻيون) حميد سنڌي ۳--
- (۱۰) هيلو ڪي وري آ (ختم ٿيل) (ڪهاڻيون) نذير ناز ۱۵--
- (۱۱) هٿين هٿ ڪڙول (جبل جي ڊائري) طارق اشرف ۴۰--
- (۱۲) تو سنگ تو بن ڏينهڙا (انعام يافتہ ڪهاڻيون) محمود مغل ۲۰--
- (۱۳) جهرڻا (ڪالم) نذير ناز ۱۵--
- (۱۴) پياسي ڌرتي پياسي دلڙيون (ناول) ڪرشن چندر ۱۲--
- (۱۵) روپ ۽ بهروپ (ناول) خواجہ احمد عباسي ۱۰--
- (۱۶) وڇوڙو (ڪهاڻيون) سندري اتم چنداڻي ۱۵--
- (۱۷) اڏارن ها هن پار (منگزين) نذير ناز ۱۵--
- (۱۸) زلزلو (ناول) ترجمو نجم عباسي ۲۰--
- (۱۹) روشن چانورو (ڪهاڻيون) ثميرا زرين ۳۰--

- (۲۰) تنهنجي تند تنوار (منگزين) نذير ناز ۱۰--
 (۲۱) "هنج" (ٻارن لاءِ) ۳--
 (۲۲) ڏيئا ڏيئا لات اسان (منگزين) ۱۰--
 (۲۳) پيار جو آئينو (ناول) وشنو پاڻيا ۲۰ --
 (۲۴) هي ڪهڙو ٻنڌڻ (منگزين) ۱۲--

گهرايل لاءِ پتو:

پوسٽ بڪس نمبر ۱۵ حيدرآباد سنڌ

ٻارڙا ڪنهن به ماشري جي ڪري به هوندا آهن. ۽ سندن
تذڪرا چڻ ڪنهن سون جي ذري جو نظرن جي ، امهون
آلڻ هوندو آهي.

اهڙو ئي سون رُويو، رنگ رتو ٻارن لاءِ ڏيئي پرڏيئي
ڪهاڻين جو مجموعو

”ڳاڙهي لوني“

په سوئي، اسين تار جلد اوهان جي خدمت ۾ پيش ڪنداسين.
محبود منل جا ڪيل ترجها،
ٻارن لاءِ ناريءَ پاران خاص سوکڙي.
تار جلد اوهان جي هٿن ۾ هوندي.

هٽ ٻريڪائن کان خالي

هڪ سُرورتن، معشر بدن جو قصو، جنهن جي وجود جي ٽرڪشن
 ۾ مرڳو ڪڇ آڏائڻ ۽ شڪوه ٽرائيڻ جا تير ڀريل هئا.
 هڪ نمر خُو، سڀا تن جي ڳالهه، جنهن کي اها چاڻ هئي ته معبت
 ڪرڻ کان پهرين نفرتن سهڻ جو فن سکڻ لائيمر هوندو آهي.
 ۽ هڪ عاشقِ ناشاد، دل سُرَادَ جو ڏيڪير، جيڪو پيو قوف نه
 هوندي به موڳي ٿي ويو هو.

معمود نفل جي قلب سان،
 انهن سڀني لاءِ توشهءِ خاص، جن جي سينن ۾ آگري ڀريل هوندا
 آهن.

پڙهندڙ نسل . پ ن

The Reading Generation

1960 جي ڏهاڪي ۾ عبدالله حسين ”اُداس نسلين“ نالي ڪتاب لکيو. 70 واري ڏهاڪي ۾ وري ماڻِڪَ ”لڙهندڙ نسل“ نالي ڪتاب لکي پنهنجي دورَ جي عڪاسي ڪرڻ جي ڪوشش ڪئي. امداد حُسينيءَ وري 70 واري ڏهاڪي ۾ ئي لکيو:
انڌي ماءُ جڙيندي آهي اونڌا سونڌا ٻارَ
ايندڙ نسل سَمورو هوندو گونگا ٻوڙا ٻارَ

هر دور جي نوجوانن کي اُداس، لڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ڪڙهندڙ، ٻرندڙ، چُرندڙ، ڪِرندڙ، اوسيئڙو ڪندڙ، پاڙي، ڪاڻو، پاڇوڪڙ، ڪاوڙيل ۽ وڙهندڙ نسلن سان منسوب ڪري سَگهجي ٿو، پَر اسان انهن سڀني وچان ”پڙهندڙ“ نسل جا ڳولائو آهيون. ڪتابن کي ڪاڳر تان ڪڍي ڪمپيوٽر جي دنيا ۾ آڻڻ، ٻين لفظن ۾ برقي ڪتاب يعني e-books ٺاهي ورهائڻ جي وسيلي پڙهندڙ نسل کي وَڌڻ، ويجهڻ ۽ هِڪَ ٻئي کي ڳولي سَهڪاري تحريڪ جي رستي تي آڻڻ جي آسَ رکون ٿا.

پڙهندڙ نسل (پَن) ڪا به تنظيم ناهي. اُن جو ڪو به صدر، عهديدار يا پايو وجهندڙ نه آهي. جيڪڏهن ڪو به شخص اهڙي دعويٰ ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو ڪوڙو آهي. نه ئي وري پَن جي نالي ڪي پئسا گڏ ڪيا ويندا. جيڪڏهن ڪو اهڙي ڪوشش ڪري ٿو ته پڪ ڄاڻو ته اهو به ڪوڙو آهي.

جهڙيءَ طرح وڻن جا پَن ساوا، ڳاڙها، نيرا، پيلا يا ناسي هوندا آهن اهڙيءَ طرح پڙهندڙ نسل وارا پَن به مختلف آهن ۽ هوندا. اُهي ساڳئي ئي وقت اداس ۽ پڙهندڙ، ٻرندڙ ۽ پڙهندڙ، سُست ۽ پڙهندڙ يا وڙهندڙ ۽ پڙهندڙ به ٿي سگهن ٿا. ٻين لفظن ۾ پَن ڪا خصوصي ۽ تالي لڳل ڪلب Exclusive Club نه آهي.

ڪوشش اها هوندي ته پَن جا سڀ ڪم ڪار سهڪاري ۽ رضاڪار بنيادن تي ٿين، پر ممڪن آهي ته ڪي ڪم اجرتي بنيادن تي به ٿين. اهڙي حالت ۾ پَن پاڻ هڪٻئي جي مدد ڪرڻ جي اصول هيٺ ڏي وٺ ڪندا ۽ غير تجارتي non-commercial رهندا. پَن پاران ڪتابن کي ڊجيٽائيز digitize ڪرڻ جي عمل مان ڪو به مالي فائدو يا نفعو حاصل ڪرڻ جي ڪوشش نه ڪئي ويندي.

ڪتابن کي ڊجيٽائيز ڪرڻ کان پوءِ اهم مرحلو ورهائڻ distribution جو ٿيندو. اهو ڪم ڪرڻ وارن مان جيڪڏهن ڪو پيسا ڪمائي سگهي ٿو ته ڀلي ڪمائي، رڳو پَن سان اُن جو ڪو به لاڳاپو نه هوندو.

پَن کي کليل اکرن ۾ صلاح ڏجي ٿي ته هو وَس پٽاندڙ وڌ
 کان وڌ ڪتاب خريد ڪري ڪتابن جي ليکڪن، ڇپائيندڙن ۽
 ڇاپيندڙن کي همٿائن. پر ساڳئي وقت علم حاصل ڪرڻ ۽ ڄاڻ
 کي ڦهلائڻ جي ڪوشش دوران ڪنهن به رڪاوٽ کي نه مڃن.
 شيخ اياز علم، ڄاڻ، سمجھ ۽ ڏاهپ کي گيت، بيت، سٽ،
 پُڪار سان تشبيهه ڏيندي انهن سڀني کي بمن، گولين ۽ بارود
 جي مد مقابل بيهاريو آهي. اياز چوي ٿو ته:
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن، جي ويريءَ تي وار ڪرڻ ٿا.

... ..

جئن جئن جاڙ وڌي ٿي جڳ ۾، هو ٻوليءَ جي آڙ ڇڻن ٿا؛
 ريتيءَ تي راتاها ڪن ٿا، موٽي منجهه پهڙ ڇڻن ٿا؛

... ..

ڪالهه هُيا جي سُرخ گلن جيئن، اڄڪلهه نيلا پيلا آهن؛
 گيت به ڄڻ گوريلا آهن.....

... ..

هي بيت اُٿي، هي بم- گولو،

جيڪي به ڪٽين، جيڪي به ڪٽين!

مون لاءِ ٻنهي ۾ فرقُ نه آ، هي بيتُ به بم جو ساٿي آ،

جنهن رڻ ۾ رات ڪيا راڙا، تنهن هڏ ۽ چم جو ساٿي آ -

ان حساب سان اڻڄاڻائي کي پاڻ تي اهو سوچي مڙهڻ ته
 ”هاڻي ويڙهه ۽ عمل جو دور آهي، اُن ڪري پڙهڻ تي وقت نه
 وڃايو“ نادانيءَ جي نشاني آهي.

پَنَ جو پڙهڻ عام ڪتابي ڪيڙن وانگر رڳو نصابي ڪتابن تائين محدود نه هوندو. رڳو نصابي ڪتابن ۾ پاڻ کي قيد ڪري ڇڏڻ سان سماج ۽ سماجي حالتن تان نظر ڪڍي ويندي ۽ نتيجي طور سماجي ۽ حڪومتي پاليسيون policies اڻڄاڻن ۽ نادانن جي هٿن ۾ رهنديون. پَنَ نصابي ڪتابن سان گڏوگڏ ادبي، تاريخي، سياسي، سماجي، اقتصادي، سائنسي ۽ ٻين ڪتابن کي پڙهي سماجي حالتن کي بهتر بنائڻ جي ڪوشش ڪندا.

پڙهندڙ نسل جا پَنَ سڀني کي **ڇو، ڇا، ۽ ڪيئن** جهڙن سوالن کي هر بيان تي لاڳو ڪرڻ جي ڪوٺ ڏين ٿا ۽ انهن تي ويچار ڪرڻ سان گڏ جواب ڳولڻ کي نه رڳو پنهنجو حق، پر فرض ۽ اڻٽر گهرج unavoidable necessity سمجهندي ڪتابن کي پاڻ پڙهڻ ۽ وڌ کان وڌ ماڻهن تائين پهچائڻ جي ڪوشش جديد ترين طريقن وسيلي ڪرڻ جو ويچار رکن ٿا.

توهان به پڙهڻ، پڙهائڻ ۽ ڦهلائڻ جي ان سهڪاري تحريڪ ۾ شامل ٿي سگهو ٿا، بس پنهنجي اوسي پاسي ۾ ڏسو، هر قسم جا ڳاڙها توڙي نيرا، ساوا توڙي پيلا پن ضرور نظر اچي ويندا.

وڻ وڻ کي مون پاڪي پائي چيو ته ”منهنجا پاءُ
پهتو منهنجي من ۾ تنهنجي پَنَ پَنَ جو پڙلاءُ.“
- اياز (ڪلهي پاتم ڪينرو)